

Executive Summary of FPO's Research Projects

Fiscal Year 2015

เอกสารเผยแพร่ผลงานวิจัย รวบรวมบทสรุปผู้บริหารผลงานวิจัย
ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558
www.fpo.go.th/e_research/

สศก.
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
FISCAL POLICY OFFICE

พิมพ์ครั้งที่ 1

ปีพิมพ์

จำนวนพิมพ์

คณะผู้จัดทำ

พ.ศ. 2559

500 เล่ม

ฝ่ายเทคโนโลยีและบรรณสารสนเทศ

ศูนย์บริหารงานวิจัยและบรรณสารสนเทศ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

ถ.พระราม 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 02 273 9020 ต่อ 3588

โทรสาร 02 618 3394

www.fpo.go.th/e_research/

จัดพิมพ์

ยูนิค สตูดิโอ

226/24 อาคารริเวียร่า 2 ถ.บอนด์สตรีท

หมู่บ้านเมืองทองธานี แจ้งวัฒนะ

ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

โทร. 086 304 9998, 080 138 8080

E-mail : uniquestudios.th@gmail.com

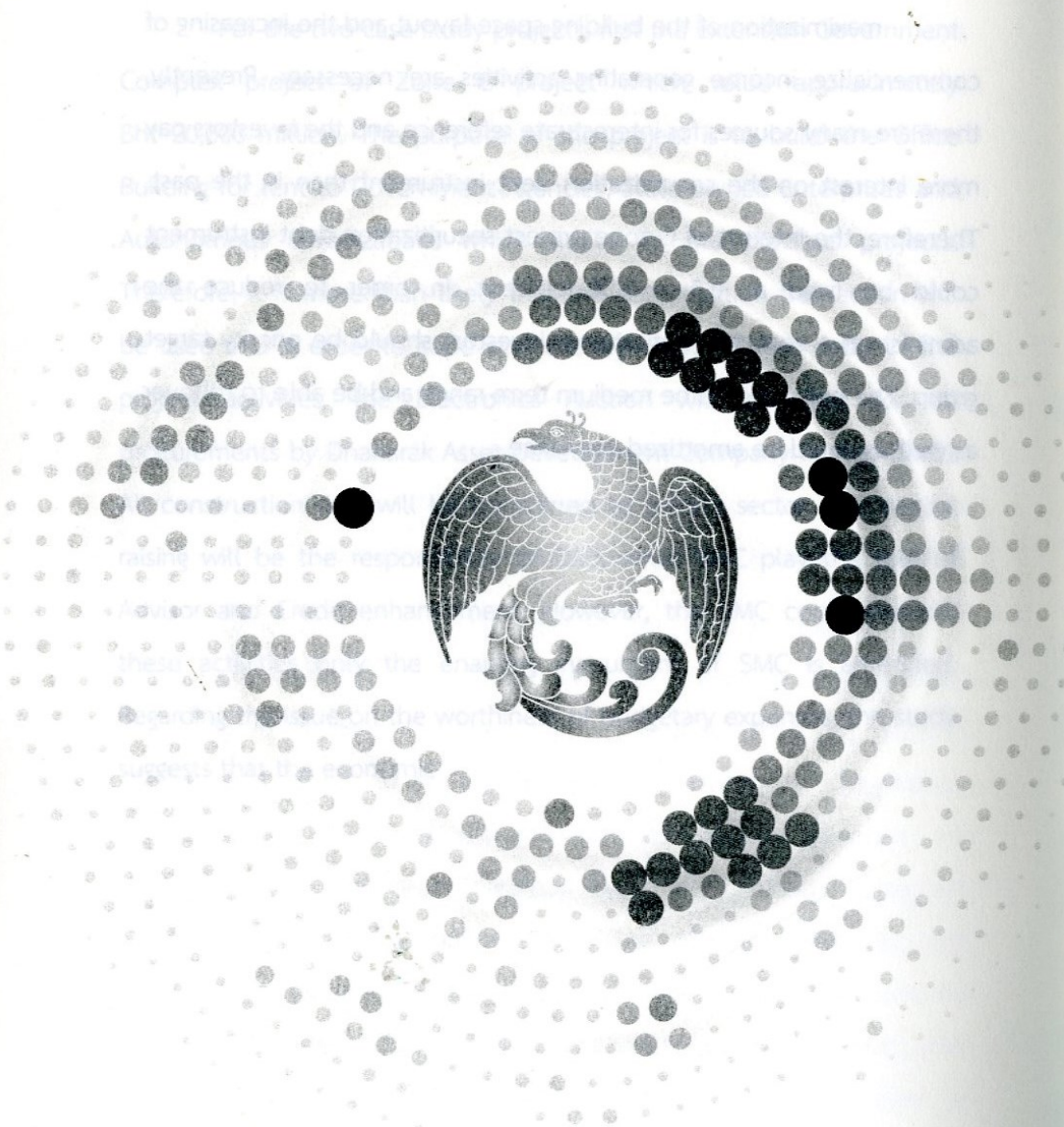

Executive Summary of FPO's Research Projects

Fiscal Year 2015

เอกสารเผยแพร่ผลงานวิจัย รวบรวมบทสรุปผู้บริหารผลงานวิจัย
ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558
www.fpo.go.th/e_research/

สศก.
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
FISCAL POLICY OFFICE

คำนำ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) ได้จัดทำเอกสารเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยรวบรวมบทสรุปผู้บริหารของโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 จำนวน 7 โครงการ ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับอนุมัติจัดสรรงบประมาณและผ่านการพิจารณาสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เพื่อเป็นหนังสือฉบับพกพา (Pocket Book) ชื่อหนังสือ “Executive Summary of FPO’s Research Projects Fiscal Year 2015” เพื่อเผยแพร่ ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

1) การพัฒนาระบบติดตามสถานการณ์ภาคอสังหาริมทรัพย์ไทย

2) การศึกษาวิจัยแนวทงนโยบายการพัฒนาการสร้างสินทรัพย์

เพื่อการออมสำหรับครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ

3) การศึกษาเพื่อจัดทำระบบการวิเคราะห์ดุลการคลังเชิงโครงสร้างของประเทศไทย

4) แผนงานวิจัยเรื่อง การติดตามสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทยและการพัฒนาชุดแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์สำหรับการประเมินผลกระทบในบริบทของการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วม

4.1) โครงการวิจัยย่อยเรื่อง ศึกษาสภาวะการณ์หนี้ภาคครัวเรือนและการประเมินผลกระทบเศรษฐกิจมหภาคด้วยแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไป

4.2) โครงการวิจัยย่อยเรื่อง การพัฒนาแบบจำลองจุลภาคเพื่อศึกษาบทบาทของหนี้ภาคครัวเรือนที่มีต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย

4.3) โครงการวิจัยสนับสนุนเรื่อง การสำรวจพฤติกรรมการค้าของภาคครัวเรือนในประเทศไทยและการประมาณค่าความยืดหยุ่นที่เกี่ยวข้อง

5) การศึกษาหลักเกณฑ์สากลและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัยเพื่อการพัฒนากฎหมายประกันภัยของไทย

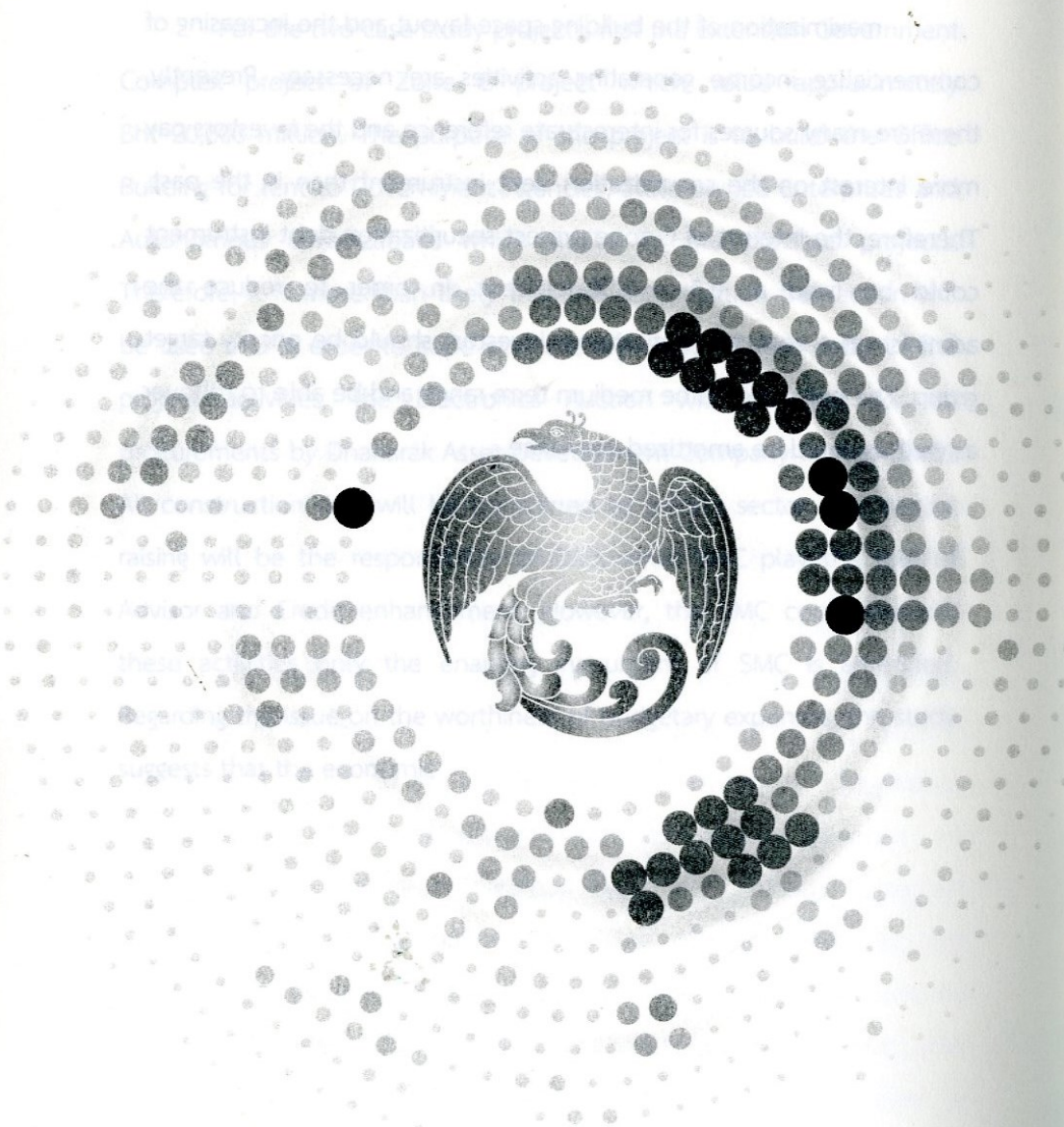
6) การศึกษาผลกระทบของกฎหมาย Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

7) แนวทางการพัฒนารัฐกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์และการนำไปใช้ประโยชน์ในโครงการลงทุนภาครัฐเพื่อสังคมของกระทรวงการคลัง กรมธนารักษ์

หน่วยงานหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านและผู้สนใจใฝ่รู้ในการศึกษาค้นคว้า และการนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเชิงนโยบายเศรษฐกิจของ สศค. รวมทั้งขออน้อมรับคำแนะนำ และข้อเสนอแนะ ด้วยความยินดียิ่ง

นายกฤษฎา จีณะวิจารณ์

ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

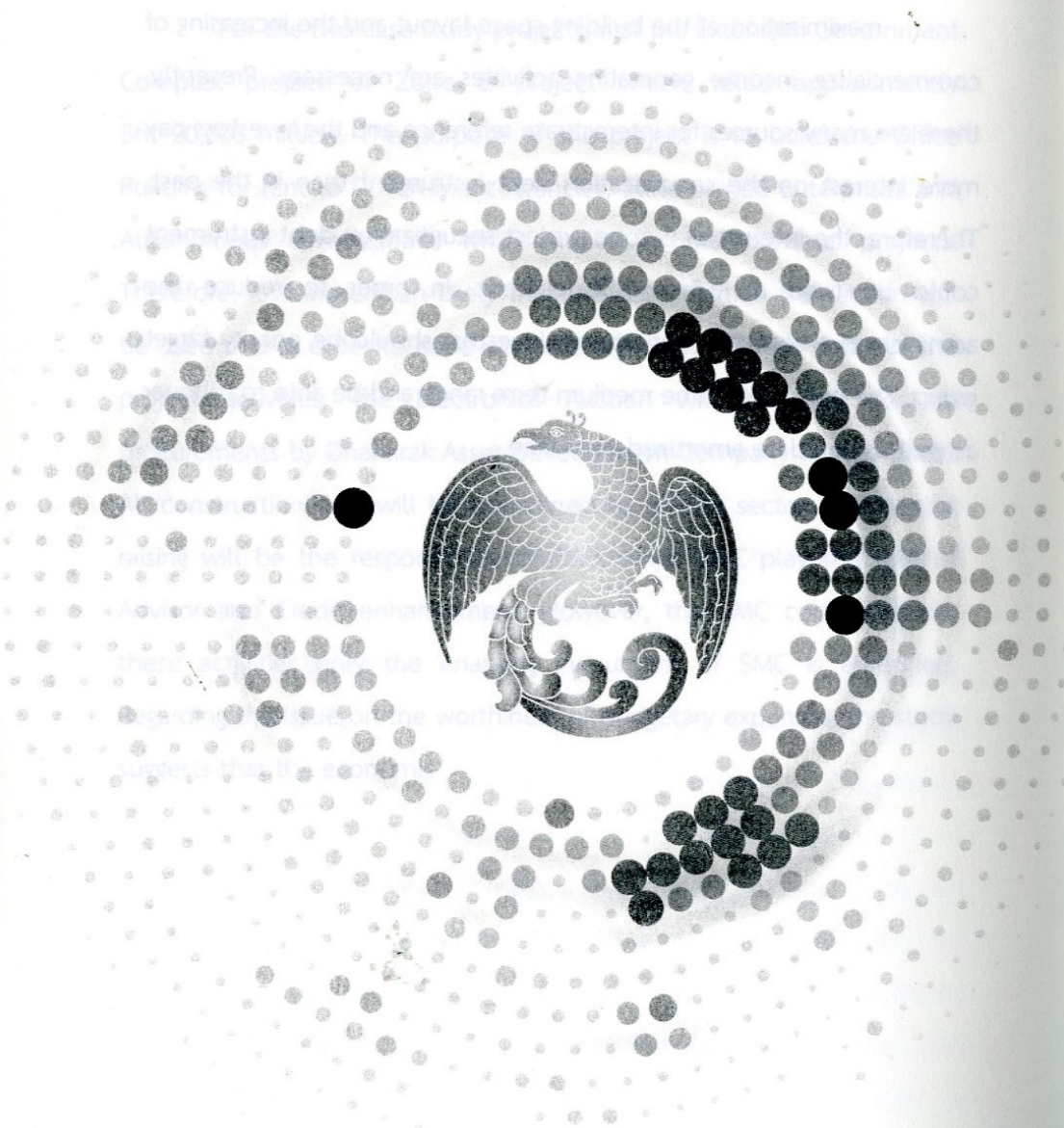

สารบัญ

โครงการวิจัยที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

1) การพัฒนาระบบติดตามสถานการณ์ภาคอสังหาริมทรัพย์ไทย	15
2) การศึกษาวิจัยแนวทางนโยบายการพัฒนาการก่อสร้างสินทรัพย์ เพื่อการออมสำหรับครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ	23
3) การศึกษาเพื่อจัดทำระบบการวิเคราะห์ดุลการคลัง เชิงโครงสร้างของประเทศไทย	27
4) การติดตามสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนและการพัฒนา ชุดแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์สำหรับการประเมินผลกระทบ ในบริบทของการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วม	33
4.1) โครงการวิจัยย่อยเรื่อง ศึกษาสภาวะการณ์หนี้ภาคครัวเรือน ในประเทศไทยและการประเมินผลกระทบเศรษฐกิจมหภาค ด้วยแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไป	37
4.2) โครงการวิจัยย่อยเรื่อง การพัฒนาแบบจำลองจุลภาค เพื่อศึกษาบทบาทของหนี้ภาคครัวเรือนที่มีต่อความเหลื่อมล้ำ ของการกระจายรายได้ในประเทศไทย	43

4.3) โครงการวิจัยสนับสนุนเรื่อง การสำรวจพฤติกรรมการก่อกวน ของภาคครัวเรือนในประเทศไทยและการประมาณค่าความยืดหยุ่น ที่เกี่ยวข้อง	49
5) การศึกษาหลักเกณฑ์สากลและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง กับการดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัยเพื่อการพัฒนากฎหมาย ประกันภัยของไทย	53
6) การศึกษาผลกระทบของกฎหมาย Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการ ดำเนินการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ	59
7) แนวทางการพัฒนาธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ และการนำไปใช้ประโยชน์ในโครงการลงทุนภาครัฐเพื่อสังคมของ กระทรวงการคลัง กรมธนารักษ์	63

Executive Summary of Economic Research Fiscal Year 2015

1) Developing Monitoring System for Real Estates Sector in Thailand	69
2) Inclusive Asset Building and Savings Policy for Low Income Households in Thailand	75
3) A Study in Building an Analysis System of Thailand's Structural Fiscal Balance	79
4) Monitoring Household Debt in Thailand and Developing Economic Models to Assess its Impacts for Inclusive Growth	85
4.1) The Situation of Household Debt and Its Macroeconomic Impact Assessment Using Computable General Equilibrium Model	89
4.2) Modeling Micro - Simulation to Study Household Debt and Its Role concerning the Income Inequality of Thailand	95

4.3) Survey of Household Behavior on Indebtedness	101
in Thailand and Estimation of the Related Elasticities	
5) A study on international legislations and legal standards	105
in relation to the supervision of insurance companies	
and a proposed revision of the Thai insurance laws	
6) A Study on the Legal impact of Foreign Account Tax	111
Compliance Act (FATCA) for providing suggestions to the	
Specialized Financial Institutions (SFI)	
7) The Development of the Securitization to fundraising	115
in the project management of Government property	
ภาพกิจกรรม	120
รายชื่อโครงการวิจัยของ สศค. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2558	128

โครงการวิจัยที่ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณ
ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
งบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

การพัฒนาระบบติดตามสถานการณ์ ภาคอสังหาริมทรัพย์ไทย

ที่ปรึกษาโครงการ

นายพรชัย

ฐีระเวช

คณะผู้วิจัย

หม่อมหลวงพงศ์ระพีพร อาภากร

นายบรรพต

เพชรตระกูล

นางสาวปิยวัลย์

ศรีชา

นางสาวพิมพ์ชรา

กุศลวิฑิตกุล

นางสาวนงนุช

ตันติสันติวงศ์

โครงการวิจัยนี้เป็นการพัฒนาระบบติดตามสถานการณ์ภาคอสังหาริมทรัพย์ไทยเพื่อใช้ในการติดตามและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดจากวิกฤตภาคอสังหาริมทรัพย์ โดยทั่วไปแล้ว การถือครองอสังหาริมทรัพย์นอกจากจะเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยแล้วถือเป็นการลงทุนประเภทหนึ่งที่สามารถช่วยให้เกิดรายได้ที่สม่ำเสมอในอนาคต (รายได้จากการให้เช่า) และรายได้จากการขายคืนอสังหาริมทรัพย์ในอนาคต การถือครองอสังหาริมทรัพย์ เพื่อการลงทุนจึงอาจทำให้เกิดการเก็งกำไรส่งผลให้การปรับเปลี่ยนของราคาอสังหาริมทรัพย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว และมีความผันผวนสูงจนอาจส่งผลให้เกิด

ภาวะวิกฤตภาคอสังหาริมทรัพย์อย่างเช่นในอดีตที่ผ่านมา คณะผู้วิจัยได้รวบรวมและศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเกิดวิกฤตภาคอสังหาริมทรัพย์ซึ่งรวมถึงการศึกษางานวิจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาวะฟองสบู่ภาคอสังหาริมทรัพย์และผลกระทบจากการเกิดภาวะดังกล่าว นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้รวบรวมประสบการณ์การเกิดวิกฤตภาคอสังหาริมทรัพย์ที่สำคัญในช่วงที่ผ่านมา 4 วิกฤต ได้แก่ วิกฤตอสังหาริมทรัพย์ของประเทศญี่ปุ่น วิกฤตเศรษฐกิจเอเชีย วิกฤตเศรษฐกิจไทย และวิกฤตอสังหาริมทรัพย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งในทั้งกรณีศึกษาต่าง ๆ ภาวะฟองสบู่ภาคอสังหาริมทรัพย์ได้นำไปสู่วิกฤตทางเศรษฐกิจ

สำหรับประเทศไทยซึ่งได้ประสบปัญหาภาวะฟองสบู่ในภาคอสังหาริมทรัพย์ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2540 โดยหนึ่งในสาเหตุสำคัญคือ การเก็งกำไรในภาคอสังหาริมทรัพย์ ประกอบกับสภาพคล่องจากกระแสเงินทุนเคลื่อนย้ายจากต่างประเทศที่ไหลเข้าสู่ระบบการเงินไทยอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ราคาอสังหาริมทรัพย์ปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและไม่สอดคล้องกับราคาพื้นฐานที่ควรจะเป็น จนส่งผลให้เกิดภาวะฟองสบู่ภาคอสังหาริมทรัพย์ตามมา ในขณะที่ในปัจจุบันตลาดอสังหาริมทรัพย์มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมา โดยตลาดที่อยู่อาศัยขยายตัวเร็วเกินไปจากปริมาณอุปทานเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่อุปสงค์มีปริมาณค่อนข้างจำกัด ประกอบกับหนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องเฝ้าระวังและติดตามโอกาสและความเสี่ยงที่อาจจะเกิดภาวะฟองสบู่ในภาคอสังหาริมทรัพย์ไทย

คณะผู้วิจัยจึงได้พัฒนาระบบการติดตามภาวะการณ์ในภาคอสังหาริมทรัพย์ของไทย โดยประกอบด้วยการติดตามการเคลื่อนไหวของมูลพื้นฐาน (Descriptive statistics) ที่เกี่ยวข้องกับภาวะตลาดอสังหาริมทรัพย์ และการพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning Model) ที่มีประสิทธิภาพต่อการคาดการณ์สภาวะฟองสบู่อสังหาริมทรัพย์ เพื่อป้องกันผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นจากภาวะฟองสบู่ในภาค

อสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้ ในส่วนที่ 1 การติดตามภาวะตลาดอสังหาริมทรัพย์สามารถทำได้โดย

1) การเปรียบเทียบดัชนีราคาอสังหาริมทรัพย์กับดัชนีอื่น ๆ ได้แก่

1.1) การปรับเพิ่มขึ้นของราคาอสังหาริมทรัพย์ หากราคาปรับตัวสูงขึ้นรวดเร็วเกินกว่าราคามาตรฐานที่ควรจะเป็น หรือหากการปรับขึ้นของราคาดังกล่าวยังไม่มีปัจจัยพื้นฐานที่ชัดเจน ถือเป็นสัญญาณที่อาจนำไปสู่วิกฤติในภาคอสังหาริมทรัพย์ได้

1.2) การวิเคราะห์การขยายตัวของตลาดอสังหาริมทรัพย์สามารถเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของราคากับอัตราเงินเฟ้อ หากการปรับตัวขึ้นของราคาอสังหาริมทรัพย์เป็นไป ในอัตราที่สูงกว่าและรวดเร็วกว่าการเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อมาก ถือเป็นหนึ่งในสัญญาณเตือนว่าตลาดอสังหาริมทรัพย์กำลังเติบโตอย่างก้าวกระโดดและอาจนำไปสู่ภาวะวิกฤติในภาคอสังหาริมทรัพย์ได้

1.3) การพิจารณาความสามารถในการเข้าถึงอสังหาริมทรัพย์ของประชาชนสามารถเปรียบเทียบได้จากการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาอสังหาริมทรัพย์ และการเปลี่ยนแปลงของรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล หากราคาอสังหาริมทรัพย์เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลมาก เป็นสัญญาณว่าการเข้าถึงอสังหาริมทรัพย์ของประชาชนทำได้น้อยลง

2) การติดตามจำนวนหน่วยอสังหาริมทรัพย์สร้างเสร็จเหลือขายไม่ให้นี้อาจเกินไป

หากอุปทานสูงกว่าอุปสงค์มาก จะทำให้เกิดภาวะอุปทานล้นตลาด (Over-Supply) และอาจเกิดการด้อยค่าของราคาอสังหาริมทรัพย์ในอนาคตได้ ซึ่งก่อให้เกิดการขาดสภาพคล่องและขาดเงินทุนหมุนเวียนในภาคอสังหาริมทรัพย์ต่อไปได้ และส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในภาพรวม เนื่องจากจำนวนหน่วยสร้างเสร็จขายไม่หมดทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถชำระคืนสินเชื่อและส่งผลให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ

3) การติดตามอัตราดูดซับไม่ให้น้อยหรือมากจนเกินไป

จากข้อมูลจำนวนหน่วยอสังหาริมทรัพย์สร้างเสร็จเหลือขายและจำนวนหน่วยอสังหาริมทรัพย์ที่ขายได้เฉลี่ยต่อเดือนจะทำให้สามารถประมาณการได้ว่า จะใช้เวลานานเท่าไรจึงขายจำนวนหน่วยอสังหาริมทรัพย์เหลือขายได้หมด ซึ่งอัตราการดูดซับนี้สามารถใช้ในการเฝ้าระวังสถานการณ์ภาคอสังหาริมทรัพย์ได้ โดยหากอัตราดูดซับใช้ระยะเวลานานเกินไปอาจเกิดภาวะเก็งกำไรในภาคอสังหาริมทรัพย์ และหากอัตราดูดซับใช้ระยะเวลานานเกินไปสามารถชี้ให้เห็นว่าการขยายตัวภาคอสังหาริมทรัพย์กำลังชะลอลง

4) การวิเคราะห์และติดตามสินเชื่อกภาคอสังหาริมทรัพย์

ข้อมูลสินเชื่ออสังหาริมทรัพย์สามารถจำแนกเป็นสินเชื่อด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน และควรมีการวิเคราะห์สินเชื่อกทั้งสองประเภทแยกจากกัน สินเชื่อด้านอุปสงค์ คือ สินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับบุคคลทั่วไป (สินเชื่อ post-finance) สินเชื่อด้านอุปทาน ได้แก่ สินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ประกอบการ (สินเชื่อ pre-finance) และหุ้นกู้ที่ออกโดยบริษัทผู้ประกอบการซึ่งเป็นอีกหนึ่งกลไกการระดมทุนสำหรับผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สินเชื่อที่อยู่อาศัยบุคคลทั่วไปไม่ควรขยายตัวในอัตราที่เร็วเกินไป หากสินเชื่อขยายตัวเร็วและมากกว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการก่อหนี้เกินตัวได้ในอนาคตและอาจนำไปสู่ภาวะฟองสบู่ภาคอสังหาริมทรัพย์ได้

5) การติดตามการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL Ratio)

การติดตามการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสินเชื่อภาคอสังหาริมทรัพย์ไม่ให้อัตราสูงเกินไป ทั้ง NPL Ratio ของสินเชื่อบุคคลทั่วไปเพื่อที่อยู่อาศัยและ NPL Ratio ของสินเชื่อผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์ เป็นการติดตามความสามารถในการผ่อนชำระสินเชื่อของประชาชนซึ่งหากเกิดปัญหา

ภาวะฟองสบู่แตกแล้ว สภาวะเศรษฐกิจที่ไม่ดีส่งผลให้ประชาชนมีความสามารถในการชำระหนี้ลดลงและ NPL Ratio จะเพิ่มสูงขึ้นมาก อีกทั้ง หากเกิดภาวะฟองสบู่แตก ประกอบการอสังหาริมทรัพย์ไม่สามารถขายอสังหาริมทรัพย์ที่สร้างเสร็จและไม่สามารถชำระหนี้คืนให้กับสถาบันการเงินได้ก่อให้เกิดปัญหา NPL Ratio ของสินเชื่อผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์สูงขึ้นเช่นกัน

ในส่วนของการพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้าที่มีตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการคาดการณ์สภาวะฟองสบู่อสังหาริมทรัพย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นจากภาวะฟองสบู่ในภาคอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้บริโภค ผู้ประกอบการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ สถาบันการเงิน ผู้ให้สินเชื่อแล้ว ยังอาจลุกลามจนส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจจริง ตามมาดังเช่นในอดีต ทั้งนี้ โดยทั่วไปงานวิจัย ส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับภาวะฟองสบู่ในตลาด หลักทรัพย์ หรือในตลาดอสังหาริมทรัพย์ และพัฒนาระบบเตือนภัยเพื่อส่งสัญญาณว่าตลาดมีภาวะราคาฟองสบู่ แต่กลับมีงานวิจัยไม่มากนักที่ให้ความสนใจกับภาวะฟองสบู่แตก ทั้งที่ภาวะฟองสบู่เป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดวิกฤตในตลาดหรือระบบเศรษฐกิจ ในงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยจึงพัฒนาแบบจำลองขึ้นเพื่อเป็นระบบเตือนภัยสำหรับภาคอสังหาริมทรัพย์ โดยแบ่งระบบเตือนภัยออกเป็น 2 ระบบ ได้แก่ ระบบเตือนภัยภาวะราคาฟองสบู่ในภาคอสังหาริมทรัพย์และระบบเตือนภัยภาวะฟองสบู่แตกในภาคอสังหาริมทรัพย์

การพัฒนาระบบเตือนภัยทั้ง 2 ระบบนี้ประกอบด้วยตัวส่งสัญญาณเตือนภัยที่แตกต่างกันดังนี้

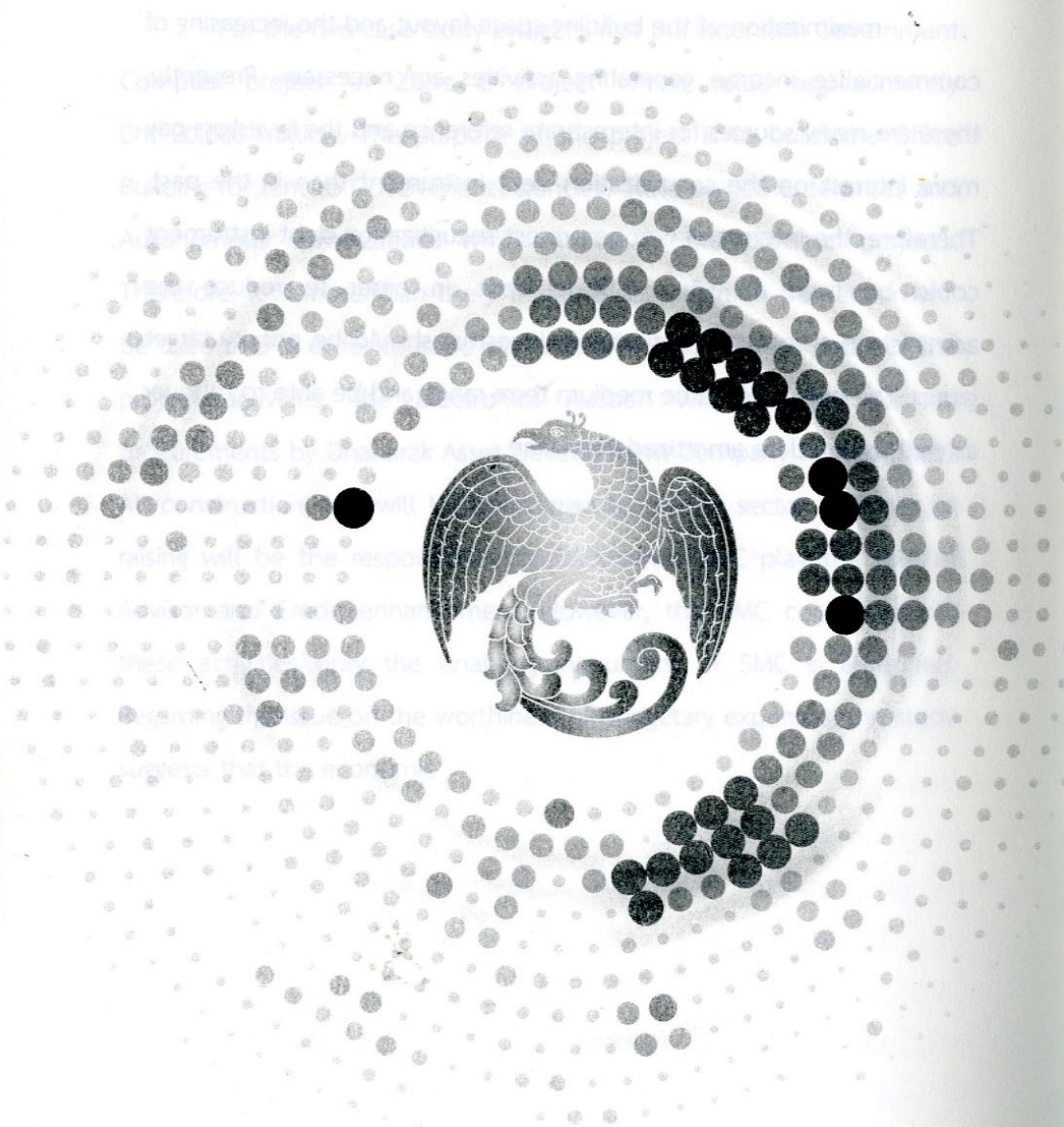
ระบบเตือนภัยที่ 1 ตัวส่งสัญญาณเตือนภัยภาวะฟองสบู่ประกอบด้วย อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจเฉลี่ยต่อไตรมาส ในช่วง 4 ไตรมาสที่ผ่านมา อัตราผลตอบแทนในตลาดหลักทรัพย์และอัตราดอกเบี้ยกู้ยืมระหว่างธนาคาร อัตราการขยายตัวของปริมาณเงินในไตรมาสที่แล้ว อัตราการขยายตัวของสินเชื่อ อัตราส่วน

สินเชื่อบริษัทอสังหาริมทรัพย์ส่วนบุคคลต่อสินเชื่อบริษัทอสังหาริมทรัพย์ทั้งหมด อัตราการขยายตัวของพื้นที่ได้รับอนุญาตก่อสร้างในเขตเทศบาล อัตราค่าธรรมเนียมค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมต่อมูลค่าซื้อขายที่เปลี่ยนไปจากปีที่แล้ว และอัตราการขยายตัวของดัชนีราคาเฟอร์นิเจอร์

ระบบเตือนภัยที่ 2 ตัวส่งสัญญาณเตือนภาวะฟองสบู่แตก ได้แก่ อัตราการขยายตัวของอุปสงค์ภายในประเทศที่มีต่อผลผลิตของประเทศในปีที่แล้ว อัตราแรงในการขยายตัวของดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์หรือภาวะฟองสบู่ในตลาดหลักทรัพย์ ส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยกู้ยืมระหว่างธนาคารกับอัตราดอกเบี้ยกู้ยืมระหว่างธนาคารของปีที่แล้ว อัตราการขยายตัวของสินเชื่อในไตรมาสที่แล้วเมื่อเทียบกับสินเชื่อใน 5 ไตรมาสที่ผ่านมา อัตราการขยายตัวของมูลค่าซื้อขาย ทั้งนี้ จากการวัดความสามารถในการส่งสัญญาณของระบบเตือนภัยโดยใช้วิธีการวัดค่าความถูกต้องในการส่งสัญญาณซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระหว่างค่าที่แท้จริงและค่าความน่าจะเป็นที่ได้จากระบบเตือนภัยแสดงให้เห็นว่าระบบเตือนภัยมีประสิทธิภาพในการส่งสัญญาณภาวะฟองสบู่ในภาคอสังหาริมทรัพย์และภาวะฟองสบู่แตกได้อย่างถูกต้องถึงร้อยละ 100

ระบบเตือนภัยที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยนี้มีการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบโดยใช้วิธีการทางเศรษฐมิติช่วยในการสร้างแบบจำลองเพื่อใช้ในการสร้างดัชนีรวมหรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดภาวะฟองสบู่หรือภาวะฟองสบู่แตกในภาคอสังหาริมทรัพย์ โดยแบบจำลองนี้สามารถนำไปใช้ประกอบการติดตามภาวะตลาดอสังหาริมทรัพย์ วางนโยบายการดำเนินงานด้านตลาดอสังหาริมทรัพย์และนโยบายการกำกับดูแลความมั่นคงทางการเงินของระบบสถาบันการเงินที่เหมาะสมในระยะต่อไปโดยสามารถนำไปใช้เป็นระบบเตือนภัยภาวะราคาฟองสบู่ในภาคอสังหาริมทรัพย์และระบบเตือนภัยภาวะฟองสบู่แตกในภาคอสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้ การเฝ้าระวังความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะฟองสบู่ในตลาดอสังหาริมทรัพย์เป็นสิ่งที่จำเป็น

อย่างยิ่ง เพื่อป้องกันผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นจากภาวะฟองสบู่ในภาค
อสังหาริมทรัพย์ ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้บริโภค ผู้ประกอบการพัฒนา
อสังหาริมทรัพย์ สถาบันการเงินผู้ให้สินเชื่อแล้ว ยังอาจลุกลามจนส่งผลต่อ
ภาคเศรษฐกิจจริงตามมาดังเช่นในอดีต

การศึกษาวิจัยแนวทางนโยบายการพัฒนา การสร้างสินทรัพย์เพื่อการออม สำหรับครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ

ที่ปรึกษาโครงการ

นางสาวกรรณิการ์ เอกเผ่าพันธุ์

คณะผู้วิจัย

นางสาวณัฐริภัทร์ สุรเชษฐคมสัน

นางนวพร วิริยานุพงศ์

นายสรณัฐ ลือโสภณ

นางสาวสุภาณี ผลวัฒนะ

นางพิมพ์พร พุ่มแก้ว จาง

นายชัยรัฐ ชยันต์วรรณ

นายสิทธิพล วิบูลย์ธนากุล

ข้อเสนอว่าด้วยนโยบายบัญชีเงินออมเพื่อการศึกษาและพัฒนาเด็กที่รายงานวิจัยฉบับนี้นำเสนอมีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ ซึ่งเป็นการลงทุนขั้นพื้นฐานที่จำเป็นและมีความสำคัญที่สุดของระบบเศรษฐกิจและสังคม โดยมีหลักการสำคัญคือ มุ่งพัฒนากลไกการให้เงินอุดหนุนของภาครัฐแก่ครัวเรือนที่แต่เดิมมักเป็นเงินสนับสนุนแบบให้เปล่า เป็นออกแบบกลไกให้เงินแบบสมทบ กล่าวคือ ภาครัฐร่วมระดมเงินออมด้วยตนเองส่วนหนึ่งและภาครัฐสมทบให้แก่ครัวเรือนอีกส่วนหนึ่ง โดยมีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลอุดหนุนเงินสมทบแก่ครัวเรือนในอัตราก้าวหน้า เพื่อจูงใจให้ครัวเรือนออมเงินระยะยาวมากกว่าระยะสั้น

นโยบายที่กล่าวข้างต้นนี้มีวัตถุประสงค์ในการมุ่งส่งเสริมให้ครัวเรือนมีระดับการออมเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งครัวเรือนที่เริ่มมีเด็กเล็ก เพื่อเป็นการรับประกันว่า เมื่อเด็กเติบโตมาถึงช่วงอายุหนึ่ง ครัวเรือนจะมีกำลังเพียงพอในการสนับสนุนด้านการศึกษาและพัฒนาให้แก่เด็กทั้งในแง่การพัฒนาทางวิชาการ เช่น การศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา อุดมศึกษา หรือที่สูงกว่านั้น การพัฒนาทางกายและสุขอนามัย เช่น การออกกำลังกาย การกีฬา การได้รับโภชนาการที่เหมาะสม และการได้รับบริการทางสาธารณสุขที่มีคุณภาพ ตลอดจนสามารถเข้ารับการปรับปรุง ฝึกทักษะในการทำงาน ตลอดจนมีทุนรอนสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพ

ในแง่เศรษฐกิจ การที่ระดับการออมภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้นช่วยเพิ่มเสถียรภาพให้แก่ระบบเศรษฐกิจโดยรวมประกอบกับการที่ประชากรหรือแรงงานในระบบเศรษฐกิจได้รับการศึกษาและพัฒนาทักษะต่างๆ ดีขึ้นจะเป็นการช่วยยกระดับความสามารถทางการแข่งขันของประเทศในระยะยาว นอกจากนี้ นโยบายดังกล่าวยังช่วยให้ครัวเรือนสามารถพึ่งพาตนเองมากขึ้นโดยเปลี่ยนบทบาทจากเดิมที่มักเป็นผู้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลแต่ฝ่ายเดียว เป็นมีบทบาทในการช่วยเหลือตนเองมากขึ้น ภายใต้ต้นนโยบายนี้ จะช่วยให้ครัวเรือนมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาเด็ก ตามเป้าหมายหรือความต้องการของครัวเรือนอย่างแท้จริง

คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลครัวเรือนผ่านการสัมภาษณ์และทำแบบสอบถามจำนวน 405 ครัวเรือน ครอบคลุมพื้นที่ทั่วเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดความเข้าใจพฤติกรรมการออมในระดับครัวเรือน และเพื่อให้การออกแบบนโยบายมีความเหมาะสม โดยกลุ่มเป้าหมายที่คณะผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลเน้นครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการสำรวจพบข้อเท็จจริงที่น่าสนใจหลายประการ เช่น ครัวเรือนให้ความสำคัญกับการออมเพื่อการศึกษาของบุตร นอกเหนือจากการออมเพื่อเหตุฉุกเฉิน ทั้งนี้ ตามแบบสอบถามเรื่องรูปแบบและเงื่อนไขของบัญชีเงินออมเพื่อการศึกษาและพัฒนาเด็ก ตลอดจนรูปแบบการสมทบข้างต้น ครัวเรือนเห็นด้วยกับโครงการนี้สูงถึงร้อยละ 95.6 โดยระดับ

การศึกษาที่ครัวเรือนกังวลเรื่องค่าใช้จ่ายสูงที่สุด ได้แก่ ระดับปริญญาตรี มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา เนื่องจากเป็นช่วงที่มีค่าใช้จ่ายสูง และนอกเหนือจากค่าเล่าเรียนแล้วยังมีค่าใช้จ่ายในส่วนอื่น ๆ อีกมาก

คณะผู้วิจัยยังได้นำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสำรวจไปทดสอบผ่านแบบจำลองทางสถิติเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการออมของครัวเรือน ผลการทดสอบพบว่า ตัวแปรที่มีผลกระทบต่อปริมาณการออมของครัวเรือน ได้แก่ รายได้รวมของครัวเรือน ความสัมพันธ์ระหว่างครัวเรือนกับสถาบันการเงิน มูลค่าสินทรัพย์รวมของครัวเรือน จำนวนเงินที่ครัวเรือนต้องผ่อนชำระหนี้ในแต่ละเดือน จำนวนสมาชิกของครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในเด็กด้านการศึกษาและสุขภาพ

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอว่า รัฐบาลควรทดลองใช้นโยบายให้เงินอุดหนุนแก่ครัวเรือนที่มีการออมเพื่อการศึกษาและพัฒนาเด็กในเขตกรุงเทพมหานครเป็นลำดับแรกก่อน เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของการกำหนดนโยบายและลดข้อจำกัดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น โดยเห็นว่ารัฐบาลสามารถให้เงินอุดหนุนแก่ครัวเรือนที่มีการออมเพื่อการศึกษาและพัฒนาเด็ก โดยอัตราสมทบสูงสุดไม่เกินเดือนละ 400 บาทระหว่างช่วงอายุ 0-15 ปี (อัตราเทียบเท่ากับนโยบายของรัฐบาลในเรื่องเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดสำหรับเด็กที่เกิดระหว่าง 1 ตุลาคม 2558 – 30 กันยายน 2559 ที่รัฐบาลให้เดือนละ 400 บาทต่อคน) และหากครัวเรือนเก็บออมได้เดือนละ 400 บาทตลอดระยะเวลา 15 ปี ภายใต้กลไกนี้เมื่อสิ้นปีที่ 15 บัญชีของเด็กคนดังกล่าวจะมีเงินรวมทั้งสิ้น 122,400 บาท โดยคิดเป็นเงินต้น จากการออมของครัวเรือน 72,000 บาท และเป็นเงินสมทบที่ได้จากรัฐบาลอีก 50,400 บาท ภายใต้หลักเกณฑ์ที่รัฐบาลให้เงินสมทบแก่เด็กช่วงอายุ 1 – 3 ปี ที่อัตราร้อยละ 25 ของเงินที่ครัวเรือนออม ช่วงอายุ 4 – 6 ปี ที่อัตราร้อยละ 50 ของเงินที่ครัวเรือนออม ช่วงอายุ 7 – 9 ปี ที่อัตราร้อยละ 75 ของเงินที่ครัวเรือน และช่วงอายุ 10 – 15 ปี ที่อัตราร้อยละ 100 ของเงินที่ครัวเรือนออม

การที่นโยบายนี้ช่วยให้ครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการสามารถสะสมเงินได้จำนวนหนึ่ง ณ สิ้นปีที่ 15 สอดรับกับผลการทำแบบสอบถามซึ่งพบว่า ค่าใช้จ่ายที่ครัวเรือนกังวลเกี่ยวกับบุตร คือ ค่าใช้จ่ายในช่วงบุตรเรียนชั้นมัธยมศึกษา อุดมศึกษา หรือสูงกว่านั้น เงินออมที่ครัวเรือนสะสมได้ภายใต้กลไกการสมทบของรัฐบาลข้างต้นจะช่วยแบ่งเบาภาระในส่วนนี้ของครัวเรือนได้

สำหรับการนำอัตราการเกิดภายในกรุงเทพมหานคร ที่ 100,000 คน ณ ปี 2557 เป็นเกณฑ์ในการประมาณการตลอด 15 ปีของเด็กกลุ่มนี้ รัฐบาลจะใช้งบประมาณทั้งสิ้นประมาณ 5,000 ล้านบาท ซึ่งคณะผู้วิจัยเห็นว่า นโยบายนี้สามารถเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นแก่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ทั้งยังเป็นการสร้างพื้นฐานความรู้ทางการเงินให้แก่เด็กและครัวเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งจะเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ภาครัฐในการส่งเสริมหรือต่อยอดความรู้เรื่องการใช้เครื่องมือทางการเงิน ตลอดจนเครื่องมือการออมอื่น ๆ ของภาครัฐในอนาคต อย่างไรก็ตาม สำหรับช่วงเวลาในการกำหนดใช้นโยบาย ภาครัฐอาจพิจารณาถึงความเหมาะสมของภาวะเศรษฐกิจและฐานะการคลังของรัฐบาลทั้งอาจพิจารณาประกอบกับผลการดำเนินงานทดลองโครงการเงินอุดหนุนเด็กเล็กของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่เพิ่งประกาศใช้ แล้วนำ มาปรับหลักเกณฑ์ของนโยบายให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

การศึกษาเพื่อจัดทำระบบการวิเคราะห์ดุลการคลัง เชิงโครงสร้างของประเทศไทย

ที่ปรึกษาโครงการ

นางสาววิมล ชาตะมีนา

คณะผู้วิจัย

นางสาวสุภัค ไชยวรรณ

นายสิทธิรัตน์ ตรงคมาศ

นายณัฐพล ศรีพจนารถ

นายณัฐพล สุภาดุลย์

นายชาญณรงค์ จางกิตติรัตน์

นางสาวลลิตา ละสอน

นางสาวธีรภา ธีรรัตนสถิต

โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อจัดทำระบบการวิเคราะห์ดุลการคลังเชิงโครงสร้างของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาและกำหนดวิธีการคำนวณดุลการคลังเชิงโครงสร้างของประเทศไทย และวิเคราะห์บทบาทของนโยบายการคลังแบบตั้งใจของรัฐบาลต่อระบบเศรษฐกิจ เพื่อศึกษาผลกระทบของวัฏจักรเศรษฐกิจและวัฏจักรด้านราคาสินค้าที่มีผลกระทบชั่วคราวต่อดุลการคลังของรัฐบาลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างการคลังและการเสนอแนะเชิงนโยบาย ตลอดจน

เสนอแนะรูปแบบการรายงานและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ ดุลการคลังเชิงโครงสร้าง
ดุลการคลังเชิงโครงสร้างเป็นเครื่องมือการวิเคราะห์นโยบายการคลังที่
แตกต่างจากดุลการคลังรวมโดยมีประโยชน์ในหลายประเด็น เช่น การประเมิน
บทบาทของนโยบายการคลังแบบตั้งใจของรัฐบาล การประเมินทิศทางของนโยบาย
การคลังต่อระบบเศรษฐกิจ และการประเมินบทบาทของนโยบายการคลังของประเทศ
ไทยให้สอดคล้องตามหลักการประเมินในระดับสากล เป็นต้น

ทั้งนี้ การประมาณการดุลการคลังเชิงโครงสร้างของการศึกษาในครั้งนี้
ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ 1) การจัดผลกระทบของมาตรการทางการคลัง
ที่มีผลชั่วคราวในระยะสั้น ซึ่งเป็นรายได้พิเศษหรือรายจ่ายตามมาตราการของรัฐบาล
ที่ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ 2) การจัดผลกระทบของวัฏจักรเศรษฐกิจ ซึ่งมีวิธี
ในการประเมินผลกระทบ 2 วิธี ได้แก่ วิธีการจัดวัฏจักรเศรษฐกิจจากผลรวม
ทุกรายการของรายได้และรายจ่ายรัฐบาล (Aggregated Method) และวิธีการจัด
วัฏจักรเศรษฐกิจที่ละรายการของประเภทของรายได้และรายจ่ายรัฐบาล
(Disaggregated Method) และ 3) การจัดผลกระทบของวัฏจักรด้านราคาสินค้า

ในส่วนของการวิเคราะห์ผลกระทบของมาตรการชั่วคราว พบว่า มาตรการ
การคลังที่มีผลชั่วคราว ส่งผลให้เกิดการบิดเบือนทั้งในเชิงขนาดและทิศทางของดุล
การคลังที่เกิดขึ้นในแต่ละปีโดยจะขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปีนั้น เช่น
ดุลการคลังที่จัดผลของมาตรการชั่วคราวขาดดุลเพิ่มขึ้นจากดุลการคลังรวม
ในปีงบประมาณ 2550 และ 2553 เนื่องจากทั้ง 2 ปีงบประมาณมีรายได้พิเศษ เช่น
การยุบเลิกทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน และเงินยืมทรัพย์สิน พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร
 เป็นต้น ซึ่งรายได้พิเศษนี้มีจำนวนมากกว่ารายจ่ายจากมาตรการชั่วคราว และได้ส่งผล
ให้ดุลการคลังของรัฐบาลแข็งแกร่งขึ้น แต่ไม่สะท้อนถึงบทบาทในการกำหนดนโยบาย
การคลังที่มีผลอย่างถาวร ในขณะที่บางปี มาตรการการคลังที่มีผลชั่วคราวส่งผลให้ดุล
การคลังที่จัดผลของมาตรการชั่วคราวขาดดุลลดลงจากดุลการคลังรวม เช่น

ในปีงบประมาณ 2552 และช่วงปีงบประมาณ 2554 - 2557 เนื่องจากมีรายจ่ายจากโครงการตามนโยบายรัฐบาลที่ไม่ใช่สวัสดิการพื้นฐานหลายโครงการที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้ โดยเฉพาะโครงการประชานิยม เช่น โครงการรับจำนำผลผลิตการเกษตร โครงการประกันรายได้ให้เกษตรกร โครงการมาตรการรถยนต์คันแรกและกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นต้น โดยโครงการเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ดุลการคลังของรัฐบาลถดถอยลง แต่ไม่สะท้อนถึงบทบาทในการกำหนดนโยบายการคลังในระยะยาวของรัฐบาล

สำหรับการจัดวัฏจักรเศรษฐกิจทั้ง 2 วิธี พบว่า โดยส่วนใหญ่วิธีการจัดผลจากผลรวมทุกรายการ และวิธีการจัดผลที่ละรายการมีความสอดคล้องกันทั้งในเชิงขนาดและทิศทาง แสดงให้เห็นถึงความคงเส้นคงวาของผลลัพธ์ที่ได้จากวิธีการคำนวณที่แตกต่างกัน ส่วนการจัดผลของวัฏจักรราคาสินค้าพบว่า วัฏจักรราคาสินค้าส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีเล็กน้อย แต่ไม่ได้ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นกรณีภาษีสรรพสามิตน้ำมัน ที่มีปัจจัยเรื่องการปรับอัตราภาษีที่แปรผกผันกับระดับราคาน้ำมันรวมอยู่ด้วย

ทั้งนี้ จากการคำนวณและวิเคราะห์ดุลการคลังเชิงโครงสร้างในช่วงปีงบประมาณ 2548 - 2557 สามารถแบ่งออกเป็น 4 ช่วง ตามทิศทางของช่องว่างการผลิต และมีดุลการคลังเชิงโครงสร้าง ต่อ GDP ของประเทศไทยในแต่ละช่วงสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ในช่วงปีงบประมาณ 2548 - 2551 เป็นช่วงภาวะเศรษฐกิจขยายตัว ปกติ ดุลการคลังเชิงโครงสร้างต่อ GDP เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.65 ต่อปี

2) ในปีงบประมาณ 2552 เป็นช่วงภาวะเศรษฐกิจหดตัว ดุลการคลังเชิงโครงสร้าง ต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ -1.77 ต่อปี

3) ในช่วงปีงบประมาณ 2553 - 2556 เป็นช่วงที่เศรษฐกิจฟื้นตัวและขยายตัวปกติดุลการคลังเชิงโครงสร้างต่อ GDP เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.78 ต่อปี และ

4) ในปีงบประมาณ 2557 เป็นช่วงภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ดุลการคลังเชิงโครงสร้าง ต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ -0.13 ต่อ ปี

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า โดยเฉลี่ยแล้วดุลการคลังเชิงโครงสร้างของประเทศไทยเกินดุลมาโดยตลอดในขณะที่ยอดดุลการคลังรวม (ดุลเงินงบประมาณ) เป็นผลของวัฏจักรเศรษฐกิจและมาตรการด้านการคลังที่มีผลชั่วคราวเป็นสำคัญโดยเฉพาะรายได้พิเศษและรายจ่ายจากโครงการตามนโยบายรัฐบาล และสามารถสรุปได้ว่าโดยส่วนใหญ่แล้วบทบาทของนโยบายการคลังต่อระบบเศรษฐกิจเป็นแบบต่อต้านวัฏจักรเศรษฐกิจ (Counter Cyclical) นั่นคือ เกินดุลในช่วงเศรษฐกิจขยายตัวปกติ

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าโครงสร้างรายได้และรายจ่ายของรัฐบาลจะมีความเหมาะสมตามหลักสากล โดยพิจารณาจากดุลการคลังเชิงโครงสร้างเฉลี่ยต่อ GDP ที่เกินดุล และบทบาทของนโยบายการคลังที่เป็นแบบต่อต้านวัฏจักรเศรษฐกิจ แต่รัฐบาลยังคงมีความจำเป็นในการปรับปรุงโครงสร้างรายได้และรายจ่ายเพื่อรองรับรายจ่ายที่มีความสำคัญ เช่น การลงทุนเพื่อจัดหางานสาธารณะ หรือการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและตัดลดได้ยาก รวมถึงเพื่อสร้างความยืดหยุ่นให้กับรายได้รัฐบาลสำหรับรองรับรายจ่ายที่อาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ฉุกเฉิน หรือวิกฤตทางเศรษฐกิจในอนาคต

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับดุลการคลังเชิงโครงสร้างของโครงการวิจัยนี้ จึงให้ความสำคัญกับการปรับปรุงโครงสร้างรายได้และรายจ่ายในระยะปานกลางถึงระยะยาว เพื่อส่งเสริมการดำเนินนโยบายการคลังที่ดี ผ่านดุลการคลังเชิงโครงสร้าง โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) ด้านโครงสร้างรายได้ของรัฐบาล

1.1) การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี เช่น การปรับปรุงเทคนิคการบริหารการจัดเก็บภาษี โดยการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลการทำธุรกรรม

และข้อมูลการค้าของธุรกิจและอุตสาหกรรมในห่วงโซ่ของอุปทาน หรือกระบวนการผลิต (Supply Chain) การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานจัดเก็บภาษีในต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล และเทคโนโลยีสารสนเทศ การลดช่องทางในการหลีกเลี่ยงภาษี และการหนีภาษี และการทบทวนมาตรการลดหย่อนภาษีฐานรายได้ เช่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นต้น

1.2) การขยายฐานภาษี เช่น การขยายฐานภาษีความมั่งคั่ง (Wealth Base) หรือ ฐานสินค้าที่เคลื่อนย้ายได้ยาก (Immobile Base) เช่น ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เป็นต้น เพื่อสร้างฐานรายได้ภาษีที่ยั่งยืนอีกแหล่งหนึ่ง และการขยายฐานภาษีการบริโภค เช่น ภาษีการปล่อยมลพิษ และภาษีเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2) ด้านโครงสร้างรายจ่ายของรัฐบาล

2.1) ควรจัดลำดับความสำคัญของรายจ่ายงบประมาณ พร้อมกับลดหรือยกเลิกรายการรายจ่ายที่ไม่จำเป็น และรายจ่ายที่บิดเบือนการทำงานของกลไกตลาด

2.2) Growth-Enhancing) เช่น รายจ่ายด้านการศึกษา รายจ่ายด้านการวิจัยและพัฒนา และรายจ่ายด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยยกระดับของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว เป็นต้น โดยกำหนดให้รายจ่ายดังกล่าวมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

2.3) วิเคราะห์ และทบทวนความเหมาะสมของโครงสร้างรายจ่ายซึ่งประเมินจากมีประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณ (Cost Effectiveness) และประเมินผลสัมฤทธิ์ของรายจ่าย โดยให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว

2.4) วิเคราะห์ จัดเตรียมแหล่งเงิน และจัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับปัจจัยเสี่ยง ในอนาคตที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่

ภาวะโลกร้อน และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร เป็นต้น

3) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการคลัง ควรให้ความสำคัญกับการติดตามดุลการคลังเชิงโครงสร้างมากขึ้น เพื่อให้เห็นถึงแนวโน้มและผลกระทบของการดำเนินนโยบายการคลังที่เกิดขึ้นจริงต่อระบบเศรษฐกิจ

4) การดำเนินนโยบายการคลังควรมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจ หรือเป็นการดำเนินนโยบายการคลังแบบต่อต้านวัฏจักรเศรษฐกิจ ซึ่งหมายถึง รัฐบาลควรดำเนินนโยบายการคลังแบบหดตัวในช่วงที่เศรษฐกิจเฟื่องฟู และดำเนินนโยบายการคลังแบบขยายตัวในช่วงที่เศรษฐกิจถดถอย

แผนงานวิจัย

การติดตามสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทย
และการพัฒนาชุดแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์
สำหรับการประเมินผลกระทบในบริบท
ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วม

ที่ปรึกษาโครงการ

นางสาวกุลยา ดันติเตมิท

ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย

ดร.พิสิทธิ์ พัวพันธ์

เลขานุการแผนงานวิจัย

ดร.ปฐมดนัย พลจันทร์

แผนงานวิจัย การติดตามสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทยและการพัฒนา
ชุดแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์สำหรับการประเมินผลกระทบในบริบท
ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วม

แผนงานวิจัย “การติดตามสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทยและการพัฒนาชุดแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์สำหรับการประเมินผลกระทบในบริบทของการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วม” มีจุดประสงค์หลักคือ คือ เพื่อศึกษาและติดตามสถานการณ์ของหนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทยในบริบทของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีส่วนร่วม (Inclusive growth) หรือ การกระจายการเติบโตให้มีความเป็นธรรมมากขึ้น โดยชุดแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวจะประกอบด้วยแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไป หรือ Computable General Equilibrium Model (CGE Model) ซึ่งเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจรายสาขา เชื่อมโยงกับแบบจำลองจุลภาค หรือ Micro-simulation ซึ่งใช้ประเมินความเหลื่อมล้ำและการกระจายรายได้ของประเทศ โดยในปัจจุบันยังคงไม่มีงานวิจัยในประเทศไทยที่ประยุกต์ใช้แบบจำลอง CGE Model ที่เกี่ยวข้องกับหนี้ภาคครัวเรือนโดยตรง และยังไม่มี การเชื่อมโยงผลกระทบในเชิงมหภาคและจุลภาคลักษณะดังกล่าว

แบบจำลอง CGE Model ที่ดำเนินการจัดสร้างขึ้นในแผนงานวิจัยนี้ ชื่อว่า ‘THAGE-FPO’ (หรือ THai Applied General Equilibrium model for Fiscal Policy Office) ภายใต้โครงการศึกษาสภาวะการณ์หนี้ภาคครัวเรือนและการประเมินผลกระทบเศรษฐกิจมหภาคด้วยแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไป มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อศึกษาและติดตามสถานการณ์ของหนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทยในเชิงเศรษฐกิจมหภาคและรายสาขาเศรษฐกิจเพื่อประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจมหภาคของมาตรการของรัฐบาลที่มีต่อหนี้ครัวเรือนและต่อสถานะเศรษฐกิจมหภาคของประเทศ สำหรับการพัฒนาระบบจำลองจุลภาค (Micro-simulation หรือ Micro-FPO) นั้น ก็เพื่อศึกษาบทบาทของหนี้ครัวเรือนที่มีต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย โดยได้จัดทำฐานข้อมูลที่แสดงถึงโครงสร้างการกระจายรายได้ของภาคครัวเรือน และวิเคราะห์บทบาทของหนี้ครัวเรือนต่อสถานะโครงสร้างการกระจายรายได้ของประเทศไทย รวมถึงบทบาทของ

มาตรการภาครัฐที่สำคัญที่มีต่อสถานการณ์หนี้ครัวเรือนและการกระจายรายได้ของประเทศไทย ทั้งนี้ ในส่วนของโครงการวิจัยสนับสนุนเกี่ยวกับการประมาณค่าความยืดหยุ่นนั้น ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อประมาณค่าความยืดหยุ่นที่สำคัญเพื่อนำมากำหนดพฤติกรรมต่างๆ และใช้งานในชุดแบบจำลองเศรษฐศาสตร์ข้างต้น ซึ่งจะช่วยให้แบบจำลองเศรษฐศาสตร์ที่สร้างขึ้นสะท้อนภาพจริงของระบบเศรษฐกิจได้อย่างดี

สำหรับการดำเนินงานแผนงานในระยะที่ 1 หรือ 10 เดือนแรกของแผนงานวิจัยนี้ คณะวิจัยได้จัดสร้างแบบจำลองเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวไว้เป็นโครงสร้างหรือ Framework หลักสำหรับเป็นเครื่องมือในการประเมินผลกระทบของนโยบายและมาตรการไว้ โดยได้ทำการทดสอบแบบจำลองด้วยตัวอย่างมาตรการเพื่อรับทราบข้อจำกัดและข้อควรพัฒนาในอนาคต ในการดำเนินการระยะถัดไป นอกจากจะเป็นการปรับปรุงแบบจำลองให้เหมาะสมและปรับฐานข้อมูลให้ทันสมัย จะเป็นการดำเนินการศึกษานโยบายและมาตรการที่เพิ่งเริ่มดำเนินการโดยภาครัฐ เช่น มาตรการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชนรายย่อย (สินเชื่อนาโนไฟแนนซ์) เป็นต้น

ทั้งนี้ การดำเนินมาตรการภาครัฐใดๆ ย่อมทำให้เกิดผลกระทบทั้งในแง่ของการเจริญเติบโตและการกระจายรายได้ มาตรการภาครัฐทำให้อัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง แต่ก็กระทบต่อความเปราะบางของเศรษฐกิจครัวเรือนและการกระจายรายได้ในระยะยาวซึ่งเป็นอีกแง่มุมหนึ่งของเป้าหมายทางเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน โดยชุดแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ที่สร้างขึ้นนั้น ในส่วนของแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไปจะเป็นเครื่องมือในการวัดผลกระทบเศรษฐกิจในแง่เศรษฐกิจมหภาคและรายสาขาตามเป้าหมายเพื่อกระตุ้นอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ในขณะที่แบบจำลองจุลภาคก็จะแสดงผลกระทบในส่วนของการกระจายรายได้เพื่อความเป็นธรรมในสังคม เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวจะช่วยให้องค์กรที่มีหน้าที่เสนอแนะนโยบายและมาตรการภาครัฐ เช่น สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

แผนงานวิจัย การติดตามสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทยและการพัฒนา
ชุดแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์สำหรับการประเมินผลกระทบในบริบท
ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วม

สามารถนำมาใช้พิจารณาการดำเนินวางแผนนโยบายและมาตรการได้อย่างมี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โครงการวิจัยย่อยเรื่อง
ศึกษาสภาพการณ์หนี้ภาคครัวเรือนและการประเมิน
ผลกระทบเศรษฐกิจมหภาคด้วยแบบจำลอง
คำนวณดุลยภาพทั่วไป

ที่ปรึกษาแผนงานวิจัย

ดร.สมศักดิ์

ศิกษมัต

คณะผู้วิจัย

ดร.ปฐมดนัย

พลจันทร์

ดร.พิมพ์นารา

หิรัญกลี

ดร.นรพัชร์

อัครวัลลภ

นางสาวอาร์จนา

ปานกาญจน์ภาส

นางสาวอรกัญญา

เตชะไพบุลย์

นางสาวพีรพรรณ

สุวรรณรัตน์

นายกระแสร์

รังสิพล

โครงการวิจัยย่อยเรื่อง ศึกษาสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนและการประเมินผลกระทบเศรษฐกิจมหภาคด้วยแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไป

แผนงานวิจัย “การติดตามสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทยและการพัฒนาชุดแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์สำหรับการประเมินผลกระทบในบริบทของการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วม” มีจุดประสงค์หลักคือ เพื่อศึกษาและติดตามสถานการณ์ของหนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทยในบริบทของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีส่วนร่วม (Inclusive growth) และการกระจายการเติบโตให้มีความเป็นธรรม โดยชุดแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวจะประกอบด้วยแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไป หรือ Computable General Equilibrium Model (CGE Model) ซึ่งเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจรายสาขา เชื่อมโยงกับแบบจำลองจุลภาค หรือ Micro-simulation ซึ่งใช้ประเมินความเหลื่อมล้ำและการกระจายรายได้ของประเทศ โดยในปัจจุบันยังคงไม่มีงานวิจัยในประเทศไทยที่ประยุกต์ใช้แบบจำลอง CGE Model ที่เกี่ยวข้องกับหนี้ภาคครัวเรือนโดยตรง และยังไม่มี การเชื่อมโยงผลกระทบในเชิงมหภาคและจุลภาคลักษณะดังกล่าว

โครงการศึกษาสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนและการประเมินผลกระทบเศรษฐกิจมหภาคด้วยแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไปเป็นโครงการวิจัยหนึ่งภายใต้แผนงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อศึกษาและติดตามสถานการณ์ของหนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทยในเชิงเศรษฐกิจมหภาคและรายสาขาเศรษฐกิจ เพื่อประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจมหภาคของมาตรการของรัฐบาลที่มีต่อหนี้ครัวเรือนและต่อสถานะเศรษฐกิจมหภาคของประเทศโดยการสร้างแบบจำลอง CGE ที่ใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรที่สำคัญต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจ

แบบจำลอง CGE Model ที่ดำเนินการจัดสร้างขึ้นในโครงการวิจัยนี้ ชื่อว่า ‘THAGE-FPO’ (หรือ THai Applied General Equilibrium model for Fiscal Policy Office) อยู่ในรูปแบบพลวัต มีลักษณะของระบบสมการเชิงเส้นในตระกูล Australian approach ซึ่งจะใช้โปรแกรม GEMPACK ในการจัดการแบบจำลอง โดยคณะวิจัยได้เพิ่มแบบจำลองระบบการเงิน (Financial Module) และทำการเชื่อมโยง

โครงการวิจัยย่อยเรื่อง ศึกษาสภาพการณ์หนี้ภาคครัวเรือนและการประเมิน
ผลกระทบเศรษฐกิจมหภาคด้วยแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไป

ที่ลดลงเช่น เกษตรกรรม ภัตตาคารโรงแรม ค้าขาย อสังหาริมทรัพย์ ในปี 2559 สาขาการผลิตเหล่านี้จะมีการจ้างงานลดลงเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่สาขาการผลิต เช่น อุตสาหกรรมการผลิต สถาบันการเงิน การก่อสร้าง มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นแต่อยู่ในอัตราที่ชะลอลง ซึ่งแตกต่างจากสาขาบริการที่มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สอดคล้องกับอุปทานการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปโดยอุตสาหกรรมการผลิตมีการผลิตเพิ่มขึ้น ซึ่งระดับการผลิตก็จะมีอัตราที่ลดลงเรื่อยตามลำดับ ยกเว้นเพียงสาขาบริการที่มีการผลิตเพิ่มขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวมีส่วนทำให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นโดยระดับของหนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปีแรก และเพิ่มสูงขึ้นในปีถัดๆ ไป

(2) ผลกระทบสินเชื่อ Nano-finance ให้การลงทุนรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8 ในปี 2559 และมีส่วนทำให้การส่งออกลดลงร้อยละ 0.04 การนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.02 การบริโภคครัวเรือนลดลงเล็กน้อยที่ร้อยละ 0.0011 ซึ่งทำให้โดยรวมแล้ว GDP เพิ่มขึ้นเนื่องจากมาตรการนี้ประมาณร้อยละ 0.11 โดยสาขาการก่อสร้างได้รับผลดีจากมาตรการ Nano-finance โดยมีการผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.22 และมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นสูงกว่าสาขาเศรษฐกิจอื่นๆ ที่ร้อยละ 0.54 ในขณะที่สาขาค้าขาย สาขาขนส่ง มีการผลิตและมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อย สาขาอุตสาหกรรมการผลิต เกษตรกรรม อสังหาริมทรัพย์ ภัตตาคารโรงแรม มีการจ้างงานลดลงซึ่งส่งผลทำให้การผลิตลดลงสอดคล้องกัน ทั้งนี้ ระดับการจ้างงานและการผลิตอยู่ในระดับทรงตัวในระยะยาว มาตรการ Nano-finance ทำให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น ระดับของหนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นในปีถัดๆ ไป อย่างไรก็ตาม ยังคงเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับที่ไม่สูงมากนัก

โดยมีผลสรุปแสดงได้ ดังนี้

มาตรการที่ทดสอบ	ปัจจัย	ผลปี 2559
ด้านอุปสงค์: ชดเชยภาษี สรรพสามิตรถยนต์ที่ร้อยละ 5 ร่วมกับ ด้านอุปทาน: การปรับพฤติกรรม ระดับการผลิตร้อยละ 5	ต่อการเจริญเติบโต (GDP)	+ ร้อยละ 0.9
	ต่อการลงทุนรวม	+ ร้อยละ 1.9
	ต่อการส่งออก	+ ร้อยละ 2.8
	ต่อหนี้ครัวเรือน	เพิ่มขึ้น
ด้านอุปสงค์: Nano-finance 900 ล้านบาท หรือร้อยละ 0.6 ร่วมกับ ด้านอุปทาน: การปรับพฤติกรรม การลงทุน ร้อยละ 0.6	ต่อการเจริญเติบโต (GDP)	+ ร้อยละ 0.11
	ต่อการลงทุนรวม	+ ร้อยละ 0.8
	ต่อการส่งออก	- ร้อยละ 0.04
	ต่อหนี้ครัวเรือน	เพิ่มขึ้น

จากผลการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลสามารถใช้นโยบายหรือมาตรการภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจได้ แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นย่อมมีระดับที่แตกต่างกันทั้งในเชิงมหภาคและระดับสาขาเศรษฐกิจ รวมไปถึงระดับของหนี้ครัวเรือน การวางแผนการใช้นโยบายหรือมาตรการจึงจำเป็นต้องพิจารณาให้รอบด้านและขึ้นอยู่กับภาครัฐว่าจะดำเนินนโยบายเพื่อเป้าหมายใด

นอกจากนี้ ในส่วนของมาตรการตัวอย่างที่ใช้ทดสอบทั้ง 2 มาตรการนั้น สามารถสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากงานศึกษาได้ดังนี้

(1) มาตรการรถยนต์คันแรก ทำให้ทั้งอุปทานและอุปสงค์เพิ่มขึ้น โดยผลกระทบจากมาตรการมีขนาดค่อนข้างใหญ่ ดังนั้น หากภาครัฐต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยเฉพาะด้านการบริโภคภาคเอกชนโดยเร็ว ภาครัฐอาจพิจารณาใช้มาตรการดังกล่าวเพื่อช่วยกระตุ้นให้ระบบเศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้นในระยะสั้น

โครงการวิจัยย่อยเรื่อง ศึกษาสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนและการประเมิน
ผลกระทบเศรษฐกิจมหภาคด้วยแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไป

อย่างไรก็ตาม มาตรการดังกล่าวทำให้ระดับหนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ การดำเนินนโยบายจึงควรคำนึงถึงสถานภาพของครัวเรือนภายหลังการก่อหนี้ในระดับที่สูงขึ้น รวมไปถึงความสามารถในการชำระหนี้ที่เป็นปัจจัยด้านคุณภาพของหนี้

(2) มาตรการนาโนไฟแนนซ์ ทำให้การผลิตด้านอุปทานตลอดจนการใช้จ่ายด้านอุปสงค์เพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยเฉพาะการลงทุนรวมและกิจกรรมภาคบริการที่เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ เนื่องจากมาตรการนี้มีขนาดเล็ก แต่มาตรการดังกล่าวส่งผลให้ระดับหนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม มาตรการนี้มีเป้าหมายหลักเพื่อเพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุน ตลอดจนลดการพึ่งพาแหล่งเงินกู้นอกระบบ การดำเนินนโยบายจึงควรพิจารณาเป้าหมายที่ภาครัฐต้องการให้เกิดผลกระทบ รวมไปถึงระดับของมาตรการ และพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยสรุป การศึกษาผลกระทบของมาตรการภาครัฐทั้ง 2 มาตรการชี้ให้เห็นว่าการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านมาตรการภาครัฐ ส่งผลกระทบต่อทั้งอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจและระดับหนี้ครัวเรือน ซึ่งอาจส่งผลต่อความเปราะบางของเศรษฐกิจภาคครัวเรือนและการกระจายรายได้ในระยะยาว ซึ่งเป็นอีกแง่มุมหนึ่งของเป้าหมายทางเศรษฐกิจนอกเหนือไปจากการขยายตัวของเศรษฐกิจมหภาคในระยะสั้น ดังนั้น ภาครัฐจึงควรพิจารณาดำเนินมาตรการที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำหรือเสริมสร้างการกระจายรายได้ให้มีความเป็นธรรมในสังคมเพิ่มเติม

ทั้งนี้ ในส่วนของแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไปที่ได้จัดทำขึ้น จะเป็นเครื่องมือที่ดีเครื่องมือหนึ่งสำหรับสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการประเมินนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจต่างๆ จากการใช้นโยบายหรือมาตรการนั้นๆ ในอนาคต

โครงการวิจัยย่อยเรื่อง

การพัฒนาแบบจำลองจุลภาคเพื่อศึกษาบทบาท

ของหนี้ครัวเรือนที่มีต่อความเหลื่อมล้ำ

ของการกระจายรายได้ในประเทศไทย

ที่ปรึกษาโครงการ

ผศ.สิทธิกร

นิพนธ์

คณะผู้วิจัย

ดร.ศรพล

ตุลยเสถียร

ดร.จกกล

คำไธ้

ดร.พีรพัฒน์

วงศ์ชัยวัฒน์

ดร.ปิยวัลย์

ศรีขำ

นางสาวปาริณา

วงศ์สุขเกษม

นายนิภัทร์

ชมบ้านแพ้ว

นายธนิต

ภัทรแสงไทย

นายศิรพล

ฤทธิ์ประศาสน์

การกระจายรายได้นับเป็นปัญหาสำคัญของประเทศประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาที่กลุ่มคนจนและกลุ่มคนรวยมักมีการเติบโตของรายได้ที่เหลื่อมล้ำกันค่อนข้างมาก ซึ่งสำหรับประเทศไทย ข้อมูลการสำรวจเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา โดยตั้งแต่ปี 2531 จนถึงปัจจุบัน

โครงการวิจัยย่อยเรื่อง การพัฒนาแบบจำลองจุลภาคเพื่อศึกษาบทบาท
ของหนี้ครัวเรือนที่มีต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย

สัดส่วนรายได้ของครัวเรือนที่รวยที่สุดร้อยละ 10 ต่อรายได้ของครัวเรือนที่จนที่สุด
ร้อยละ 10 ทรงตัวอยู่ในระดับสูงกว่า 20 เท่าเสมอมา และในปี 2556

ขณะเดียวกัน ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ระดับหนี้ภาคครัวเรือนได้ขยายตัวใน
ปริมาณสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด โดยเพิ่มขึ้นจาก 4.7 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็น
สัดส่วนร้อยละ 57.9 ต่อ GDP ในปี 2552 เป็น 10.6 ล้านล้านบาทหรือคิดเป็น
สัดส่วนร้อยละ 79.9 ต่อ GDP ในไตรมาส 1 ปี 2558 และเมื่อมองในระดับครัวเรือน
จากข้อมูลการสำรวจเศรษฐกิจและสังคมของภาคครัวเรือน โดยสำนักงานสถิติ
แห่งชาติ ในปี 2556 พบว่า ครัวเรือน 10.8 ล้านครัวเรือน หรือร้อยละ 53.8 ของ
ครัวเรือนทั้งหมด เป็นครัวเรือนที่มีหนี้ โดยระดับหนี้เฉลี่ยของครัวเรือนไทยสูงถึง
163,097 บาทต่อครัวเรือน หรือคิดเป็น 6.5 เท่าของรายได้

โครงการวิจัยนี้เป็นการพัฒนาแบบจำลองจุลภาค (Micro-simulation)
เพื่อศึกษาบทบาทของหนี้ครัวเรือนที่มีต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ใน
ประเทศไทย โดยได้จัดทำฐานข้อมูลที่แสดงถึงโครงสร้างการกระจายรายได้ของภาค
ครัวเรือนในประเทศไทย และวิเคราะห์บทบาทของหนี้ครัวเรือนต่อสถานะโครงสร้าง
การกระจายรายได้ของประเทศไทยด้วยแบบจำลองจุลภาค (Micro-Simulation
Model) รวมถึงบทบาทของมาตรการภาครัฐที่สำคัญที่มีต่อสถานการณ์หนี้ครัวเรือน
และการกระจายรายได้ของประเทศไทย

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้นจากข้อมูลการสำรวจภาวะ
เศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติประจำปี 2556 พบว่า
ครัวเรือนที่มีหนี้มีพฤติกรรมที่แตกต่างจากครัวเรือนที่ไม่มีหนี้ โดยครัวเรือนที่มีหนี้สิน
ภาคครัวเรือนจะมีรายได้และค่าใช้จ่ายในสัดส่วนที่สูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้ และ
พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่มีหนี้ (ร้อยละ 92) ใช้แหล่งเงินกู้ในระบบ นอกจากนี้
ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นชายจะมีความเป็นไปได้ที่จะมีการก่อหนี้มากกว่า

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นหญิง และพบว่าครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีระดับการศึกษาสูงขึ้นจะส่งผลให้ครัวเรือนสามารถเข้าถึงสินเชื่อได้ในสัดส่วนที่มากกว่า นอกจากนี้ ครัวเรือนที่พึ่งพาหนี้ในระบบจะมีการกู้ยืมในวงเงินขนาดใหญ่มากกว่า ครัวเรือนที่พึ่งพานั้นนอกระบบจะกู้ยืม และหากพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับการกระจายรายได้และหนี้ครัวเรือน พบว่า คนรวยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากกว่าคนจน ซึ่งหากหนี้สินสามารถนำไปต่อยอดในการลงทุนทางธุรกิจได้ก็จะมีแนวโน้มที่จะทำให้ช่วงว่างของรายได้ระหว่างคนรวยและคนจนเพิ่มขึ้นและทำให้การกระจายได้แย่ง

ในการศึกษาบทบาทของหนี้ครัวเรือนที่มีต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย คณะผู้วิจัยได้พัฒนาแบบจำลองจุลภาค (Micro-simulation) ขึ้นมา 2 แบบจำลอง โดยแบบจำลองแรกเป็นการศึกษาผลกระทบของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อสถานะหนี้ครัวเรือน โดยใช้แบบจำลองถดถอยโลจิสติกส์แบบ 2 กลุ่ม (Binary Logit Model) โดยกำหนดตัวแปรตาม (Dependent Variable) ในสมการพยากรณ์ เป็นโอกาสที่ครัวเรือนไทยจะเป็นหนี้ ส่วนแบบจำลองที่สอง เป็นการศึกษาลักษณะของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการกระจายรายได้ของประเทศไทย โดยใช้แบบจำลองถดถอยโลจิสติกส์แบบ แบบพหุคูณ (Multinomial Logit Model) โดยกำหนดตัวแปรตาม (Dependent Variable) ในสมการพยากรณ์เป็นระดับรายได้ของครัวเรือน และกำหนดให้ครัวเรือนที่มีระดับรายได้ในกลุ่มร้อยละ 20 ที่ 3 เป็นตัวแปรอ้างอิงเปรียบเทียบ

ผลกระทบของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อสถานะหนี้ครัวเรือน

ในการศึกษาผลกระทบของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อสถานะหนี้ครัวเรือนด้วยแบบจำลองถดถอยโลจิสติกส์แบบ 2 กลุ่ม (Binary Logit Model) พบว่า เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ปัจจัยด้านรายได้ส่งผลต่อโอกาสที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้มากที่สุด เนื่องจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นสะท้อนถึงความสามารถในการชำระคืนหนี้ที่สูงขึ้น ทำให้ครัวเรือนเข้าถึงสินเชื่อได้มากขึ้น ตามมาด้วยปัจจัยถิ่นที่อยู่ของภาคครัวเรือน

โครงการวิจัยย่อยเรื่อง การพัฒนาแบบจำลองจุลภาคเพื่อศึกษาบทบาท ของหนี้ครัวเรือนที่มีต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย

โดยลักษณะอาชีพ ความสม่ำเสมอของรายได้ และการใช้จ่ายที่ต่างกันในแต่ละภูมิภาคทำให้ความเป็นหนี้แตกต่างกัน ปัจจัยที่มีผลรองลงมาคือ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยระดับการศึกษาที่น้อยกว่า ลดความน่าจะเป็นที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้เนื่องจากมีโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งทุนได้น้อยลง สำหรับปัจจัยด้านนโยบายของรัฐพบว่า การสนับสนุนครัวเรือนจากโครงการของรัฐและการให้ทุนการศึกษาหรือสินเชื่อให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพิ่มโอกาสที่ครัวเรือนจะเป็นหนี้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม นโยบายการให้กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านกลับมีผลในการลดความน่าจะเป็นที่ภาคครัวเรือนจะเป็นหนี้สิน เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเพื่อการลงทุน การสร้างรายได้ รวมถึงการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ ซึ่งเป็นการควบคุมพฤติกรรมการใช้จ่ายของครัวเรือนทางอ้อม ทำให้ครัวเรือนสามารถสร้างรายได้มากขึ้นขณะที่มีภาระต้นทุนลดลง ทำให้ลดโอกาสการเป็นหนี้สินลง

ผลกระทบของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อโครงสร้างการกระจายรายได้

ในการศึกษาผลกระทบของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อโครงสร้างการกระจายรายได้ของประเทศไทยด้วยแบบจำลองถดถอยโลจิสติกส์แบบพหุคูณ (Multinomial Logit Model) พบว่า เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ปัจจัยด้านการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในระดับประถมศึกษาส่งผลกระทบต่อความไม่เท่าเทียมทางรายได้ของไทยมากที่สุด ตามมาด้วยปัจจัยถิ่นที่อยู่ของภาคครัวเรือน (โดยการมีถิ่นที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลต่อการกระจายรายได้มากที่สุด) และจำนวนผู้ใช้งานแรงงานในครัวเรือน ตามลำดับ ขณะที่ปัจจัยด้านอายุของหัวหน้าและสมาชิกของครัวเรือนส่งผลกระทบค่อนข้างน้อย สำหรับปัจจัยด้านหนี้ครัวเรือนพบว่า แหล่งที่มาของหนี้และวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมหนี้ ส่งผลกระทบแตกต่างกันต่อโครงสร้างการกระจายรายได้ของไทย โดยครัวเรือนที่ยากจนมีแนวโน้มจะกู้ยืมเพื่อการศึกษาและการเกษตร ที่ส่งผลทำให้มีรายได้น้อย ขณะที่ครัวเรือนที่ร่ำรวยจะกู้ยืมเพื่อการศึกษา

การบริโภค และการประกอบธุรกิจ ซึ่งพฤติกรรมการก่อหนี้ที่แตกต่างทำให้ช่องว่างรายได้ระหว่าง 2 กลุ่มจึงเพิ่มสูงขึ้น

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าการกระจายรายได้และการเป็นหนี้ครัวเรือนมีความสัมพันธ์ทั้งไปและกลับ กล่าวคือ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ครัวเรือน ส่งผลทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของการเข้าถึงแหล่งทุน โดยครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำจะมีความเป็นไปได้ที่จะเป็นหนี้้น้อยกว่าครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า เนื่องจากมีรายได้และความสามารถในการชำระหนี้จึงต่ำกว่าครัวเรือนที่มีรายได้สูง ในทางกลับกันการเป็นหนี้ครัวเรือนหรือความสามารถในการก่อหนี้ของแต่ละระดับชั้นรายได้ของครัวเรือนที่ไม่เท่าเทียมกันก็ส่งผลทำให้โครงสร้างการกระจายรายได้เปลี่ยนแปลงไป โดยในกรณีที่ครอบครัวที่อยู่ในระดับชั้นรายได้ที่ต่ำสุดจะสามารถก่อหนี้ได้น้อย เนื่องจากไม่มีทรัพย์สินเพื่อไปค้ำประกัน นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงินยังเป็นการกู้เงินเพื่อใช้ในการเกษตรทำให้ได้รายได้กลับคืนมาน้อย ขณะที่ครัวเรือนที่อยู่ระดับรายได้สูง จะมีวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงินเพื่อประกอบธุรกิจ ซึ่งทำให้ได้รายได้กลับมามากกว่า ทำให้รายได้ของทั้ง 2 ประเภทครัวเรือนยิ่งห่างกันมากขึ้น และทำให้โครงสร้างการกระจายรายได้ของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปอีกทั้งจากผลการศึกษาพบว่าระดับรายได้มีผลต่อแหล่งสินเชื่ออย่างมีนัยสำคัญ โดยครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำมีโอกาสที่จะมีหนี้้นอกระบบมากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้สูง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาของการเข้าถึงสินเชื่อในระบบที่มีต้นทุนการกู้ยืมเงินต่ำกว่าของครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ

ดังนั้น การแก้ปัญหาหนี้สินครัวเรือนและปัญหาการกระจายรายได้จึงเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ต้องใช้นโยบายทั้งด้านการเงินและด้านการบริหารหนี้สินเพื่อให้เกิดรายได้ โดยต้องมีการแก้ไขปัญหาในการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับผู้ที่มีรายได้ต่ำ เพื่อให้สามารถเข้าถึงเงินทุนที่มีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพที่จะเพิ่มโอกาสทาง

โครงการวิจัยย่อยเรื่อง การพัฒนาแบบจำลองจุลภาคเพื่อศึกษาบทบาท
ของหนี้ครัวเรือนที่มีต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย

เศรษฐกิจและการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งสร้างความรู้
ทางการเงินและการบริหารหนี้สินเพื่อให้การกู้ยืมเงินเป็นการกู้ยืมที่จำเป็นหรือเพื่อ
สร้างรายได้ ทั้งนี้ จากผลการศึกษายังพบว่าผลของนโยบายในการช่วยเหลือให้เข้าถึง
แหล่งทุนของภาครัฐมีความหลากหลาย โดยนโยบายเกี่ยวกับการได้รับทุนการศึกษา
หรือสินเชื่อให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมีผลทำให้
ครัวเรือนมีหนี้เพิ่มมากขึ้น ขณะที่การกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนมีหนี้
ลดลง ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพเพิ่มเติมว่าโครงการแต่ละรูปแบบมีผล
ต่อพฤติกรรมของครัวเรือนอย่างไร และปัจจัยใดที่ทำให้โครงการแต่ละโครงการ
ประสบความสำเร็จในการลดหนี้ครัวเรือน

โครงการวิจัยสนับสนุนเรื่อง การสำรวจพฤติกรรมการค้าของภาคครัวเรือนใน ประเทศไทยและการประมาณค่าความยืดหยุ่นที่เกี่ยวข้อง

ที่ปรึกษาโครงการ

นางรจนา

เนตรแสงทิพย์

คณะผู้วิจัย

นางวิภารัตน์

ปิ่นเปี่ยมรัมย์

นายปณิธาน

สุขสำราญ

นางสาวอุษาลักษณ์

เจษฎาถาวรวงศ์

นายธนกฤต

ฉัตรารณ

นางสาวคงขวัญ

ศิลา

นางสาวกาญจนา

จันทร์ชิต

นายวรพล

คหัญฐา

การสำรวจพฤติกรรมการค้าของภาคครัวเรือนในประเทศไทยและการประมาณค่าความยืดหยุ่นที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์เพื่อประมวลหาค่าความยืดหยุ่นที่เหมาะสมที่สุดมาประยุกต์ใช้ ในแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไปและการศึกษาด้านความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ ผ่านแบบจำลองจุลภาค และค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) โดยเน้นให้ความสำคัญในประเด็นในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจด้วยข้อมูลแบบสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยเน้น

โครงการวิจัยสนับสนุนเรื่อง การสำรวจพฤติกรรมการก่อกวน ของภาคครัวเรือนในประเทศไทยและการประมาณค่าความยืดหยุ่นที่เกี่ยวข้อง

ที่การประมาณค่าความยืดหยุ่นของภาคครัวเรือนจำแนกตามระดับการกระจายรายได้ และตามพื้นที่ตั้งของครัวเรือน

การศึกษานี้ใช้แบบจำลอง Quadratic Almost Ideal Demand System (QUAIDS) ในการประมาณค่าความยืดหยุ่น (Elasticity) โดยมีกลุ่มตัวแปรที่จำเป็นคือ ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน ราคาสินค้า และระดับหนี้ครัวเรือน ซึ่งค่าความยืดหยุ่นจะสะท้อนพฤติกรรมของผู้บริโภคจากการเปลี่ยนแปลงของ ระดับราคาของสินค้า หรือระดับรายได้ของผู้บริโภค ทั้งนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่จะใช้ ความยืดหยุ่นต่อรายจ่ายรวมเป็นตัวแทนของความยืดหยุ่นต่อรายได้ทันที โดยมีข้อสมมติฐานสำคัญคือ ความยืดหยุ่นของรายจ่ายต่อรายได้ที่เปลี่ยนแปลงไปมีค่าเท่ากับ 1 แต่ในงานวิจัยชิ้นนี้ มีการผ่อนคลายเงื่อนไขดังกล่าว เนื่องจากพฤติกรรมของผู้บริโภคอาจไม่เป็นไปในแนวทางนั้นเสมอไป โดยเฉพาะ การวิเคราะห์ผู้บริโภคต่างภาค ต่างชั้นรายได้ ย่อมมีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างของพฤติกรรมการใช้รายจ่ายต่อรายได้ที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ ยังเพิ่มตัวแปรหนี้สะสม เพื่อดูผลกระทบต่อการบริโภคอีกด้วย

ผลการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ ความยืดหยุ่นต่อหนี้ครัวเรือนและความยืดหยุ่นต่อหนี้ครัวเรือน โดย 1) ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ พบว่า ครัวเรือนอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพฯ มีแนวโน้มที่มีความยืดหยุ่นต่อรายได้สูงสุด โดยมีการตอบสนองของการเปลี่ยนแปลงการบริโภคสินค้าประเภทต่างๆ ที่มีต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้มากกว่าครัวเรือนอื่นๆ ในกลุ่มสินค้าอาหารสำเร็จรูป เครื่องนุ่งห่ม ค่าโดยสารสาธารณะ และยานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิง ขณะที่ครัวเรือนในภาคใต้ มีแนวโน้มที่มีความยืดหยุ่นต่อรายได้สูงกว่าครัวเรือนประเภทอื่นๆ ในกลุ่มสินค้าที่เป็นสินค้าฟุ่มเฟือย ในหมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด (Quintile 1) มีแนวโน้มที่มีความยืดหยุ่นต่อรายได้สูงกว่าครัวเรือนประเภทอื่นๆ ในกลุ่มค่าใช้จ่ายการศึกษา ยานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิง และการบันเทิงและการอ่าน รวมถึงในกลุ่มอาหาร

ปรุ้งที่บ้าน และอาหารสำเร็จรูป ขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้รองต่ำสุด (Quintile 2) มีค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ในกลุ่มสินค้าจำเป็นในกลุ่มค่าตรวจรักษาและค่ายา เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า และการสื่อสาร สูงกว่าครัวเรือนประเภทอื่นๆ 2) ความยืดหยุ่นต่อหนี้ครัวเรือน ซึ่งแสดงถึงการตอบสนองของการเปลี่ยนแปลงการบริโภคสินค้าประเภทต่างๆ ที่มีต่อการเพิ่มขึ้นของหนี้ครัวเรือน พบว่า การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของระดับหนี้ครัวเรือนมีผลกระทบต่อรูปแบบการบริโภคของครัวเรือนไม่มากนัก โดยครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด (Quintile 1) มีค่าความยืดหยุ่นต่อหนี้ครัวเรือนสูงกว่าครัวเรือนประเภทอื่นๆ ในกลุ่มอาหารปรุ้งที่บ้าน อาหารสำเร็จรูป ไฟฟ้า เชื้อเพลิง น้ำประปาและแสงสว่าง ยานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิง การบันเทิงและการอ่าน และการศึกษา และ 3) ความยืดหยุ่นต่อราคา ซึ่งแสดงถึงการตอบสนองของการเปลี่ยนแปลงการบริโภคสินค้าประเภทต่างๆ ที่มีต่อการเพิ่มขึ้นของราคา พบว่า ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าความยืดหยุ่นต่อราคาสูงกว่าครัวเรือนประเภทอื่นๆ คือ หากมีราคาในหมวดค่าตรวจรักษาและค่ายา หมวดการสื่อสาร และหมวดการบันเทิงและการอ่าน เพิ่มขึ้นหรือลดลงจะส่งผลกระทบต่อความต้องการสินค้าในหมวดดังกล่าวที่สูงกว่าครัวเรือนอื่นๆ ขณะที่ ครัวเรือนที่มีที่ตั้งของครัวเรือนอยู่ในภาคกลาง มีแนวโน้มที่มีความยืดหยุ่นต่อราคาสูงกว่าครัวเรือนอื่นๆ ในกลุ่มสินค้าที่มีความยืดหยุ่นต่ำ เช่น กลุ่มสินค้ายาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด (Quintile 1) มีค่าความยืดหยุ่นต่อราคาสูงกว่าครัวเรือนประเภทอื่นๆ ในหมวดการสื่อสาร และหมวดการบันเทิงและการอ่าน

ทั้งนี้ การศึกษาดังกล่าว มีข้อจำกัดในการใช้ข้อมูล เนื่องจากโครงการวิจัยนี้ใช้ข้อมูลเฉพาะจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2556 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำให้การประมาณค่าอาจมีความคลาดเคลื่อนได้ ดังนั้น ควรมีการปรับเพิ่มจำนวนปี เพื่อให้ผลศึกษาถูกต้องและครอบคลุมมากขึ้น นอกจากนี้ ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา บริบทสถานการณ์เศรษฐกิจได้ปรับเปลี่ยนไป ทำให้รัฐบาลได้มี

โครงการวิจัยสนับสนุนเรื่อง การสำรวจพฤติกรรมการก่อหนี้
ของภาคครัวเรือนในประเทศไทยและการประมาณค่าความยืดหยุ่นที่เกี่ยวข้อง

การกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านนโยบายการผ่อนคลายการเงินและมาตรการทางการคลัง อาจได้ส่งผลให้พฤติกรรมของภาคครัวเรือนได้เปลี่ยนแปลงไปบ้างอย่างไรก็ดี คณะผู้วิจัย มีโครงการที่จะขอให้สำนักงานสถิติแห่งชาติทำการสำรวจเพิ่มเติม โดยจะเน้นสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของครัวเรือนเมื่อมีเหตุการณ์มาตรการภาครัฐที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการด้านการเงิน การคลัง เพื่อสำรวจการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครัวเรือนที่อาจจะเกิดขึ้น รวมถึงวางแผนที่จะทำการสำรวจแบบ ตัวอย่างซ้ำ (Panel survey) เพื่อให้รับทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมครัวเรือนที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน เพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์มากขึ้นในอนาคต

การศึกษาหลักเกณฑ์สากลและกฎหมายต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัย เพื่อการพัฒนากฎหมายประกันภัยของไทย

ที่ปรึกษาโครงการ

นายอรรถพล อรรถวรเดช

คณะผู้วิจัย

นางเขมฤทัย สุมาวงค์

นายพีระพัฒน์ เจริญประยูร

นางสาวรินทร์ธิดา เจริญธิดกุล

นายธีรวิภา สุมาวงค์

นางสาวศศิวิมล ถาวรพงศ์สถิต

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีกรณีเกี่ยวกับบริษัทประกันภัยหลายแห่งประสบปัญหาด้านฐานะหรือการดำเนินการ โดยมีปัจจัยหลายประการทั้งด้วยเหตุที่ธุรกิจประกันภัยของโลกมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปอย่างต่อเนื่องประกอบกับการเป็นยุคโลกาภิวัตน์ทำให้ตลาดมีความใกล้ชิดและเกิดการแข่งขันสูง รูปแบบของการประกอบธุรกิจทางการเงินที่มีการรวมกลุ่มของบริษัทเพื่อขยายกิจการรวมถึงสร้างความมั่นคงให้แก่กลุ่มธุรกิจ การเกิดภัยธรรมชาติในประเทศ ตลอดจนการเปิดเสรีทางการค้าในภูมิภาค ดังนั้น บริษัทประกันภัยภายในประเทศจึงต้องมีการปรับตัว ส่วนบริษัทประกันภัยที่ไม่สามารถปรับตัวได้จึงมีปัญหาด้านฐานะหรือการดำเนินการ ทำให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของการประกันภัยทั้งระบบและกระทบต่อความเชื่อมั่นของ

การศึกษาหลักเกณฑ์สากลและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง กับการดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัยเพื่อการพัฒนากฎหมายประกันภัยของไทย

ผู้บริโภครวม ทำให้การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัยต้องมีการปรับตัว
เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอยู่เสมอ

นอกจากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว กฎหมายประกันภัยที่ใช้บังคับอยู่ใน
ปัจจุบันยังมีปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันวินาศ
ภัย และประกันชีวิตยังมีความซ้ำซ้อนกันอยู่ อีกทั้งยังมิได้กำหนดให้อำนาจหน่วยงาน
กำกับดูแลในการกำกับการประกอบธุรกิจแบบรวมกลุ่ม นอกจากนี้ยังไม่มีหลักเกณฑ์
ในการกำกับดูแลบางเรื่อง เช่น การกำกับดูแลเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง (Risk
Based Capital: RBC) รวมถึงยังไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการมีฐานะหรือ
การดำเนินการอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัย
หรือประชาชน

เนื่องจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นประกอบกับการเปลี่ยนแปลงไปของธุรกิจ
ประกันภัยสากล ทำให้ต้องมีการปรับปรุงธุรกิจประกันภัยของไทยในหลายส่วน แต่ก็
ยังคงมีการดำเนินการของบริษัทประกันภัยในหลายลักษณะที่อาจเป็นเหตุให้เกิดความ
เสียหายต่อผู้เอาประกันภัยหรือประชาชนซึ่งขอบเขตการวิจัยฉบับนี้จะต้องพิจารณา
ถึงหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัยของประเทศไทยศึกษา
มาตรฐานการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย (Insurance Core Principles : ICP) ที่
กำหนดโดยสมาคมผู้ควบคุมธุรกิจประกันภัยนานาชาติ (International Association
Insurance Supervisors : IAIS) รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวกับการประกันภัยของ
ต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ และประเทศสิงคโปร์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ จัดทำ
ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยของประเทศไทยให้มี
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงจัดทำร่างกฎหมาย

จากการศึกษาแนวทางการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัยของ IAIS
และต่างประเทศ พบว่า กฎหมายของประเทศไทยมีแนวทางกำกับดูแลที่ไม่สอดคล้อง
กับแนวทางของ IAIS และต่างประเทศในเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลประสงค์ของการกำกับ

ดูแลเพื่อความโปร่งใส เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และการกำกับดูแลการกำกับแบบรวมกลุ่มการแบ่งอำนาจหน้าที่และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่กำกับดูแลการประกอบธุรกิจแบบรวมกลุ่ม ความอิสระของหน่วยงานกำกับดูแลผู้ประกอบการเปิดเผยข้อมูล และการรักษาความลับอำนาจในการออกใบอนุญาต การกำหนดคุณสมบัติของผู้ถือหุ้น คณะกรรมการบริษัท และผู้บริหารระดับสูง การเปลี่ยนแปลงอำนาจในการบริหารและการโอนกิจการ การกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องบรรษัทภิบาล การกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องมาตรการสำหรับการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์ การกำหนดหลักเกณฑ์การลงทุนของบริษัท ประกันภัยการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับกลุ่มธุรกิจเพื่อความมั่นคงทางการเงิน

ดังนั้น การปรับปรุงแนวทางการกำกับดูแลผู้ประกอบการประกันภัย จึงมีความจำเป็น ในการยกร่างกฎหมาย เพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยประกันวินาศภัย และประกันชีวิตในเรื่อง ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานกำกับให้ชัดเจน ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พ.ศ. 2550

2. ปรับปรุงโครงสร้างการกำกับดูแลให้มีความเป็นอิสระและมีอำนาจหน้าที่แบ่งแยก ให้ชัดเจนโดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีหน้าที่ในการออกใบอนุญาต กำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัยในภาพรวมและผลกระทบในเชิงมหภาค

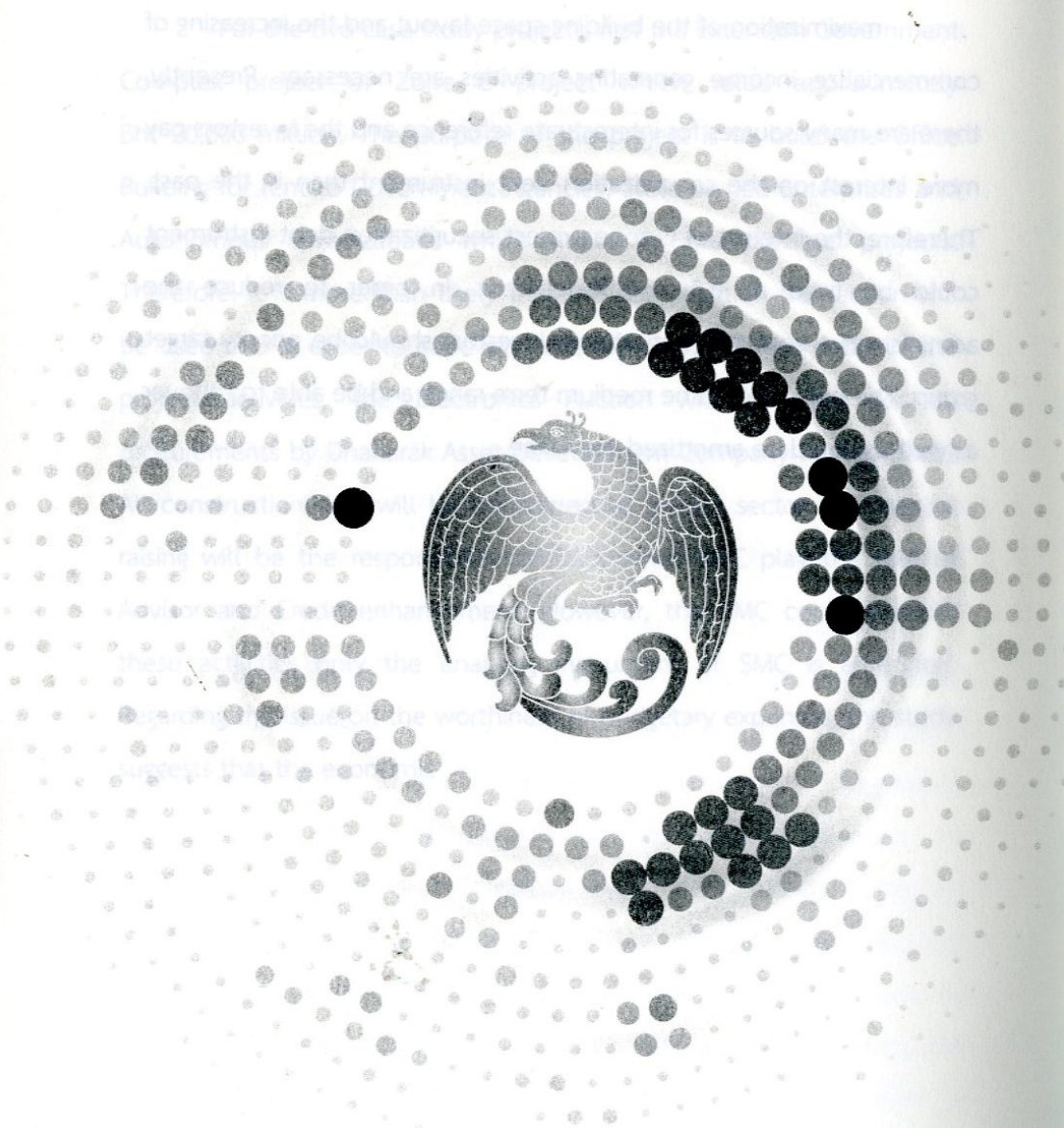
3. กำหนดบทบัญญัติเรื่องการกำกับแบบรวมกลุ่ม โดยกำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแล เช่นกำหนดนิยามกลุ่มธุรกิจ อำนาจของคณะกรรมการ คปภ. และสำนักงาน คปภ. ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและอำนาจในการกำกับดูแลทั้งบริษัทประกันภัย บริษัทแม่ บริษัทลูก บริษัทในเครือหรือกลุ่มธุรกิจ กำหนดอำนาจการพิจารณา ร่วมกับหน่วยงานกำกับดูแลอื่นๆ

4. ปรับปรุงที่มาของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ คปภ. โดยให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากการสรรหาของคณะกรรมการคัดเลือก
5. กำหนดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลเช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือสำนักงาน ก.ล.ต. เป็นต้น
6. ปรับปรุงขั้นตอนการให้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจ โดยให้คณะกรรมการ คปภ. มีส่วนในการคัดกรองผู้ขออนุญาตประกอบธุรกิจ ส่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจในการพิจารณาออกใบอนุญาตตามคำแนะนำของคณะกรรมการ คปภ.
7. กำหนดอำนาจให้คณะกรรมการ คปภ. มีอำนาจในการกำหนดคุณสมบัติของถือหุ้น คณะกรรมการบริษัท และผู้บริหารระดับสูงเพิ่มเติมได้ พร้อมทั้งมีอำนาจคัดกรองผู้ที่เข้ามาถือหุ้นหรือดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบริษัท ประกันภัยผ่านการอนุญาตประกอบธุรกิจได้
8. กำหนดนิยามการเปลี่ยนแปลงอำนาจหรือการบริหารให้กว้างมากยิ่งขึ้น และควรให้อำนาจคณะกรรมการกำกับ และส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยในการพิจารณาอนุญาตการเปลี่ยนแปลงอำนาจหรือการบริหาร เช่น อำนาจในการให้อนุญาตการครอบงำกิจการ
9. กำหนดให้หน่วยงานกำกับดูแลมีอำนาจการออกหลักเกณฑ์ที่จำเป็น เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์ตามความเสี่ยง การกำหนดรายละเอียดในหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคนกลางประกันภัย การกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการตามหลักบรรษัทภิบาล การเปิดเผยข้อมูล และการกำหนดประเภทของการรายงาน ข้อมูลหรือเอกสารเพิ่มเติม
10. กำหนดเหตุและมาตรการสำหรับการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์ไว้ในกฎหมายเช่นเดียวกับกรณีของสถาบันการเงิน โดยอาจประยุกต์การกำหนดขั้นตอนตามอัตราส่วนของเงินกองทุนในลักษณะของ Prompt Corrective Action (PCA)

หรือนำมาตรการระดับเงินกองทุนไม่เพียงพอต่ออัตราที่กฎหมายกำหนด (Capital Resources Requirement) มาใช้

11. กำหนดหลักเกณฑ์การลงทุนเป็นหมวดหนึ่งในกฎหมาย และให้อำนาจคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ย่อยเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น

12. ปรับปรุงรูปแบบของกฎหมายเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้นและเป็นปัจจุบันมากยิ่งขึ้น โดยการกำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยและประกันชีวิตไว้ในกฎหมายฉบับเดียว เนื่องจากธุรกิจมีลักษณะเดียวกัน และมีหลักเกณฑ์การกำกับดูแลคล้ายคลึงกัน

การศึกษาผลกระทบของกฎหมาย Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) เพื่อเสนอแนะ แนวทางในการดำเนินการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

ที่ปรึกษาโครงการ

นายอรรถพล อรรถวรเดช

คณะผู้วิจัย

นายปรนาคินทร์ กตัญญุตานนท์

นางสาววรปรานี สิทธิสรวง

นางปิยะ พงศ์โชติวัฒน์

นางสาวสุมาพร ศรีสมุทร

นายนพวิพงศ์ นิลสุขุม

ในปี 2553 ประเทศสหรัฐอเมริกา (สหรัฐฯ) มีการออกกฎหมาย FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act) ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มรายได้ในการจัดเก็บภาษีของสหรัฐฯ ตามความในกฎหมาย Hiring Incentives to Restore Employment Act โดยมีผลเป็นการเพิ่มบทบัญญัติในประมวลรัษฎากร มาตรา 1471-1474 ซึ่งตามข้อกำหนดของกฎหมาย FATCA นั้น ได้กำหนดให้สถาบันการเงินต่างประเทศมีหน้าที่สืบค้นข้อมูลของชาวสหรัฐฯ และรายงานข้อมูลดังกล่าวกลับไปยังสรรพากรของสหรัฐฯ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการที่ชาวสหรัฐฯ มักนำเงินได้หรือทรัพย์สินเก็บไว้นอกสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม หากสถาบันการเงินต่างประเทศไม่ปฏิบัติ

ตามเงื่อนไขที่สหรัฐฯ กำหนด และสถาบันการเงินรายนั้น มีเงินได้ที่เกิดขึ้นในสหรัฐฯ จะต้องถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 30 จากเงินได้ดังกล่าวและสถาบันการเงินนั้นจะไม่สามารถอ้างสิทธิประโยชน์ขอลดหย่อนอัตราภาษีตามอนุสัญญาภาษีซ้อนที่ทำไว้กับสหรัฐฯ ได้

สำหรับการปฏิบัติตามกฎหมาย FATCA นั้น สหรัฐฯ ได้กำหนดรูปแบบความตกลงระหว่างรัฐไว้ในหลายรูปแบบ โดยประเทศไทยได้เข้าทำความตกลงในรูปแบบแลกเปลี่ยนข้อมูล (Model 1A) ภายใต้ Model 1A นั้นประกอบไปด้วยสามส่วนหลักคือ

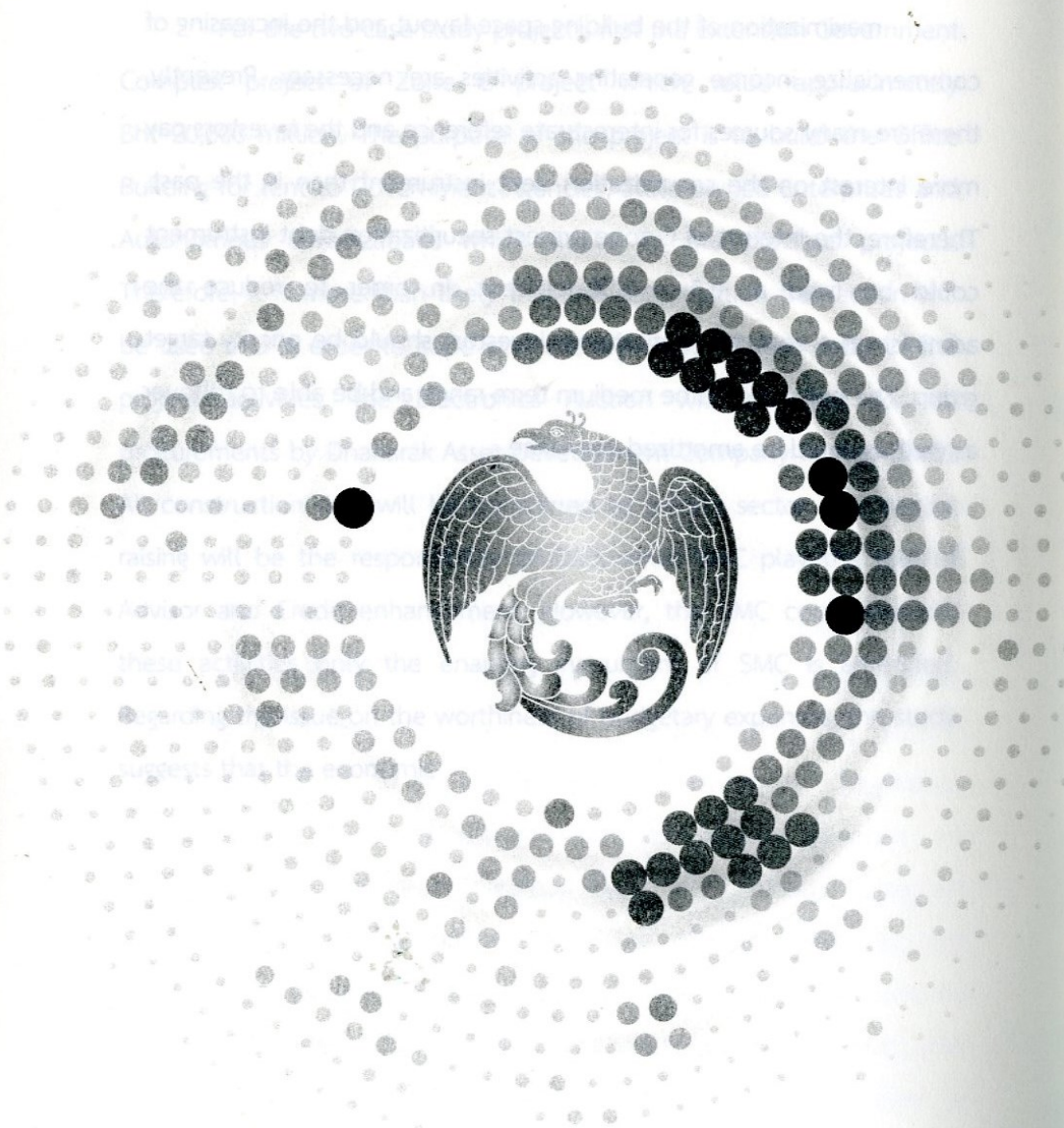
1. ส่วนเนื้อหาและหลักการทั่วไปเกี่ยวกับความตกลง FATCA โดยในส่วนนี้ได้กำหนดเกี่ยวกับ คำจำกัดความของสถาบันการเงินและนิยามต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หน้าที่ในการได้มาและแลกเปลี่ยนข้อมูลของบัญชีที่ต้องรายงาน ระยะเวลา และวิธีการในการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการปฏิบัติตาม FATCA ของสถาบันการเงินไทยความร่วมมือในการปฏิบัติตามและการบังคับใช้ความตกลง ความผูกพันร่วมกันในการดำเนินการต่อเนื่องเพื่อขยายประสิทธิภาพของการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความโปร่งใส เป็นต้น

2. ส่วนขั้นตอนและวิธีการในการรายงานข้อมูล (Annex I) โดยในส่วนนี้ได้กำหนดเกี่ยวกับหน้าที่ในการตรวจสอบข้อมูลของลูกค้า (Due Diligence) เพื่อระบุและรายงานข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีชาวสหรัฐฯ ที่ต้องรายงาน และข้อมูลการจ่ายเงินให้กับสถาบันการเงินที่ไม่เข้าร่วม

3. ส่วนที่กำหนดเกี่ยวกับข้อยกเว้นของสถาบันการเงินหรือผลิตภัณฑ์บางประเภท (Annex II) ได้แก่ สถาบันการเงินและกองทุนที่ได้รับยกเว้น (Exempt beneficial owner) เช่น หน่วยงานของรัฐ องค์กรระหว่างประเทศ ธนาคารกลาง สถาบันการเงินที่ถือว่าปฏิบัติตาม FATCA แล้ว (Deemed – Compliant Financial Institution) เช่น สถาบันการเงินขนาดเล็ก สถาบันการเงินที่มีฐานลูกค้าส่วนใหญ่ในประเทศ สถาบันการเงินท้องถิ่น และสถาบันการเงินที่มีเฉพาะบัญชีที่มีมูลค่าต่ำ เป็นต้น

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบการดำเนินการของธุรกิจภาคการเงินของประเทศไทยกับนิยามความหมายของสถาบันการเงินตามกฎหมาย FATCA แล้ว สถาบันการเงินเฉพาะกิจบางแห่งและสหกรณ์ บางประเภทล้วนแล้วแต่อยู่ในความหมายของสถาบันการเงินภายใต้ FATCA โดยตามนิยามที่กำหนดว่า หากเป็นสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่รับฝากเงินเป็นธุรกรรมปกติในลักษณะของธุรกิจการธนาคารหรือธุรกิจอื่นที่มีลักษณะเดียวกันแล้ว ย่อมเป็นสถาบันการเงินภายใต้ FATCA ทั้งสิ้น ดังนั้น สถาบันการเงินเฉพาะกิจแต่ละแห่งและสหกรณ์บางประเภท เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน หรือสถาบันการเงินชุมชน หากมีมูลค่าสินทรัพย์เกินกว่า 175 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ก็มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและขั้นตอนของกฎหมาย FATCA ด้วยเช่นกัน

โดยวิจัยฉบับนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการ และหน้าที่ในการปฏิบัติตาม FATCA ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจแต่ละแห่ง รวมถึงสหกรณ์แต่ละประเภท เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางในการดำเนินการและเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม FATCA โดยได้วิเคราะห์ขั้นตอนในการ ตรวจสอบข้อมูลของลูกค้า (Due Diligence) เพื่อสืบค้นและรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบัญชีของบุคคลสหรัฐฯ ในแต่ละประเภท เพื่อใช้เป็นคู่มือในการดำเนินการตาม FATCA สำหรับสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและสหกรณ์ต่อไป

แนวทางการพัฒนาธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็น หลักทรัพย์และการนำไปใช้ประโยชน์ในโครงการลงทุน ภาครัฐเพื่อสังคมของกระทรวงการคลัง กรมธนารักษ์

ที่ปรึกษาโครงการ

นายเวทวงศ์ พ่วงทรัพย์

คณะผู้วิจัย

นายสุชาติ ศิริวัฒนะ

นางสาวรุ่งทิพย์ จันดาพล

นายบุริม คัชมุกข์

นายพุดผิงค์ นิลสุ่ม

รายงานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ (Securitization) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสม ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ในโครงการลงทุนภาครัฐเพื่อสังคมของกระทรวงการคลัง กรมธนารักษ์ เพื่อให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความเป็นไปได้ ปัญหาอุปสรรค และการชี้แจงต่อสาธารณะ

รูปแบบธุรกรรม Securitization คือ การระดมทุนประเภทการออกหุ้นกู้ โดยมีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นสิทธิเรียกร้องหรือสิทธิอื่นใดที่ก่อให้เกิดกระแสรายรับขึ้นในอนาคตไม่ว่ารายรับนั้นจะมีความแน่นอนหรือไม่ก็ตาม ธุรกรรมดังกล่าวแพร่หลายในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ภาษีจากภาครัฐ เพื่อพัฒนา

แนวทางการพัฒนาธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์
และการนำไปใช้ประโยชน์ในโครงการลงทุนภาครัฐเพื่อสังคม
ของกระทรวงการคลัง กรมธนารักษ์

ตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัยและการนำไปใช้เพื่อระดมทุนโครงการก่อสร้างศูนย์ราชการ กรุงเทพมหานคร ถนนแจ้งวัฒนะ แต่ก็ถือว่ายังไม่แพร่หลาย

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแล้วเห็นว่า ธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์เป็นธุรกรรมที่ก่อให้เกิดผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ และเพื่อให้ธุรกรรมดังกล่าวถูกนำไปใช้ให้เกิดผลได้ทางเศรษฐกิจ จึงได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- 1) โดยภาพรวมตลาดสินเชื่อที่อยู่อาศัยของไทยมีระบบการกำกับดูแลที่เข้มงวด แต่ด้วยปัจจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงินที่เป็นผลมาจากการปรับปรุงหลักเกณฑ์ การดำรงเงินกองทุนและการดำรงสภาพคล่อง จะทำให้สถาบันการเงินให้ความสำคัญกับธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น รวมทั้งการเติบโตของธุรกิจประเภท Non – Bank เรื่องการให้สินเชื่อ และการที่ภาครัฐมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ และการกีดกันสาธารณะจะมีส่วนช่วยผลักดันให้วิธีการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์เป็นเครื่องมือในการระดมทุนสำหรับการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุนของรัฐวิสาหกิจ การส่งเสริมให้สถาบันการเงินของรัฐที่พึ่งพาเงินทุนจากการกู้ยืมหรือการค้าประกันโดยภาครัฐ สามารถระดมทุนด้วยการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์จากกองสินทรัพย์ของตนเอง เพื่อลดภาระการกู้ยืมหรือการค้าประกัน การแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการทำธุรกรรมของ บตท. เช่น การเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ บตท. สามารถดำเนินกิจการสนับสนุนโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ของภาครัฐให้มากขึ้น การค้าประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัย การค้าประกันตราสารหนี้
- 2) การสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้กับนักลงทุนในหุ้นกู้ภายใต้โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ ได้แก่ กำหนดน้ำหนักความเสี่ยงของหุ้นกู้ที่ออกภายใต้โครงการเป็นหลักทรัพย์ที่มีน้ำหนักความเสี่ยงเป็นร้อยละ 10 ในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของสถาบันการเงินที่มีการลงทุนในหุ้นกู้ดังกล่าว การกำหนดให้ตราสารที่เกิดจากโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์สามารถนำมานับเป็นสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ได้การกำหนดภาษีต่างๆ

ให้เท่าเทียมสำหรับการลงทุนในทุกประเภท เช่น ภาษีหัก ณ ที่จ่าย กำไรจากการลงทุน (Capital Gain Tax) แก่บุคคลธรรมดาที่มีรายได้จากการลงทุนในตราสารหนี้ โดยจะเป็นการยกเว้นภาษีเฉพาะส่วนต่างเงินต้น

สำหรับกรณีศึกษาการนำธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ไปใช้ในโครงการลงทุนภาครัฐ 2 กรณี คือ โครงการแรก โครงการพัฒนาส่วนขยายศูนย์ราชการ กรุงเทพมหานคร ถนนแจ้งวัฒนะ หรือโครงการโซน C มูลค่าโครงการประมาณ 20,000 ล้านบาท มีเป้าหมายก่อสร้างเป็นอาคารสำนักงานให้เช่า โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจและองค์กรอิสระ ซึ่งมีลักษณะและเป้าหมายโครงการ และสินทรัพย์คล้ายกับโครงการศูนย์ราชการที่ดำเนินการก่อสร้างไปแล้ว จึงมีความเป็นไปได้สูงในการระดมทุนโดยวิธีการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ และเห็นว่าเพื่อแก้ไขปัญหาด้านต้นทุนสูง และการดำเนินโครงการล่าช้ากว่ากำหนด จึงเห็นควรให้ ธพส. ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ทุกรายการ โอนความเสี่ยงด้านการก่อสร้างให้ภาคเอกชนทั้งหมด ส่วนทางด้านภาระระดมทุนให้ ธพส. ดำเนินการและให้ บตท. ทำหน้าที่ปรึกษาด้านการระดมทุน รวมทั้งทำหน้าที่เป็น Credit Enhancement ทั้งในการรับซื้อหุ้นกู้ดังกล่าวด้วย และด้านการค้าประกันตราสาร หรือการรับซื้อสิทธิการเช่าในอาคารสำนักงานจาก ธพส. ซึ่ง บตท. จะสามารถดำเนินการได้ก็ต่อเมื่อ มีการแก้ไขกฎหมาย บตท. ก่อน ส่วนในประเด็นการเรื่องการใช้งบประมาณที่คุ้มค่า เห็นควรให้มีการออกแบบอาคารเพื่อใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้มากที่สุด รวมถึงการเพิ่มรายได้จากการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ ควรมีคณะกรรมการกลั่นกรองหน่วยงานที่จะเข้าไปในพื้นที่ตามความจำเป็น ส่วนด้านคุณสมบัติหุ้นกู้ที่เกิดจากโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์นั้น ปัจจุบันมีแหล่งอ้างอิงอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลระยะยาวที่มีความหลากหลายมากขึ้น นักลงทุนมีความสนใจลงทุนในตราสารหนี้ค่อนข้างมาก สามารถจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยหุ้นกู้โครงการโซน C ที่ Credit Spread สูงกว่าพันธบัตรรัฐบาลได้

แนวทางการพัฒนารูขุมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์
และการนำไปใช้ประโยชน์ในโครงการลงทุนภาครัฐเพื่อสังคม
ของกระทรวงการคลัง กรมธนารักษ์

ประมาณ 0.5 ถึง 1 ส่วนเงื่อนไขอื่นๆ ควรกำหนดให้มีการชำระคืนเงินต้นเป็นการทยอยจ่ายคืนในช่วงเวลาหนึ่ง ขยายหุ้นกู้โครงการเฉพาะนักลงทุนสถาบันเพื่อให้ลดต้นทุนการดำเนินการ และกำหนดอายุหุ้นกู้ระยะปานกลาง สามารถให้ Roll over ได้หลายครั้ง

กรณีโครงการปรับปรุงและก่อสร้างหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มูลค่าโครงการ 1,000 ล้านบาท โดยการออกหุ้นกู้ภายใต้โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ โดยใช้สิทธิในกระแสรายรับจากรายได้หอพักนักศึกษาในอนาคตเป็นหลักทรัพย์อ้างอิง ทั้งนี้ สำหรับโครงสร้างการออกหุ้นกู้ประกอบด้วย หุ้นกู้มีอายุระยะปานกลางและจะออกใหม่ทดแทนเมื่อหมดอายุลง เพื่อลดภาระดอกเบี้ย และไม่ต้องเสียอัตราดอกเบี้ยในอัตราระยะยาว โดยจากสมมุติฐานของโครงการคาดว่าจะระยะเวลาชำระหนี้ทั้งหมด 22 ปี สำหรับอัตราผลตอบแทนอ้างอิงจากอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาล บวก Credit Spread ผู้ลงทุนหุ้นกู้จะได้รับคืนเงินต้นและดอกเบี้ย ผู้วิจัยเห็นว่าความเสี่ยงของการดำเนินการ คือ การบริหารจัดการกระแสรายได้ ค่าเช่าหอพักนักศึกษา และค่าเช่าพื้นที่เชิงพาณิชย์ อัตราการเข้าพักของนักศึกษา ความเสี่ยงด้านการก่อสร้าง ส่วนด้านผลประโยชน์ของผู้ลงทุนควรมีระบบรองรับสภาพคล่องตราสารหนี้หรือตลาดรองตราสารหนี้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะการขาย

Executive Summary of Economic Research Fiscal Year 2015

Developing Monitoring System for Real Estates Sector in Thailand

In addition to the being a mode of accommodation, real estate is often viewed as a form of profitable investment that could generate income from rent and/or capital gain in value. Speculation in real estate markets can cause the price to deviate from the fundamental value of the asset, as well as high volatility in the market. Over valuation in real estate market, or real estate price bubble, has been a major cause in several financial crises, which later on led to prolonged economic crises with damaging effects on real sectors. This study aims to develop a real estate market monitoring system in order to track signs of bubble in Thai real estate market which would be useful to regulating agencies in determining when to introduce preemptive interventions to prevent significant over valuation in Thai real estate market. Theories about real estate crises, as well as past researches on real estate price bubbles and effect from those bubbles. The paper also traced 4 major financial crises that were caused by real estate bubble: the Japanese economic crisis in the early 1990s, the Asian financial crises in the late 1990s, the Thai Financial crises in 1997, and the American Financial crisis in 2008.

As for Thailand, one of the major causes of the 1997 Economic Crisis was the real estate price bubble. Higher wealth, coupling with large inflows of capital, had led to higher demands for investment, which had caused real estate prices to soar above the fundamental prices. Similarly, we have observed high growth in real estate prices in the past few years. The price increase had raised concerns and the needs to create tools to monitor the real estate market.

In this research, stability and bubbles in Thai real estate market are monitored through a compilation of related descriptive statistics, as well as developing early warning models to detect bubbles in the real estate market.

In the part of descriptive statistics, the following indicators are monitored:

1) Price comparison

1.1) Price increase. The growth rate of price is compared with historical trend of growth and when growth rate is significantly higher than the trend without fundamental changes, there could be a signal of real estate bubbles.

1.2) Price increase vs. inflation. The growth rate of price is compared with inflation and when price increase is significantly higher than inflation, there could be a signal of real estate bubble.

1.3) Price increase vs. income increase. The growth rate of price is compared with the growth rate of consumers' average income and when price increase is significantly higher than the growth rate of

average income, there could be a signal of real estate bubble.

2) Unsold Units

When supply is significantly higher than demand, the over-supply could lead to price deterioration. A large number of unsold units may cause liquidity crunch in real estate sector and in the extreme case could lead to a domino effect in financial sector and real economy.

3) Absorption Rate

Absorption rate, which gives an estimation of the time needed to sell outstanding stock of real estate, is compared with its historical trend. Extremely low absorption rate could be a signal of high speculation while extremely high absorption rate could be a signal of sluggishness in real estate market.

4) Real estate loan growth

The growth of real estate loan, both pre - and post - finance, is monitored against its historical trend and economic growth. High loan growth, especially when higher than economic growth, could be a signal of over borrowing and increase the credit risk in financial market.

5) NPL growth

The non-performing loan ratios (NPL ratio) of both pre - and post - finance are monitored as indicators of stability and risk in the real estate and financial sector. Economic condition could deteriorate debt service ability of borrowers. Moreover, NPLs of pre-finance could indicate the sluggishness in real estate sector as liquidity problem arises with higher number of unsold units.

Most literatures put emphasis on detecting bubbles in real estate market, but there are not many literatures that put emphasis on the actual bursting of bubbles. Therefore, in addition to descriptive statistics, two different early warning models were develop in order to detect both the formation of bubble and the signs of tipping points that would lead to the burst of real estate bubbles.

Using Quasi-Maximum Likelihood Estimation for Binary Logit with Huber/White Standard Errors and Covariance model, the effect of each indicator is estimated through the quadratic hill climbing algorithm until coefficients give the highest likelihood of predicting a bubble in the next year. The two early warning models are composed of different indicators as follows:

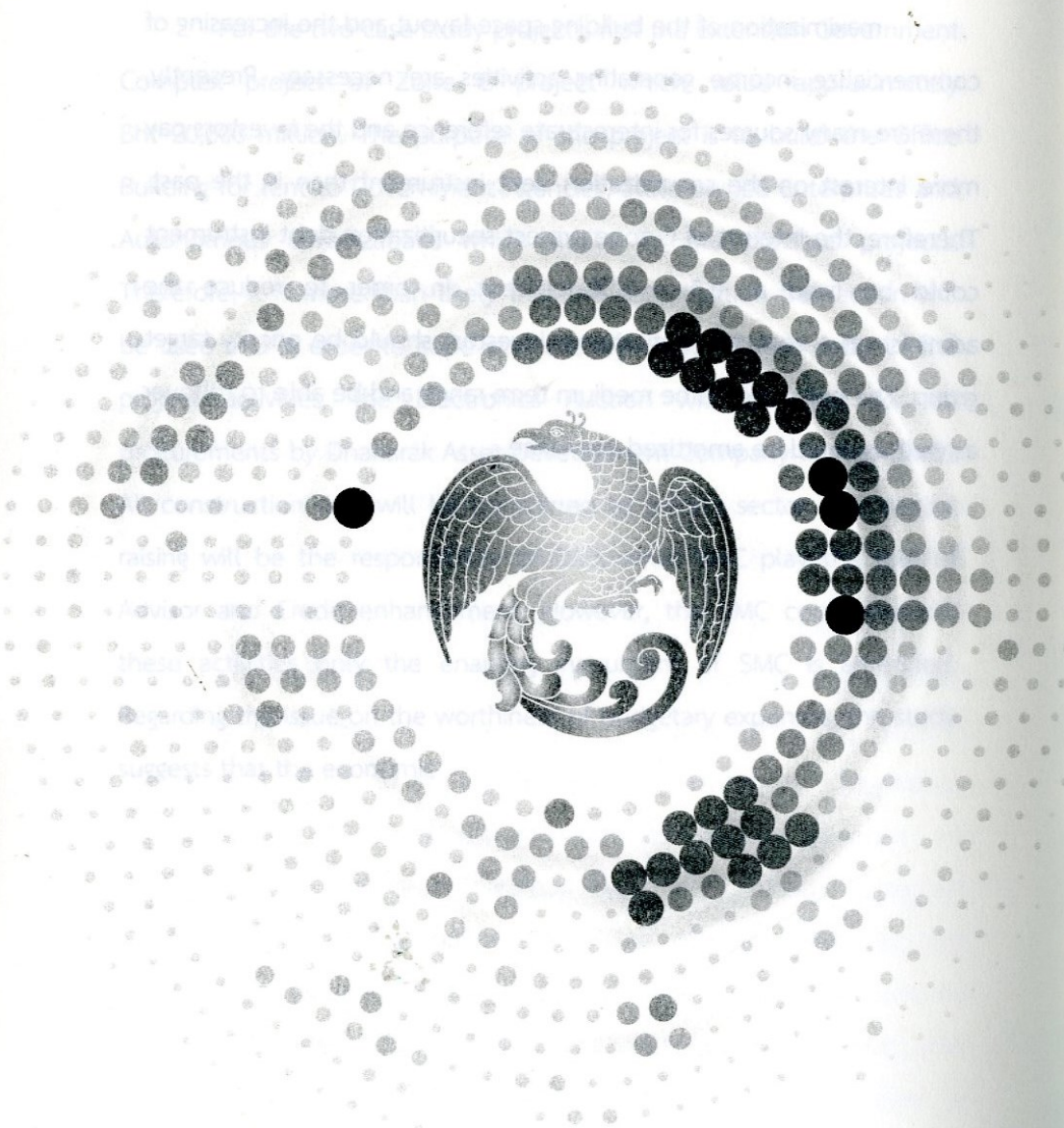
Model 1: Bubble Early Warning Model: The indicators used in this model are the average annual growth of GDP in the period from the previous quarter to the same quarter of the previous year; the return of stock market; the interbank rate; the growth of money supply (M2) in the previous quarter; the growth of mortgage loan; ratio of post - finance real estate loan to total real estate loan (Mortgage Ratio); the growth rate of approved construction area; the change in legal fees on real estate transactions; the quarterly growth in land and property sale; and the quarterly growth in house furnishing price index.

Model 2: Bubble Burst Early Warning Model: The indicators used in this model are the annual growth of domestic demand in the same quarter of the previous year; the acceleration of stock price index (Bubble in stock); the change of interbank rate when compared the current quarter to the same quarter of the previous year; the difference between mortgage loan growth in the previous quarter and in the same

quarter of the previous year; and the growth of land and property sale.

Both models were able to effectively predict the formation of bubbles and the bursting of bubble in the real estate market with the likelihoods of correct prediction very close to 100 percent. The likelihood of correct prediction of the bubble early warning model is at 98.25%, while the likelihood of correct prediction of the burst early warning model is at 98.53%.

The models use econometric method to generate a composite index of real estate bubble or the burst of real estate bubble, which can be used as a tool in monitoring the real estate market and as additional data in drafting of real estate market regulation policies.

Inclusive Asset Building and Savings Policy for Low Income Households in Thailand

The proposal of Children Savings Accounts (CSAs) responds to the idea of inclusive asset building policy for the low income households and human capital development. The CSAs policy relies on government matching fund rather than grants, in order to induce more household savings in the long term.

The purposes of the policy are to enhance children's education and health development in low income households, including physical development, health care, learning skills, entrepreneurship as well as providing startup funds for businesses. An increase in household savings will also promote economic stability. An investment in children education will increase the quantity of skilled labours and promote the country competitiveness in the long run. In addition, this policy will support the pro-active roles rather than passive roles of the households in promoting children's education development.

The survey result of 405 households, representing the sampling group of low income households in Bangkok Metropolitan, shows that children's education development in households is ranked as the second in priority, which follows household backup use ranked as the first need. Approximately, 95.6 percent of sampling groups are willing to

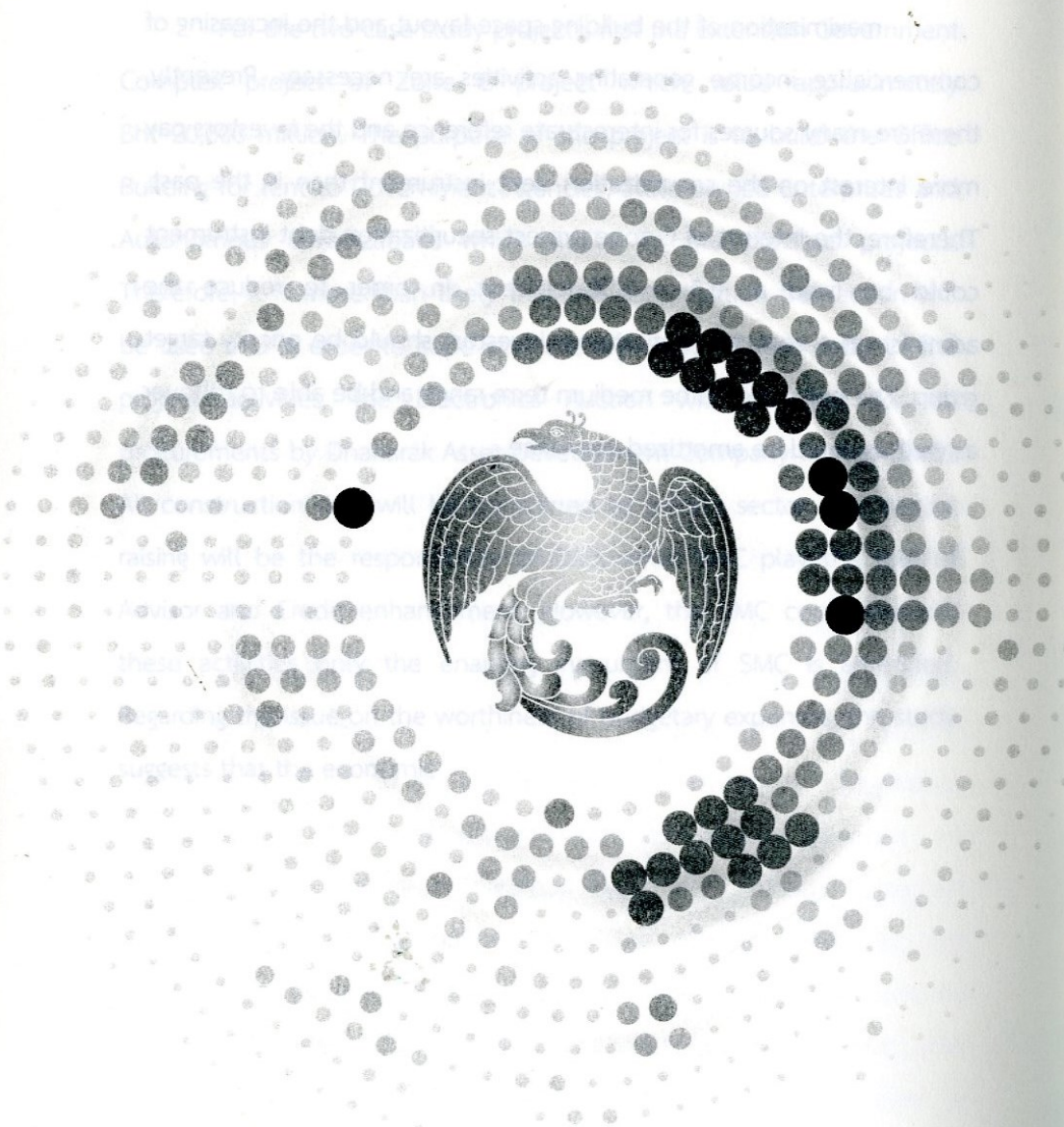
participate in the pilot project of CSAs due to the potential high expenses for higher educations. They claim that the government subsidies, under the Free Education policy, might not be sufficient for such extra expenses.

The multiple regression model is also performed with such Bangkok dataset to indicate the potential factors determining household savings amount. The statistical results confirm these eight determinants: household income, use of financial institutions, household assets, monthly household debt repay, household leader's education level as well as occupation and household expense on children's education and healthcare.

This paper proposes that CSAs policy should first be implemented as a pilot project in Bangkok Metropolitan area to estimate the numbers of potential participants and assess any problem that may arise before the program is extended to nationwide. The maximum matched saving is 400 baht per month per child. This rate is similar to that proposed in the project of Children Development Grant (born during 1 October 2015 – 30 September 2016). The matched rate will be 25 percent, 50 percent and 75 percent for children between the age of 1-3 years, 4-6 years and 7-9 years respectively, and it will reach 100 percent for children that are 10-15 years old. It is estimated that the overall savings amount will be 122,400 baht per child at the end of year 15, consisting of 72,000 baht from household's contribution and 50,400 baht from the government's matched scheme. This amount of savings will obviously help to reduce the expenses in children's higher

educations. This paper estimates the budget for 100,000 children (based on the average birth rate in Bangkok 2015) to be around 5 billion baht for the assumption of 15-year period of participation.

The CSAs policy might be another alternative to reduce the flaws of Student Loan and to construct the basic financial knowledge and savings behavior for the new generations and their households. This policy will be a useful platform for introducing other government savings tools to low income households in the later stage. Nonetheless, it is necessary to consider the conditions of economic situations and government's fiscal stability before implementing the CSAs policy. To reduce the potential implementation problem, some frameworks of CSAs policy can be adjusted from the pilot project of Children Development Grant as well.

A Study in Building an Analysis System of Thailand's Structural Fiscal Balance

“A Study in Building an Analysis System of Thailand's Structural Fiscal Balance” aims to study and establish a calculation guideline for structural fiscal balance, also to analyze the effects of discretionary fiscal policy on the economy in order to identify the impact from temporary economic cycle and price cycle on fiscal balance. The result should be used to form a set of guidelines for improving fiscal structure and publishing relevant reports.

Structural fiscal balance is an analytical tool that differs from normal fiscal balance with many benefits, such as assessment of discretionary fiscal policy, evaluation of fiscal policy's impact on the economy and comparing national fiscal policy to the international standard.

Calculation of structural fiscal balance in this study comprises 3 steps which are 1) Adjusting for the effect of one-off measures 2) Adjusting for economic cycle by aggregated and disaggregated methods and 3) Adjusting for price cycle.

The study found that one-off measures tend to distort fiscal balance in both magnitude and direction depending on each year's situations. For instance, Fiscal Year 2007 and 2010 saw an increase in fiscal

deficit when adjusted for one-off measures, such as extra revenue from the disband of Exchange Rate Stabilization Fund and confiscation of former Prime Minister Thaksin's asset. These extra revenues exaggerated the fiscal position beyond the actual role of each year's fiscal policy. In some years, like 2009 and 2011-2014, extra expenditures from government policy, such as Rice Pledging Scheme, First Car Buyer Tax Rebate and Village Funds, worsened the fiscal position without reflecting the actual long term fiscal policy.

After adjusted for economic cycle by both aggregated and disaggregated methods, the study found that fiscal balance changed consistently between the two methods, by size and direction. When further adjusted for price cycle, the study also found that such cycle affected revenue collection only marginally, except for the excise on oil where the changes in tax rate explain a critical part in the variation of excise.

The analysis of structural fiscal balance was parted into 4 periods according to the output gap, as follows

1) Fiscal Year 2003-2008: Thai economy experienced a continuous growth and structural fiscal balance was at an average of 0.65%/GDP per year.

2) Fiscal Year 2009: Thai economy faced a contraction and structural fiscal balance was at -1.77%/GDP per year.

3) Fiscal Year 2010-2013: Thai economy recovered and structural fiscal balance was at an average of 0.78%/GDP per year.

4) Fiscal Year 2014: Thai economy slowed down and structural fiscal balance was at -0.13%/GDP per year.

According to the aforementioned result, the structural fiscal balance has been in surplus for most of the time. Meanwhile, the fiscal deficit was mainly due to economic cycle and extra items. This can be well concluded that the government has conducted counter cyclical fiscal policy in the past.

Even though the government has followed the international principle in running counter cyclical fiscal policy, there is still a need for improvement in revenue and expenditure structure in order to prepare for coming critical duties and changes, such as public services and welfare provision, which tend to increase continuously and seem impossible to cut down, as well as contingencies for any emergencies that may occur.

This study proposed a set of recommendations, mainly focusing on the restructuring of revenue and expenditure in medium to long term. Those recommendations can be summarized as follows:

1) Revenue Structure

1.1) Enhancing tax collection effectiveness. For example, transaction and business record database in a supply chain should be shared and connected between involving agencies, knowledge, information and technology can be transferred through international cooperation, tax collection procedure should be tightened to mitigate tax avoidance, and tax measures regarding income tax base should be

reviewed in a way that lessen the deterioration in tax structure.

1.2) Expanding tax base. For instance, wealth based or immobile based tax such as land and property tax should be carried out. Expansion in consumption based tax should also be conducted, such as emission or environmental tax.

2) Expenditure Structure

2.1) Budget items should be prioritized, alongside a cancellation of unnecessary or populist expenditure.

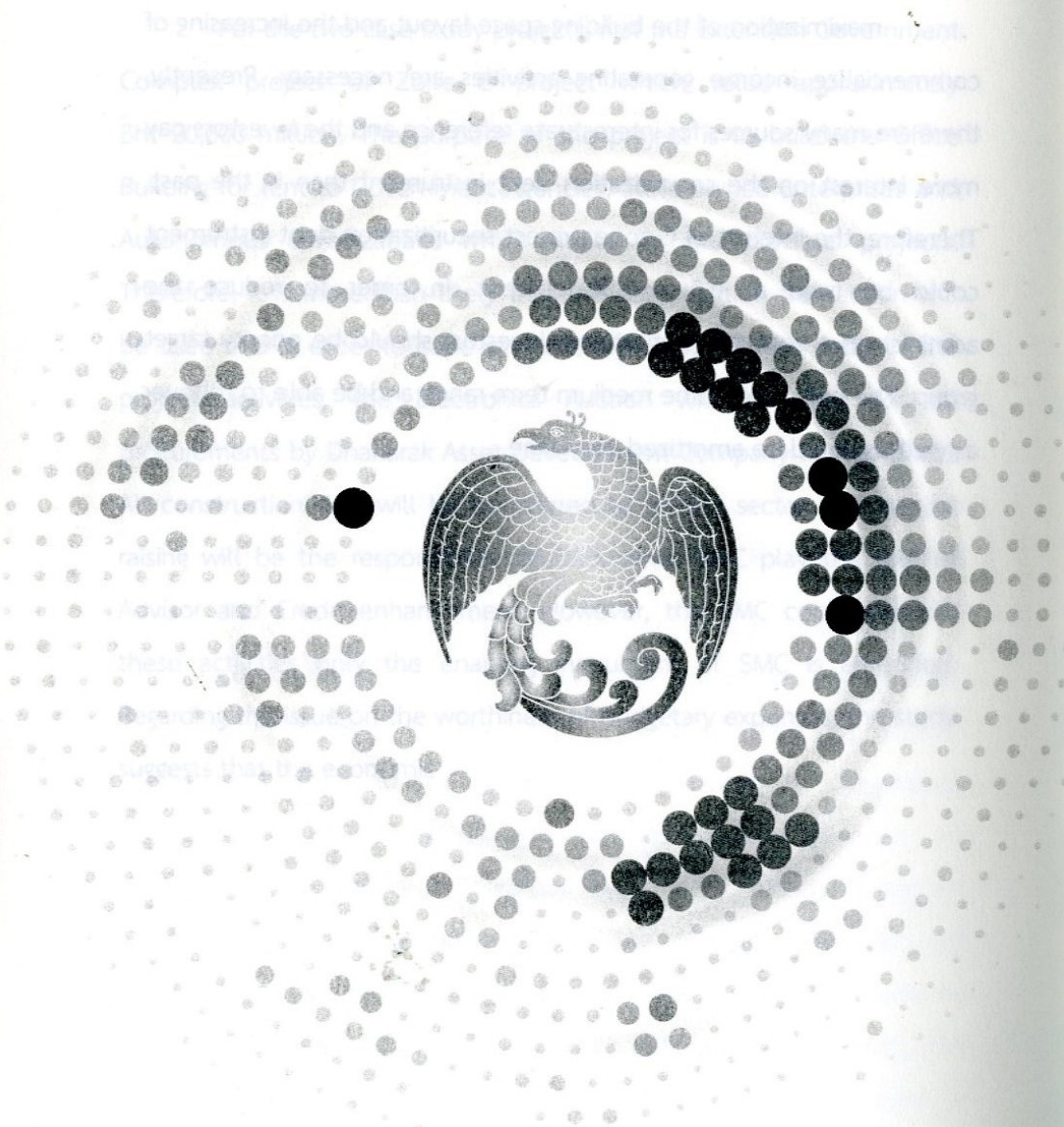
2.2) The government rather focuses on potential growth enhancing expenditure, such as education, research and development and infrastructure. This can be done by establishing a continuous growth target for these expenditures.

2.3) The government should evaluate expenditure structure on a cost effectiveness basis, and increase the level of public participation for such activity.

2.4) The budget and other source of financing should be prepared and allocated in order to cope with future structural changes including global warming and aging society.

3) Government agencies, especially those who involve with fiscal policy formulation, should pay more attention to the structural fiscal balance. This will give them a better foresight in trend and impact of fiscal policy on the economy.

4) Fiscal policy should be formulated and conducted on counter cyclical basis, which means the government should run expansionary fiscal policy during economic slowdown and vice versa.

Monitoring Household Debt in Thailand and Developing Economic Models to Assess its Impacts for Inclusive Growth

The main objective of the research program "Monitoring Household debt in Thailand and Developing Economic Models to assess its Impacts for Inclusive Growth" is to study and monitor the household debt situation in Thailand in the context of inclusive growth and equitable income distribution. The models to be constructed include Computable General Equilibrium Model (CGE Model), which links macroeconomic and sector-based models and Micro-simulation model assessing the inequality and income distribution. Currently, there is still no research directly applying CGE Model to study the household debt situation. In addition to the current line of researches there is still no direct link for such impacts of macro and micro characteristics.

The CGE Model in this research program titled 'THAGE-FPO' (or THai Applyed General Equilibrium model for Eiscal Policy) constructed in the research project, the Situation of Household Debt and Its Macroeconomic Impact Assessment Using Computable General Equilibrium Model, is aimed to study and monitor the situation of household debt in Thailand in terms of macroeconomic and sectoral economic analysis. In addition, this project aims to assess the policy impact on household debt and macroeconomic status of the country utilizing CGE model. For micro-simulation model (or so called Micro-FPO),

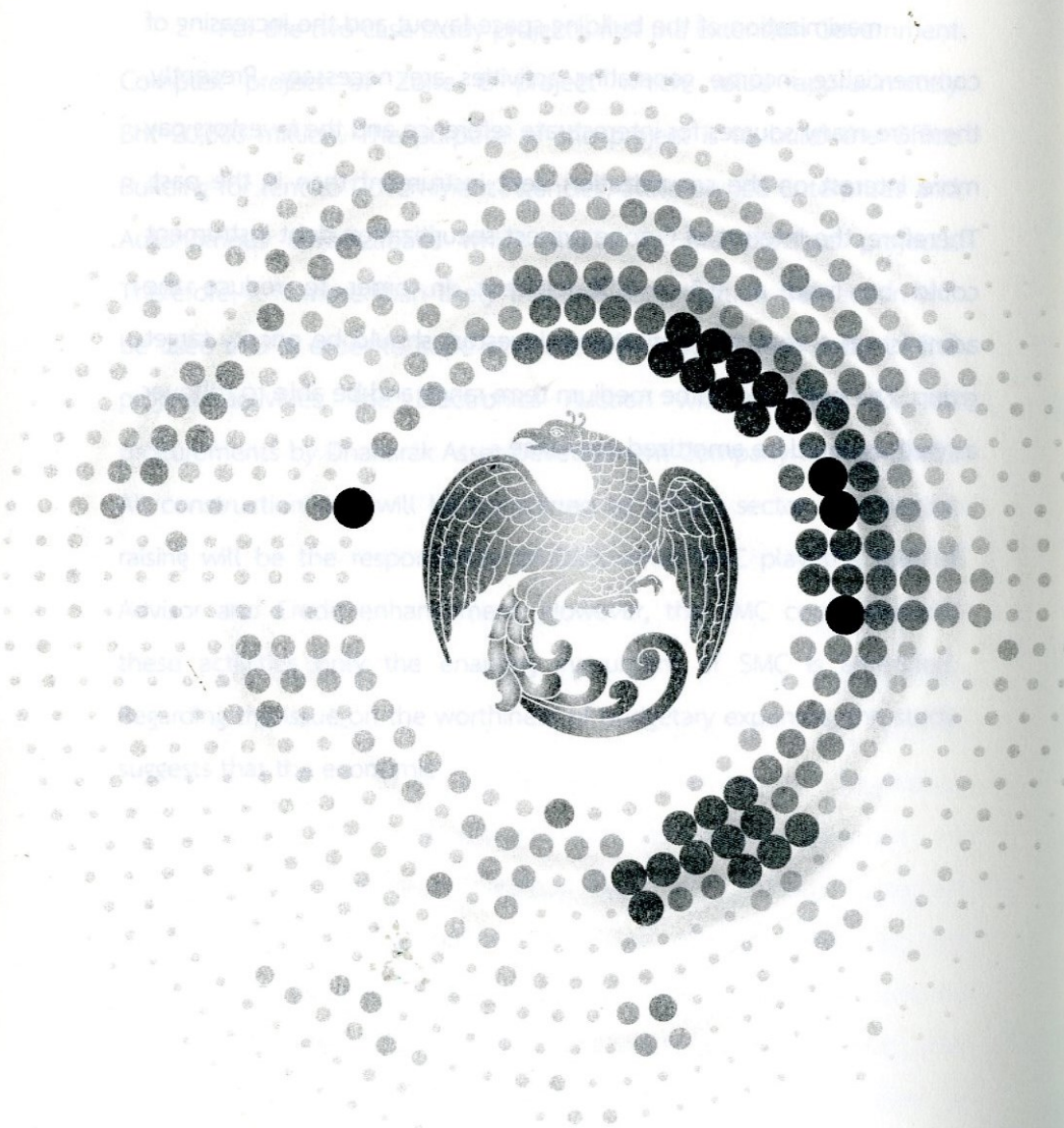
Monitoring Household Debt in Thailand and Developing Economic Models to Assess its Impacts for Inclusive Growth

the aim is to study the effect of debt on income distribution in Thailand through compiling a database of related to household debt and income distribution data from the socioeconomic survey by National Statistics Office, and to study the effect household debt on income distribution and vice versa, as well as effect of important government policies on household debt and income distribution. Moreover, in the research project about estimating the elasticity, the aim is to comprehend the elasticity to be determined for the household behavior in those economic models abovementioned. This will help the models better reflecting the real characteristic of the economy.

For the research program in the first phase (first 10 months), the economic models have been constructed as the crucial framework as the tool to evaluate the impacts of the policy measures. Simulations have been carried out to validate the models with some policy measures to understand the limitation and the future path for development. For the next phase, apart from improving the models and updating the database, there will be the study of the new scheme of policy measure such as Nano-finance.

In all, any policies enacted would affect economic growth but also create vulnerability of the economy and long-run income distribution, which are also regarded as important economic goals beside short-run macroeconomic growth. The economic models constructed in this research program, CGE model, in particular, is practical for policy evaluation on macroeconomic and sectoral impacts on economic

growth and other economic variables, while the micro-simulation model would represent the impacts on income distribution. As the important tools for the organization such as Fiscal Policy Office, which has its main duty on policy recommendation for the government, it will greatly help fulfill the assessment of any policy as the information on how each policy measure impacts the economy as well as any specific sector is crucial for policymakers. As a result, the policy enactment would be more efficient.

The Situation of Household Debt and Its Macroeconomic Impact Assessment Using Computable General Equilibrium Model

The main objective of the research plan "The Household debt monitoring in Thailand and its impact on the economy in the context of inclusive growth using economic models" is to study and monitor the household debt situation in Thailand in the context of inclusive growth and equitable growth distribution. The models to be utilized include Computable General Equilibrium Model (CGE Model), which links macroeconomic and sector - based models and Micro - simulation method assessing the inequality and income distribution. Currently, there is still no research directly applying CGE Model to study the household debt situation. In addition, current line of researches do not there is no direct link impact on such macro and micro characteristics.

This research project, the Situation of Household Debt and Its Macroeconomic Impact Assessment Using Computable General Equilibrium Model, is a part of the above mentioned research plan. The main purpose is to study and monitor the situation of household debt in Thailand in terms of macroeconomic and sectoral economic analysis. In addition, this project aims to assess the policy impact on household debt and macroeconomic status of the country utilizing CGE model.

The Situation of Household Debt and Its Macroeconomic Impact Assessment Using Computable General Equilibrium Model

The CGE Model in this project titled 'THAGE - FPO' (or THAI Applied General Equilibrium model for Fiscal Policy Office) is a dynamic Australian style system of linear equations computed by GEMPACK program. The researchers have augmented the Financial Module to the THAGE-FPO to create the real-financial linkage, which is at the forefront of the CGE model in Thailand. The model can also analyze the impact of simultaneous change in policy variables and produce scenario analysis. In order to achieve that, this project has created and updated Social Accounting Matrices (SAM) with historical simulation technique in order to make the baseline forecast. Then, the baseline forecast was benchmarked for comparison of policy impacts in 2016 - 2020.

This research intends to measure the impact of two government measures, namely the first car policy and the Nano - finance policy on household debt, macroeconomic, and sectoral economy.

The main findings of this research are as follows.

(1) The first car policy results in a 0.9% increase in Thailand's GDP in 2016. Private consumption increases 0.8%. Investment increases 1.9%. Exports increase 2.8%, while imports increase 3.2%. The impacts on these variables diminish overtime. The first car policy raises employment in manufacturing sector by 1.21%, while employment in other sectors, for example, agriculture, restaurant, retail and wholesale trade, and real estate, drops in 2016 and decline even further at an increasing rate every year. Employment in manufacturing, financial, and construction sector, on the other hand, rises at a decreasing rate over

the years, while employment in service sector increases at an increasing rate. The expansion of employment in manufacturing sector is consistent with the expansion of manufacturing activities, which increases at a decreasing rate over time. Likewise, employment in service sector is consistent with the expansion of activities in service sector, which increases at an increasing rate over time. Moreover, the first car policy contributes to the expansion of household debt at an increasing rate every year.

(2) The Nano - finance measure results in a 0.8% increase in investment in 2016. On the contrary, this measure reduces exports by 0.04%, while raises imports by 0.02%. Private consumption slightly decreases at the rate of 0.0011%. In total, GDP expands 0.11% as a result of this measure. The activities in construction sector expands 0.22% and the employment in this sector increases 0.54%. Employment in other sectors, retail trade and logistics for example, increases slightly. In contrast, employment in manufacturing, agriculture, real estate, and hotel and restaurant sector declines. Nonetheless, employment and production level stabilizes in the long run. Moreover, Nano - finance measure directly contributes to the growth of household debt, which expands slightly over the time.

The findings are summarized as follows

Policy and Assumption	Variable	Result in 2016
Demand side: Excise tax subsidy at 5.0% Plus Supply side: Production preference change at 5.0%	GDP growth	+ 0.9%
	Total investment	+ 1.9%
	Export	+ 2.8%
	Household debt	+
Demand side: Nano-finance 900 million baht or 0.6% Plus Supply side: Investment	GDP growth	+ 0.11%
	Total investment	+ 0.8%
	Export	- 0.04%
	Household debt	+

These findings reaffirms that the government can utilize governmental policy to stimulate economic activities. However, the impact on both macro and sectoral levels varies from policy to policy. Also, some policies could result in unintended adverse economic impact, such as an increase in household debt. Therefore, it is important for policymakers to contemplate policy impact thoroughly and holistically.

Policy recommendations that can be drawn from these findings are as follows.

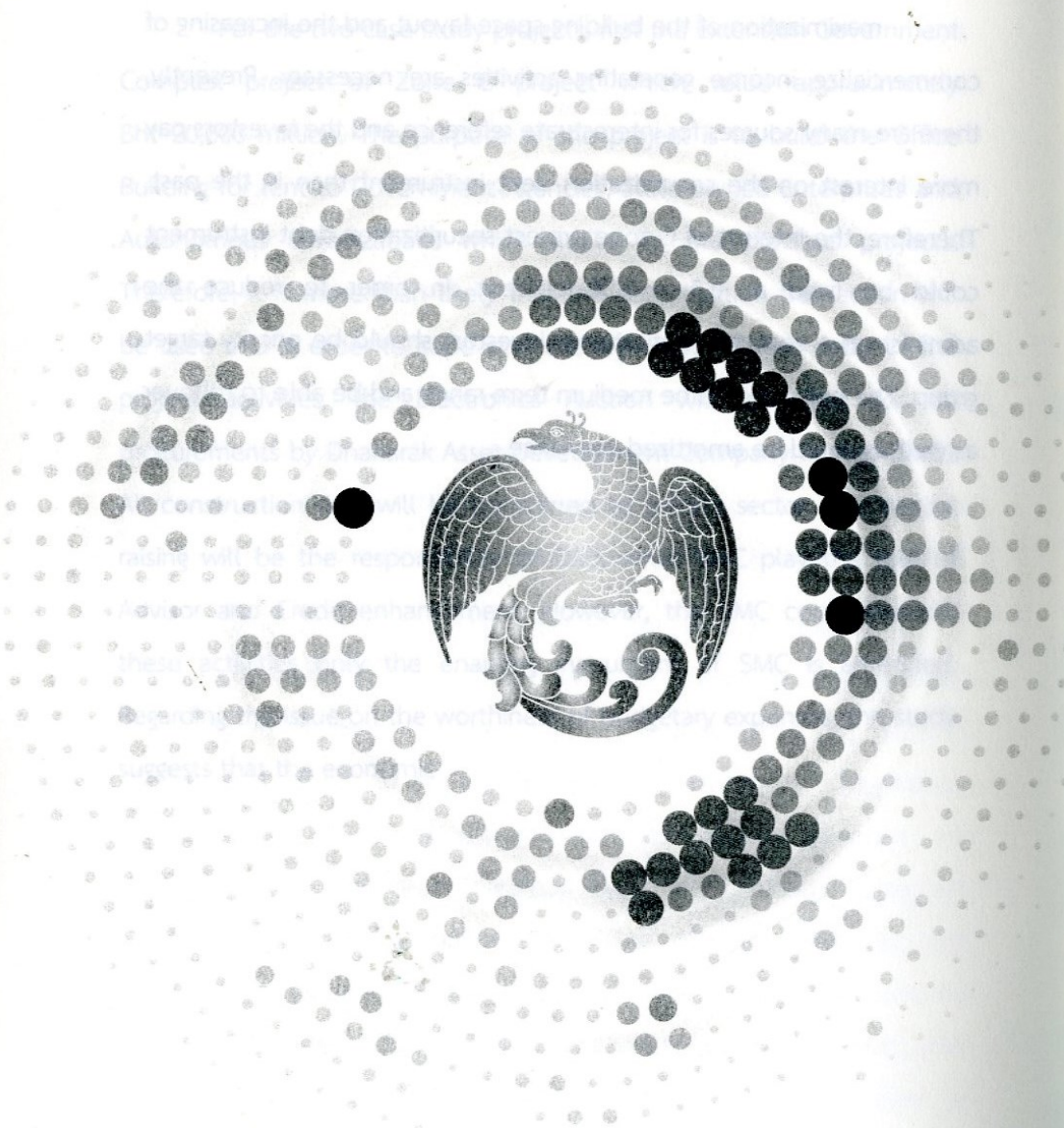
(1) The first car policy results in an expansion of both demand and supply side. The effect is quite significant. This means that if the government aims to stimulate the economy immediately, this policy is

suitable because it can generate noticeable growth in the short run, as well as in the long run. However, this policy could result in unintended adverse economic impact which is the increase of household debt level. Thus, policymaker needs to take into account all the unplanned negative impact that could happen when designing each and every policy.

(2) The Nano - finance measure also results in an expansion of both demand and supply side, mainly through higher investment as well and services. Although this measure helps improve access to finance, it also contributes to an increase of household debt. Hence, policymaker needs to carefully balance the positive and negative impact of different policies, as well as to consider possible responses of different economic agents before putting a policy into implementation.

In sum, both policies are successful in stimulating growth but both policies also elevate household debt level. This could result in the vulnerability of household - level economy and long-run income distribution, which are also regarded as important economic goals beside short - run macroeconomic growth. Therefore, policymakers should consider an implementation of income - gap - reduction measures or policies that promote equitable income distribution.

Moreover, the CGE model that was development in this research is practical for policy evaluation. It can be used to evaluation the possible impacts of a particular policy measure on economic growth and other economic variables. The information obtained from this CGE model will be useful for policy assessment, which will fulfill the feedback loop in the final stage of policy process. Knowledge about how each policy measure impacts the economy as a whole as well as any specific sector is crucial for policymakers.

Modeling Micro - Simulation to Study Household Debt and Its Role concerning the Income Inequality of Thailand

Income inequality is one important that many countries, especially developing countries, face. In the case of Thailand, the socioeconomic survey by the National Statistics Office shows that income inequality has been a persistent problem in Thai economy. Since 1988, the ratio of income of households in the top decile to income of households in the bottom decile has continuously been above 20 times and in 2013, the ratio was as high as 25 times.

At the same time, household debt in Thailand has increased at exceptionally high rates in the past recent years. Household debt level has increased from 4.7 trillion baht in 2009 to 10.6 trillion baht in 2015. Or when compared to GDP in the respective years, the debt has increased from 57.9% of GDP in 2009 to 79.9% in 2015. In household level, socioeconomic survey by the National Statistics Office in 2013 shows that 10.8 million households, or 53.8% of total households, are indebted. The average debt level of Thai households is at 163, 097 baht or 6.5 times of income.

Modeling Micro - Simulation to Study Household Debt and Its Role concerning the Income Inequality of Thailand

This project aims to develop micro-simulation models to study the effect of debt on income distribution in Thailand through compiling a database of related to household debt and income distribution data from the socioeconomic survey by National Statistics Office in 2013, developing micro-simulation models to study the effect household debt on income distribution and vice versa, as well as effect of important government policies on household debt and income distribution.

In the initial phase of the project, we have compiled and analyze socioeconomic survey data in 2013. The statistics shows noticeable different characteristics between indebted and debt-free households. Data shows that indebted households tend to have higher income and expenditure than debt-free households. Regarding the source of debt, 92% of total households use formal debt as their source of finance. In addition, households that use formal debt tend to have larger borrowing value than households that use informal debt. Moreover, households with male leader have more probability to be indebted and households with a leader who has higher education have more probability to have debt.

To further analyze the effect of debt on income distribution, and vice versa, 2 micro-simulation models were used in the study. In Model 1, Binary Logit Model was used to estimate the effect of different factors, including income, on the probability of being indebted of a household. And in Model 2, Multinomial Logit Model was used to

estimate the effect of different factors, including debt, on the probability of being in each income level by using the 3rd quintile as a reference point.

Model 1: Effect of factors on debt

In order to estimate the effect of different factors on the probability of being indebted of a household, Binary Logit Model was used. Demographic, social, income and history of receiving a government policy factors were used as independent variable, while the probability of being indebted was used as in a dependent variable. Among the demographic, social and income factors, holding other factors equal, income has the most effect on the probability of being indebted. As higher income reflects higher ability to service debt, households have more access to finance and have more chance to have debt. Another factor that has significant effect was the geographic region of residence. Different geographic region leads to different income and expenditure pattern. With uneven pattern of income, living in the North-Eastern region has the highest probability of being indebted. Another factor that has a significant effect on probability of being indebted is the education level of the household leader. The model shows that lower education level has a negative effect on the probability of being indebted. Among the factors of government policies, student loan program and direct government transfer have positive effects on the probability of being indebted, while village fund has a negative effect.

Model 2: Effect of factors on income distribution.

In order to estimate the effect of different factors on income distribution, Multinomial Logit Model was used. Demographic, social, and loan purpose were used as independent variable, while the probability of being in each income level, using the 3rd quintile as a reference point, was used as in a dependent variable. Among all factors, education level of the household leader has the most significant effect to the income inequality. Primary level of education, when compared to university level, significantly increases the probability of being in the lowest quintile, while significantly decreases the probability of being in the highest quintile. Secondary education also gives the same direction, at a lower degree of effect. Another that has significant effect on income distribution is the geographic region of household. Holding other factor constant and compared geographic region with Bangkok and vicinity, living in the North-eastern and North regions significantly increases the probability of being in the lowest quintile, while significantly decreases the probability of being in the highest quintile. Moreover, the number of working members also has significant effect on income distribution, while age of household leaders and members has little effect on income distribution. When looking at the effect of loan purpose and source, different loan purpose has different effect. Business loan increases the probability of being in the highest quintile, and lowers the probability of being in the lowest quintile. In contrast, agricultural loan and informal loan decrease the

probability of being in the highest quintile, and increase the probability of being in the lowest quintile

Conclusion

Micro-simulation models show that income distribution and household debt have two-way relationship. Uneven distribution of income cause household to have unequal access to finance. Model 1 shows that low-income households has lower probability to be indebted than high-income households. On the other hand, Model 2 shows that inability to borrow leads to higher probability of being in lower income group. As low income households lack asset that would be collateral, they are not able to borrow and therefore cannot invest in productive projects that can lift them up to higher income group. In contrast, high income households have more access to credit and can borrow to invest in projects that led them to have even higher income. Moreover, loan purpose plays a big role in income inequality. When households that borrow to do business have lower probability to be in the lowest quintile, while households that borrow to do agriculture has higher probability to be in the lowest quintile.

The relationship observed in this study reinforces the need for improvement in financial access and financial management knowledge. Financial access is important for income enhancement as observed in the effect of access to business loan to income level. However, not all type of investment results in income enhancement as observed from the effect of agricultural loan. Therefore, financial management is also

Modeling Micro - Simulation to Study Household Debt and Its Role concerning the Income Inequality of Thailand

important to help lift household up to higher income. Moreover, as different government policies have different effect on debt, statistics analysis should be matched with qualitative study in order to learn how factors of each policy affect debt and income.

Survey of Household Behavior on Indebtedness in Thailand and Estimation of the Related Elasticities

The objective of this research study, the household debt behavioral study and elasticity estimation in Thailand, is to estimate the elasticity of demand of households in Thailand in order to be able to analyze the impact of the government policy to the consumption behavior of households in Thailand. The estimated elasticity in this research study could be used as the parameters in the computational general equilibrium (CGE) model and the micro-simulation model. This research study focuses on estimating the elasticity of demand for households classified by the distribution of income and the regions.

In this study, we use the Quadratic Almost Ideal Demand System (QUAIDS) model in estimating the elasticity in the demand system. The elasticity will show the how the change in prices, income and household debt impact the change in consumer behavior.

The findings from this study can be divided into three parts, namely the income elasticity, the price elasticity and the household debt elasticity.

1) For the income elasticity, the households in Bangkok tend to have the highest income elasticity relative to other regions, especially in processed food, clothes, public transportation, and automobiles and

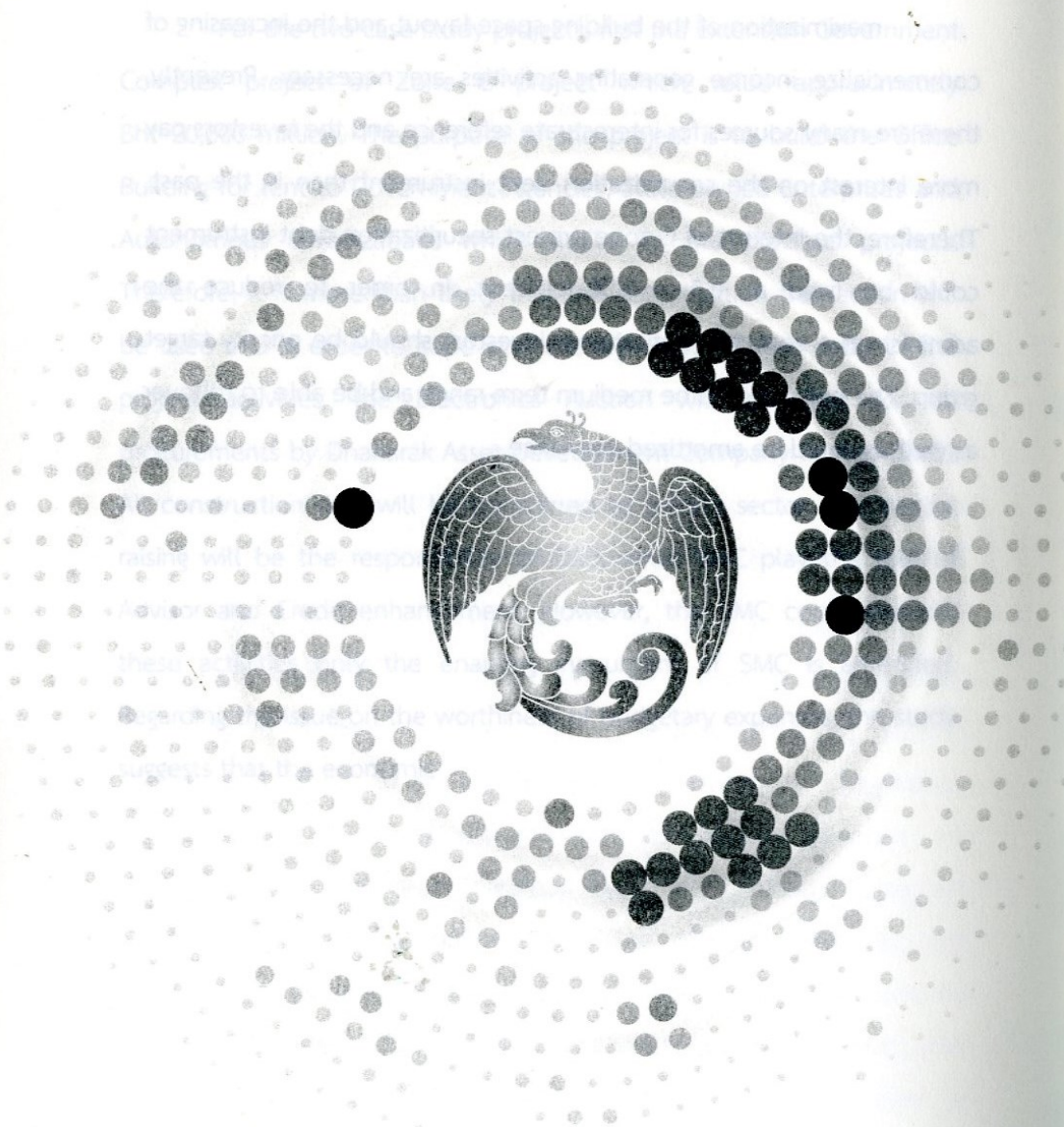
Survey of Household Behavior on Indebtedness in Thailand and Estimation of the Related Elasticities

fuel. Whereas, households in the southern region have relatively higher income elasticity in luxury goods such as alcohol and tobacco. Moreover, households with the lowest income have relatively higher income elasticity in education, automobile and fuel, entertainment, and processed food. Whereas, the households with the second lowest income have relatively higher income elasticity in necessary goods such as medical care, clothes and shoes, and communication.

2) For the debt elasticity, which shows how the household consumption changes as the household debt increases, we found that changes in the level of household debt does not affect much on the consumption behavior of households. The household with the lowest income have relatively higher household debt elasticity in the processed food, home-cooked food, utilities, automobiles, entertainment, and education.

3) For the price elasticity, which shows how the household consumption change when the prices changes, we found that the household in the northeastern region have relatively higher price elasticity in medical care, communication, and entertainment. Whereas, the household in the central region have relatively higher elasticity in tobacco and alcohol. Households with the lowest income have relatively higher price elasticity in communication and entertainment.

However, this study has some limitations regarding the data used as we only use the socio-economic survey data in 2013, which is compiled by the national statistics office. The estimation may be biased due to the lack of the variation of the data in the time horizon. Therefore, in order to improve the quality of the research study in the future, the socio-economic survey data of more than one year should be used in the estimation. Moreover, in recent years, the government imposed the expansionary fiscal and monetary policies in order to stimulate the Thai economy, therefore the survey about how the households react to the major public policies would be very useful. The panel survey, which survey the same household as in the previous survey, would also help us understand the change in the behavior of the household in the following year.

A study on international legislations and legal standards in relation to the supervision of insurance companies and a proposed revision of the Thai insurance laws

For the past century, there have been many cases of insurance companies facing both operational and prudential problems. The reasons for these instances could be said to have risen from the nature of insurance industries, at both domestic and international levels, to have evolved continuously through globalization and competition within the market, the nature of financial service businesses that merge together in order to increase their market shares, natural disasters within the country and the current development of free trade zone within the ASEAN region. For these reasons, insurance companies in Thailand have felt the need to adapt themselves in order to maintain competitiveness. Those who find adapting more challenging therefore struggle to keep up with the operational and prudential standard required by law which in turns affect the confidence of both the consumers and the insurance industry. For these reasons, the laws and regulations that are related to the supervision of insurance industry in Thailand has the need to be revised.

A study on international legislations and legal standards
in relation to the supervision of insurance companies
and a proposed revision of the Thai insurance laws

The current laws and regulations relating to insurance in Thailand have been criticised in some areas. For example, the supervision of life insurance companies in comparison with supervision of other insurance companies needs further revising – the two laws are, for the most part, a repetition of one another. For other parts, there are some measures that the current laws have not covered in substance, such as the principles governing risk based capital requirements, and requirement for corrective measures of companies that are found to be failing to comply with prudential standards and are likely to affect policy holders or consumers.

With these problems at hand and the changing nature of the international insurance businesses, the Thai insurance industry is called to make changes in many areas. However, there remain other instances which may not be in the best interest of the policy holders or consumers. This research will consider the relevant rules for supervision of insurance businesses in Thailand, the Insurance Core Principles : ICP by the International Association Insurance Supervisors: IAIS, and the relevant laws in the United Kingdom (UK) and Singapore. The information, once gathered are analysed and concluded with a proposition on further development of supervision of insurance industries in Thailand to be more efficient and effective by proposing a new draft law.

From studying the ICP and the relevant laws of the UK and Singapore, this research has found that there are differences in some areas of the relevant laws in Thailand such as, the transparency of

supervision of insurance businesses, consolidated supervision, the sharing of information between supervisors, the freedom of supervising body, information disclosure and confidential information, changing of persons in power and mergers, corporate governance, preventive and corrective measures, measures relating to investment of insurance companies and risk management for financial groups.

The draft law which this research proposes to amend the current Insurance Act, Life Insurance Act and the Office of Insurance Commission Act as follows :

1. Proposing a new set of objectives and powers of the Office of Insurance commission (OIC) in the Office of Insurance Commission Act BE 2550.

2. Allow more freedom of supervision and to clarify the supervision power between the Ministry of Finance and the OIC. The Minister of finance shall be responsible for licensing and supervision of insurance businesses in the macro-level.

3. Introduce provisions on group-supervision, such as, defining the term “group-supervision,” stipulating powers and duties of the OIC and the insurance commission in supervision of insurance companies and their subsidiary companies and the OIC’s powers and duties to coordinate with other relevant supervising authorities.

4. Revision of the current legal requirements relating to appointment process of expert persons in the insurance commission. Expert persons acting as a member of the commission are to be appointed by a selection

A study on international legislations and legal standards
in relation to the supervision of insurance companies
and a proposed revision of the Thai insurance laws

committee.

5. Introduce provisions relating to the exchange of information between supervising authorities, such as, the Bank of Thailand and the Office of the Securities and Exchange Commission.

6. Revision of the insurance business licensing process. The OIC shall be responsible of preliminary examination of firms seeking for a business license. The Ministry of Finance is responsible for licensing following the OIC's advises.

7. Introduce provisions on the OIC's powers and duties to issue additional requirements in relation to shareholders, directors or persons acting in a position of power, executive or high ranked officers in an insurance company relating to their business conduct. The OIC may implement these requirements for the purpose of its preliminary examinations of firms seeking for a business license or in its consideration for giving advises to the Ministry of Finance to issue a license.

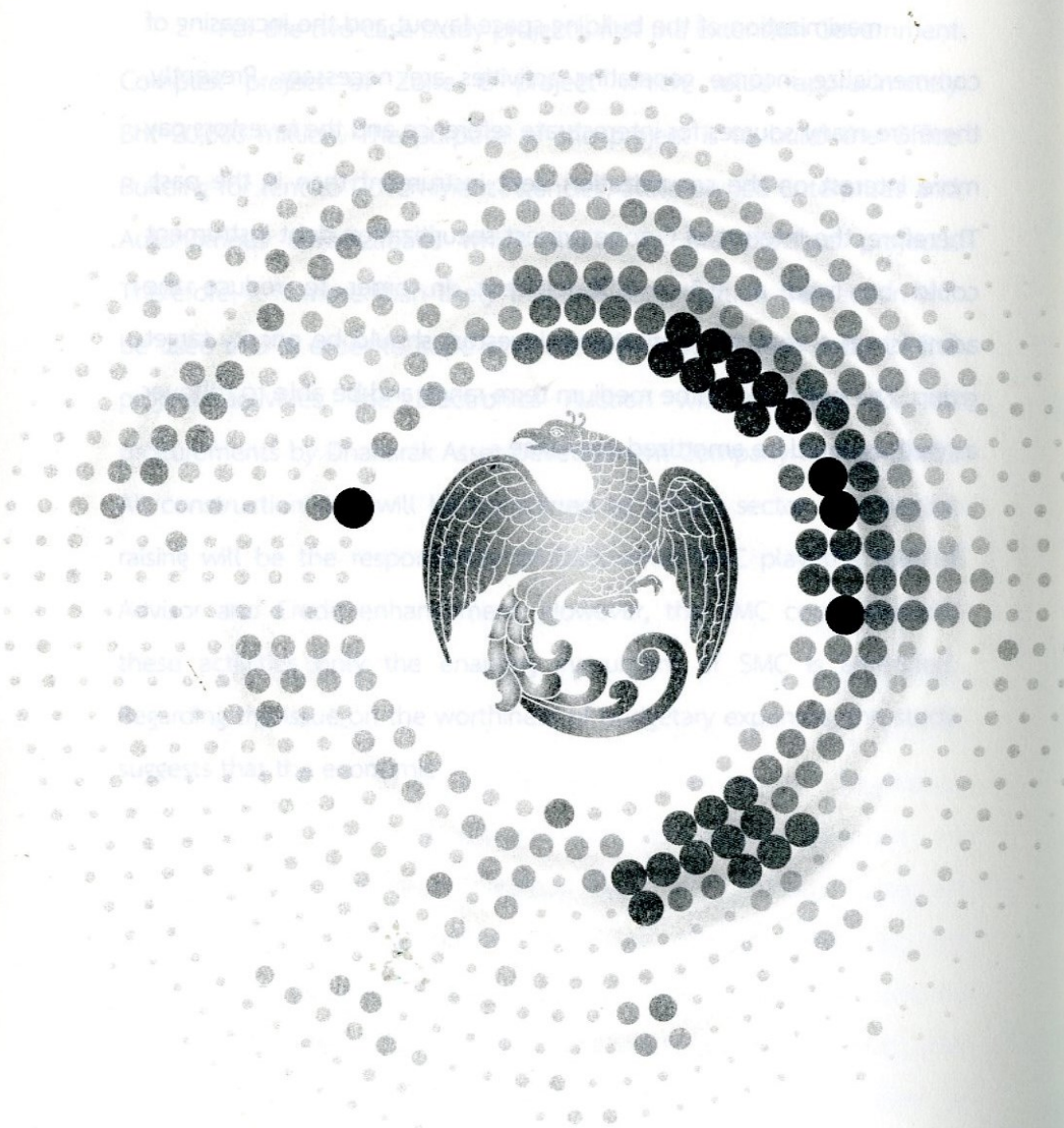
8. Introducing a wider ambit in construing of the terms "changing of managerial power," and "management," while empowering the insurance commission for authorizations of insurance companies seeking to change managerial powers whether through mergers or takeovers.

9. Empowering supervising authorities to issue rules on risk management, conduct of businesses for insurance intermediaries, corporate governance, disclosure of information and information reporting.

10. Enacting measures relating to preventive and corrective requirements for insurance companies in the same standards as posed by the Bank of Thailand in supervision of financial institutions as under the Financial Institutions Businesses Act B.E. 2551, including prompt corrective measures and capital resources requirements.

11. Introducing a new chapter on “investment of insurance companies,” as an integral part of the new insurance law and any further supervision in relation to investment shall be under the consideration of the insurance commission to encourage flexibility in supervision process.

12. Updating and renovating the current laws through consolidating Life Insurance Act B.E. 2535 and Insurance Act B.E. 2535.

A Study on the Legal impact of Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) for providing suggestions to the Specialized Financial Institutions (SFI)

The United States enacted Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) in 2010 to require Foreign Financial Institutions (FFIs) to report the Internal Revenue Service (IRS) information about financial accounts held by U.S. persons. FATCA is the revenue-raising portion of the Hiring Incentives to Restore Employment Act, and the Act added a new chapter 4 (Section 1471-1474) to the Internal Revenue Code. The United States enacted FATCA to make it more difficult for U.S. persons to have financial assets which are not located in the U.S., FATCA therefore requires FFIs to search for the suspected U.S. person and reporting their assets and identities to the IRS. In the case that the FFIs fail to comply with FATCA obligations to disclose information about their U.S. Account holders, they will be imposed 30% withholding tax on payments of US source income.

In complying with FATCA, the U.S. released several model intergovernmental agreements (IGAs) to facilitate FATCA compliance in certain countries. For Thailand, regarding the FATCA IGA (initial text) that was signed with the US Treasury, Thailand entered into the reciprocal

**A Study on the Legal impact of Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA)
for providing suggestions to the Specialized Financial Institutions (SFI)**

Model (Model 1A). Under Mode 1A, it consists of 3 main parts which are;

1. FATCA main agreement: Under this part, it sets out the main body of the agreement such as definitions of FFIs and related key terms, obligations to obtain and exchange information with respect to reportable accounts, time and manner of exchange of information, application of FATCA to Thai financial institutions, collaboration of compliance and enforcement and mutual commitment to continue to enhance the effectiveness of information exchange and transparency.

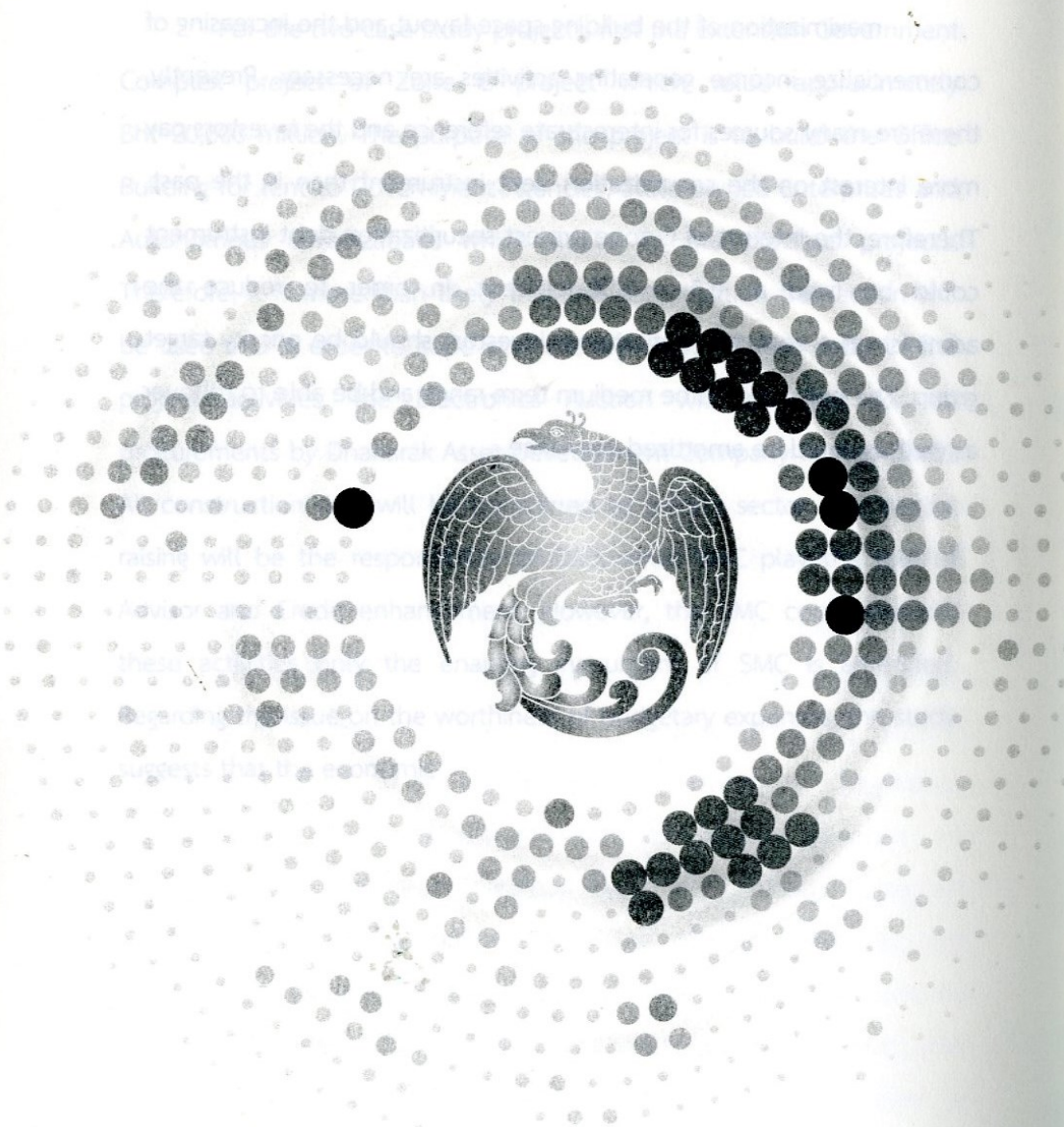
2. Annex I: This part sets forth the due diligence obligations for FFIs in Thailand such as the obligations for indentifying and reporting on US reportable account and on payments to certain nonparticipating financial institutions.

3. Annex II: This part describes certain categories of institutions to be treated as exempt beneficial owners such as government entity and Central Bank, certain categories of institutions to be treated as deemed-compliant FFIs such as FIs with a local client base and FIs with only low-value account, and certain categories of accounts or products to be carved out of the definition of reportable financial accounts, and thus exempt from FATCA.

Regarding the definition of FFIs under FATCA, most of the Specialized Financial Institutions (SFIs) and some of the Thai Credit Unions are under the term of Depository account, since this term broadly defined to include most of financial institutions and other related financial companies in Thailand. The term Financial Institution includes any

commercial, checking saving time, or thrift account, or an account evidenced by a certificate of deposit or other similar instrument maintained by a financial institution in the ordinary course of a banking or similar business. As a result of this definition, SFIs and Saving and Credit Cooperative and Thai Credit Unions (assets more than \$175 Millions) are required to perform certain *due diligence*, withholding and reporting *obligations under FATCA*.

Therefore, the key objective of this research is to study on application of FATCA to SFIs and Thai credit Unions. The result of this research will suggest the guideline of due diligence procedures and obligations for SFIs and Thai credit Unions in identifying and reporting on U.S. reportable accounts and on payments to certain type of financial institutions as described in FATCA agreement.

The Development of the Securitization to fundraising in the project management of Government property

The objective of this research is to suggest ways in which the securitization transaction in Thailand could be appropriately developed, including the use of securitization transaction in the Ministry of Finance, Department of Treasury social project. The finding of this study such as feasibility, issues concerned and public clarification would be available for all Public Sectors and relevant agencies.

The structure of Securitization transaction is the process of issuing the asset referred debt instrument which could be the right of claim or any other right that resulted the inflow of future income. The said transactions are well-known and widely used in many countries particularly, the sizable economic volume countries and facing the budgetary difficulty as well as the public debt. The Securitization is the important tool for the development of Mortgage loans market and fund raising for large basic infrastructure project. In Thailand, even though, the securitization transactions were used for the development of the secondary mortgage market and the construction of Government Complex, Chaengwattana Road, and supported by the legal framework and the tax incentives, the use of securitization transaction is still limited.

After the study researchers are of the view that the securitization transaction would benefit the economy as a whole. In order to enhance the use of the securitization transaction for the effective economic activities,

The Development of the Securitization to fundraising in the project management of Government property

the followings are the suggestion for development of the securitization;

- 1) in overall the mortgage loan markets in Thailand has been strictly regulated by the authorities. Under the new capital accord, the financial institution would give more attention to the securitization transactions. In addition, the growth of Non-Bank business would also increase the chances in conducting the securitization transactions. The public sector budget and public debt constraints would enhance the use of the securitization as a fundraising tool for infrastructure investment projects. The State owned enterprises and the State financial institutions which normally rely on funds provided by Government through the direct or guaranteed Government loans could use the securitization as a tool for fundraising instead. The amendment or revising of the Secondary Mortgage Corporation (SMC) legal framework to enable SMC to conduct financial advisory business as well as conducting the variety guarantee scheme.
- 2) To promote and motivate the investors, risk weights for debt instrument of the securitization transaction should be reduced and able to treat as part of liquidity provision of financial institutions. Tax incentives should be the same as others investment in the similar manner.

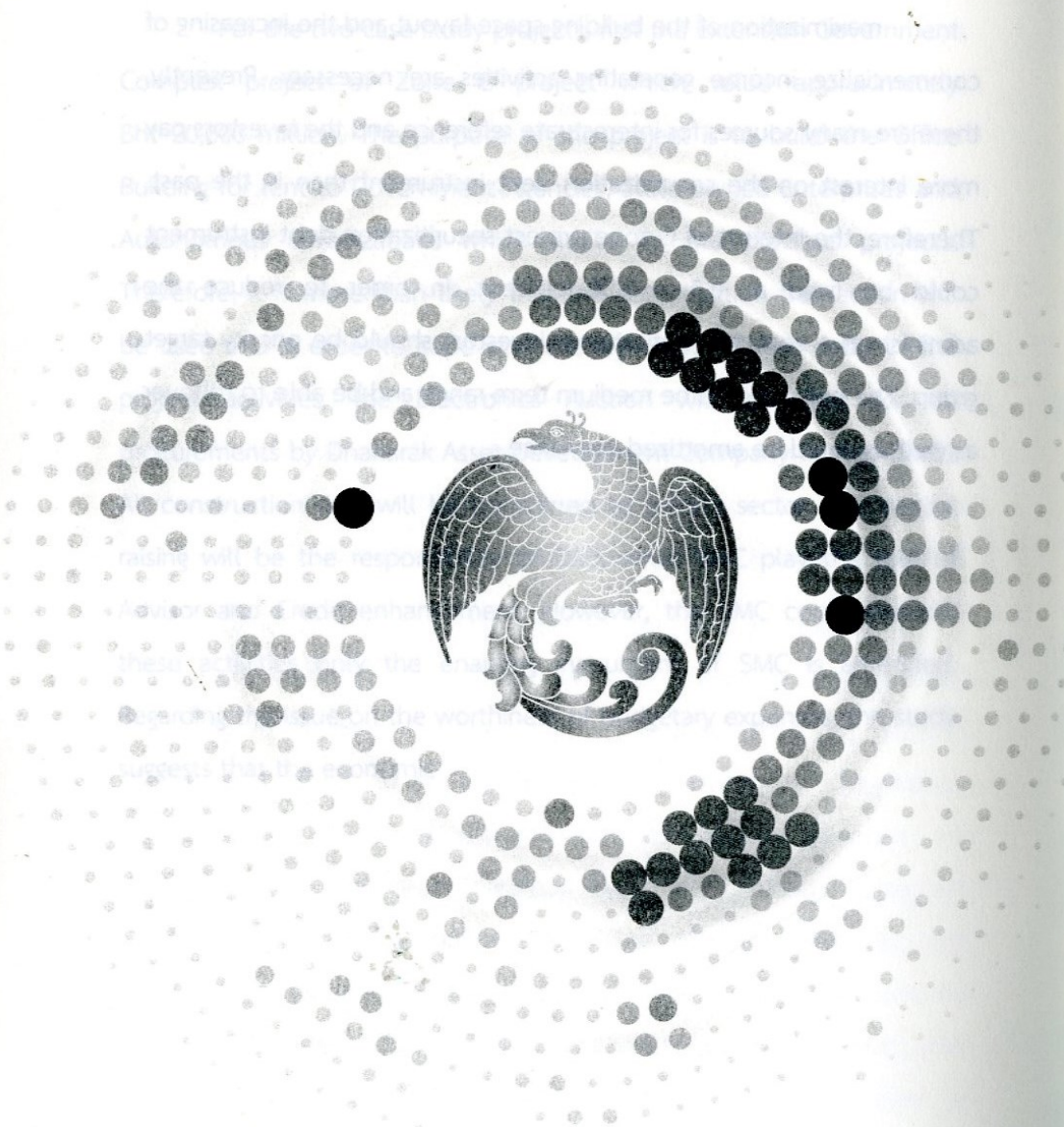
For the two case study projects, first the Extension Government Complex project or Zone C project which value approximately Bht 20,000 million. The purpose of the project is to build the Office Building for rent to Government Agencies, State owned Enterprises and Autonomous Organizations which similar to the previous projects.

Therefore, it is more than likely that the securitization transaction will be used and in order to cope with the high cost and the delay of the project activities, the Electronics Auction will be used for all procurements by Dhanarak Asset Development Company limited (DAD). All construction risks will be transferred to private sector. The capital raising will be the responsibility of DAD, while SMC play the role of Advisor and Credit enhancement. However, the SMC could execute these activities only the enabling instrument of SMC is amended. Regarding the issue on the worthiness of budgetary expenses, the study suggests that the economic maximization of the building space layout and the increasing of commercialize income generating activities are necessary. Presently, there are many sources for interest rate reference and the investors pay more interest on the securitization debt instrument than in the past. Therefore, the interest of C zone project securitization debt instrument could be fixed at 0.5 – 1.00 percent. In order to reduce the administrative cost, the institutional investors should be priority target group. The bond should be medium term range and be able to rollover as well as could be amortized over time.

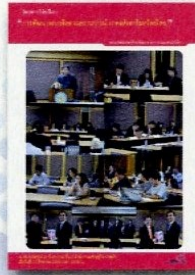
The renovation and construction of Chiang Mai University student dormitory project is the second case study for this research. The project worth approximately Bht 1,000 million. The project will be financed by the securitization debt instrument. The future inflow income from rental activities will be the backed asset for the bond. The structure of the project bond consists of medium term duration and

The Development of the Securitization to fundraising
in the project management of Government property

the new bond will be reissued when matured which would reduce the interest burden and avoid the long term interest. The expected paid off would be 22 years. The project bond yield will be coinciding with the Government bond plus credit spread. The investors will be paid back both principal and interest. The researchers are of the view that there are some of the risks involve in executing this project such as the managing of the inflow income from dormitory and commercialized spaces renting as well as the construction risk. For the investors, there should be the mechanism to accommodate the liquidity of the holders of debt instruments.

ภาพกิจกรรม

โครงการวิจัยเรื่อง :
“การพัฒนาแบบติดตามสถานการณ์ ภาควิชาการนิเทศศาสตร์ไทย”

หม่อมหลวงพงศ์ระพีพร อารกร และคณะวิจัย

ณ ห้องประชุมปวย อังภากรณ์ ชั้น 7 สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2558 เวลา 10.00 น.

โครงการวิจัยเรื่อง :

“ การศึกษาวิจัยแนวทางนโยบายการพัฒนาการสร้างสินทรัพย์เพื่อการออม
สำหรับครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ ”

นางสาวณัฐริภัทร์ สุรเชษฐคมสัน และคณะวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง :
 “การศึกษาเพื่อจัดทำระบบการวิเคราะห์หัตถการคลัง
 เชิงโครงสร้างของประเทศไทย”

นางสาวสุภัค ไชยวรรณ และคณะวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง :

“โครงการศึกษาสภาพการณ์หนี้ภาคครัวเรือนและการประเมิน
ผลกระทบเศรษฐกิจมหภาคด้วยแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไป”

นายปฐมดนัย พลจันทร์ และคณะวิจัย

“ การศึกษาผลกระทบของกฎหมาย Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ”

นายปรนาสินทร์ กตัญญูตานนท์ และคณะวิจัย

รายชื่อโครงการวิจัย ของ สศค.
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2558

รายชื่อโครงการวิจัยของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2558

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551

- 1) การศึกษาผลกระทบของรายจ่ายเพื่อสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของข้าราชการลูกจ้าง และพนักงานของรัฐต่อภาระทางการคลัง
- 2) ดัชนีชี้วัดในการบริหารจัดการสถาบันการเงินเฉพาะกิจ
- 3) การพัฒนาระบบการออมระยะยาวของประเทศไทย
- 4) กระแสโลกาภิวัตน์ด้านเงินทุนและเศรษฐกิจฐานรากของไทยในทศวรรษหน้า
- 5) การศึกษาภาระทางการคลังจากการให้สวัสดิการทางสังคมของรัฐบาล
ในกรณีศึกษาโครงการประกันสังคม และโครงการหลักประกันสุขภาพ
ถ้วนหน้า
- 6) การบริหารจัดการดุลยภาพการออมและการลงทุนของประเทศ
- 7) แนวทางการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงการคลัง
- 8) การพัฒนาระบบการวิเคราะห์ข้อมูลภาคการคลังของประเทศไทย
- 9) การศึกษาแนวทางการพัฒนาสถาบันการเงินเฉพาะกิจ
- 10) การจัดระบบการออมเพื่อสวัสดิการการชราภาพให้แก่แรงงาน
นอกระบบโดยใช้กลไกชุมชน

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551

- 11) การศึกษาวินัยทางการคลังของประเทศไทย (อดีตสู่ปัจจุบัน)
และแนวทางในการเสริมสร้างวินัยทางการคลังตามหลักสากล
- 12) การปรับโครงสร้างรายได้ของรัฐบาลชดเชยการลดลงของภาษีศุลกากร
- 13) การศึกษาข้อดี/ข้อเสียและความเหมาะสมของการอนุญาต
ให้มีการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่มีทองคำเป็นสินค้าอ้างอิง
(Gold Derivatives)
- 14) การศึกษาผลกระทบจากการยกเลิกให้เงินชดเชยภาษีอากรแนวทาง
แก้ไขปัญหาและมาตรการรองรับอื่น ๆ สำหรับผู้ส่งออก
- 15) การคาดการณ์และการประเมินผลของมาตรการภาษีและไม่ใช่อภาษี
ต่อพฤติกรรมกรรมการบริษัทสุราของไทย
- 16) การติดตามสถานการณ์และผลกระทบจากการเคลื่อนย้ายเงินทุน
จากต่างประเทศ
- 17) การสร้างระบบการออมเพื่อการชราภาพสำหรับแรงงานนอกระบบ
- 18) การศึกษาระบบการกำกับดูแลระบบบำเหน็จบำนาญที่เหมาะสม

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552

- 1) ผลกระทบของเงินทุนเคลื่อนย้ายในกลุ่มประเทศอาเซียน+3 ต่อระบบเศรษฐกิจไทยและประเทศสมาชิก
- 2) ความรู้ความเข้าใจของผู้ฝากเงินและผู้ถือกรรมสิทธิ์และนัยต่อการพัฒนาระบบการคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน
- 3) โลกาภิวัตน์ด้านเงินทุนและตลาดทุนไทย
- 4) การศึกษาภาระทางการคลังจากโครงการร่วมทุนระหว่างภาครัฐ และเอกชน กรณีศึกษาโครงการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้าอิสระรายใหญ่
- 5) กรอบการเจรจาที่เหมาะสมในการจัดการทำความเข้าใจผลกระทบจากการค้าเสรีภาคบริการด้านการเงินของไทย

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553

- 1) การพัฒนาเครื่องมือทางการเงินสำหรับเกษตรกร : กรณีศึกษาการประกันภัยพืชผลโดยใช้ดัชนีสภาพอากาศในประเทศไทย
- 2) นโยบายการกำกับดูแลเพื่อพัฒนาการแข่งขันในธุรกิจทางการเงินในประเทศไทย

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554

- 1) การศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางการคลังเชิงรุกโดยวิธีจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อลดภาระทางการคลังที่เกิดจากภัยพิบัติธรรมชาติ
- 2) นโยบายกองทุนขนาดใหญ่ภาครัฐภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ด้านเงินทุน
- 3) การพัฒนาระบบการวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตของประเทศไทยโดยใช้นโยบายการคลัง
- 4) การศึกษาความเหมาะสมในการให้ความคุ้มครองเงินฝากแก่ผู้ฝากเงินบางประเภทของสถาบันคุ้มครองเงินฝากเพื่อความเป็นธรรม
- 5) แผนยุทธศาสตร์การเข้าสู่ตลาดสาขาบริการการเงินในประเทศลาวและกัมพูชภายใต้แผนการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558
- 6) บทบาทของระบบการเงินระดับฐานรากในการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงิน
- 7) การศึกษาผลกระทบของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อการสร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้และเศรษฐกิจของประเทศไทย
- 8) การศึกษาแนวทางการใช้มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลและแก้ไขปัญหาเจ้าหน้าที่นอกระบบ

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555

- 1) การจัดทำดัชนีวัดระดับความพร้อมในการริเริ่มสกุลเงินอาเซียน และการศึกษาผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยภายใต้สกุลเงินอาเซียน
- 2) การศึกษาเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มรายจ่ายด้านสวัสดิการสังคมของภาคสาธารณะเมื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
- 3) การศึกษาเปรียบเทียบกฎระเบียบภายในประเทศสมาชิกอาเซียนเกี่ยวกับการเปิดเสรีสาขาธนาคารพาณิชย์และหลักทรัพย์เพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

โครงการวิจัยของข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง (HiPPS)

- 1) นโยบายและมาตรการภาษีเพื่อความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ : ประสพการณ์จากต่างประเทศและแนวทางในการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย
- 2) ส่องกล้องมองเงินเพื่อไทยบทบาทภาครัฐและมาตรการรับมือ
- 3) แนวทางในการค้าประกันสินเชื่อ SMEs อย่างยั่งยืน

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

- 1) การศึกษาวิจัยและพัฒนามาตรการด้านการเงินการคลังที่มีผลต่อการสนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจประกันภัยไทยให้เข้าสู่ตลาดอาเซียน
- 2) การศึกษาปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและแนวทางในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระทรวงการคลัง
- 3) การพัฒนากองทุนเพื่อการลงทุนระหว่างประเทศของรัฐ
- 4) ระบบติดตามความผันผวนของเศรษฐกิจและการเงินโลกและประเมินภัยต่อเศรษฐกิจไทย
- 5) การศึกษาแนวทางการนำ Negative Income Tax มาใช้ในประเทศไทย
- 6) การพัฒนากฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคในการใช้บริการทางการเงิน
- 7) การศึกษาระดับเงินคงคลังที่เหมาะสม
- 8) การวิเคราะห์ความยั่งยืนทางการคลังของไทย

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

- 1) การศึกษาวิจัยและพัฒนามาตรการด้านการเงินการคลังเพื่อสนับสนุน
นักธุรกิจไทยในการลงทุนทางตรงในสหภาพพม่า
- 2) การศึกษาเพื่อพัฒนากฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวกับการเลี่ยงภาษี
จากการลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย
- 3) การพัฒนามาตรการทางการเงินเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจสีเขียว
- 4) การเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนการคลังท้องถิ่น
- 5) การศึกษาแนวทางการปรับปรุงระบบภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย
เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและรองรับการเข้าสู่การเป็น
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

- 1) การพัฒนาระบบติดตามสถานการณ์ภาคอสังหาริมทรัพย์ไทย
- 2) การศึกษาวิจัยแนวทางนโยบายการพัฒนาการสร้างสินทรัพย์เพื่อการออมสำหรับครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ
- 3) การศึกษาเพื่อจัดทำระบบการวิเคราะห์ดุลการคลังเชิงโครงสร้างของประเทศไทย
- 4) แผนงานวิจัยเรื่อง การติดตามสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนในประเทศไทยและการพัฒนาชุดแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์สำหรับการประเมินผลกระทบในบริบทของการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วม
 - 4.1) โครงการวิจัยย่อยเรื่อง ศึกษาสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือนและการประเมินผลกระทบเศรษฐกิจมหภาคด้วยแบบจำลองคำนวณดุลยภาพทั่วไป
 - 4.2) โครงการวิจัยย่อยเรื่อง การพัฒนาแบบจำลองจุลภาคเพื่อศึกษาบทบาทของหนี้ภาคครัวเรือนที่มีต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในประเทศไทย
 - 4.3) โครงการวิจัยสนับสนุนเรื่อง การสำรวจพฤติกรรมการก่อหนี้ของภาคครัวเรือนในประเทศไทยและการประมาณค่าความยืดหยุ่นที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ในโครงการลงทุนภาครัฐเพื่อสังคมของกระทรวงการคลัง กรมธนารักษ์

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

- 5) การศึกษาหลักเกณฑ์สากลและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัยเพื่อการพัฒนากฎหมายประกันภัยของไทย
- 6) การศึกษาผลกระทบของกฎหมาย Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ
- 7) แนวทางการพัฒนาธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์และการนำไปใช้ประโยชน์ในโครงการลงทุนภาครัฐเพื่อสังคมของกระทรวงการคลัง กรมธนารักษ์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณา และประเมินผลงานวิจัย
โครงการวิจัยที่ได้รับจัดสรรเงินงบประมาณ
ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

โครงการวิจัย	รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
1. พัฒนาระบบติดตามสถานการณ์ ภาคอสังหาริมทรัพย์ไทย	1) รศ.ดร.ภัทรกิตต์ เนตินิยม 2) ดร.วิชัย วรรตกพันธ์
2. การศึกษาวิจัยแนวทงนโยบาย การพัฒนาการสร้างสินทรัพย์ เพื่อการออมสำหรับครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ	1) ดร.โชติชัย สุวรรณภรณ์ 2) ดร.นงนุช สุนทรชวากนต์
3. การศึกษาเพื่อจัดทำระบบการวิเคราะห์ ดุลการคลังเชิงโครงสร้างของประเทศไทย	1) ดร.ลัษมณ อรรถาพิช 2) นายวรัณ ประดิษฐทัศน์
4. การติดตามสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือน ในประเทศไทยและการพัฒนาชุดแบบจำลอง ทางเศรษฐศาสตร์สำหรับการประเมินผลกระทบ ในบริบทของการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วม	
4.1) ศึกษาสถานการณ์หนี้ภาคครัวเรือน ในประเทศไทยและการประเมินผลกระทบ เศรษฐกิจมหภาคด้วยแบบจำลองคำนวณ ดุลยภาพทั่วไป	1) ดร.ณรงค์ชัย จิตินันท์พงศ์ 2) ผศ.ดร.อิทธิพงศ์ มหาธนเศรษฐ์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณา และประเมินผลงานวิจัย
โครงการวิจัยที่ได้รับจัดสรรเงินงบประมาณ
ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

โครงการวิจัย	รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
4.2) การพัฒนาแบบจำลองจุลภาค เพื่อศึกษาบทบาทของหนี้ภาคครัวเรือน ที่มีต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ ในประเทศไทย	1) รศ.ดร.เอื้อมพร พิชัยสนิธ 2) นายภาวิน ศิริประภาณุกุล
4.3) การสำรวจพฤติกรรมการก่อหนี้ ของภาคครัวเรือนในประเทศไทยและการ ประมาณค่าความยืดหยุ่นที่เกี่ยวข้อง	1) ดร.ดุชนี เกศวายุธ 2) นายเต็มธรรม สิทธิเลิศ
5. การศึกษาหลักเกณฑ์สากลและกฎหมายต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัย เพื่อการพัฒนากฎหมายประกันภัยของไทย	1) ดร.จุฑาทอง จารุมิลินท 2) นายจอม จีระแพทย์
6. การศึกษาผลกระทบของกฎหมาย Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการ ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ	1) ดร.ศิริัญญา ดุสิตนานนท์ 2) นายสาครเรศ คำวะลี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณา และประเมินผลงานวิจัย
โครงการวิจัยที่ได้รับจัดสรรเงินงบประมาณ
ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

โครงการวิจัย	รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
7. แนวทางการพัฒนาธุรกรรมการแปลง สินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์และการนำไปใช้ประโยชน์ ในโครงการลงทุนภาครัฐเพื่อสังคม ของกระทรวงการคลัง กรมธนารักษ์	1) ดร.รพีสุภา หวังเจริญรุ่ง 2) นายทวีศักดิ์ มานะกุล

วิสัยทัศน์ องค์กรนำในการเสนอแนะนโยบายเศรษฐกิจการคลังในเชิงรุกอย่างมีหลักการ

พันธกิจ

1. ศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะนโยบายเศรษฐกิจ ด้านการคลัง การเงิน การออม การลงทุน การพัฒนาตลาดทุน และการคุ้มครองผลประโยชน์ทางการเงิน รวมทั้งเศรษฐกิจมหภาคและระหว่างประเทศ
2. ติดตาม กำกับ และประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายและมาตรการทางเศรษฐกิจพร้อมเสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไข
3. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการยอมรับในนโยบายและผลงานของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ประชาชน และหน่วยงานทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการให้ทันสมัยและส่งเสริมคุณภาพบุคลากรด้านวิชาการและคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์

1. การเสริมสร้างวินัยและความยั่งยืนทางการคลัง
2. การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการเงินและเศรษฐกิจโดยรวม
3. การพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
4. การพัฒนาและเสริมสร้างระบบฐานข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ และทันสมัย
5. การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับในบทบาทและผลงานของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
6. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้คู่คุณธรรม
7. การปรับปรุงระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพิ่มความทันสมัย และความโปร่งใสในการทำงาน

เป้าประสงค์

1. เพื่อให้ภาคการคลังมีความแข็งแกร่งและมีเสถียรภาพอย่างยั่งยืน
2. เพื่อให้ระบบการเงินมีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ และเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
3. เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
4. เพื่อให้ระบบฐานข้อมูลมีความถูกต้อง ทันสมัย น่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับ
5. เพื่อให้มีการยอมรับในการนำเสนอแนะนโยบายด้านเศรษฐกิจการคลัง
6. เพื่อให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
7. เพื่อให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดีเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

ส : เสนอแนะอย่างมีหลักการ
ศ : ศึกษาอย่างไม่หยุดนิ่ง
ค : คนคลังที่มีคุณภาพ

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
ศูนย์บริหารงานวิจัยและบรรณสารสนเทศ

ถ.พระราม 6 แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0 2273 9020 ต่อ 3588

โทรสาร 0 2618 3394

www.fpo.go.th/e_research/

www.fpo.go.th/e_research/ebook/ebook.php

